

1909

*A rel dels aconteixements a l'Àfrica
(Barranco del Lobo)
l'exèrcit espanyol recluta els reservistes catalans.*

1 Soldats reclutats, a punt d'embarcar cap a Àfrica, uns dies abans de la Setmana Tràgica.

2 Embarcament de tropes cap a Marroc, al port de Barcelona.

*El poble de Catalunya reacciona
espontàniament en contra:*

Setmana Tràgica

5 Lluís Santiago,
capità general de Catalunya durant la Setmana Tràgica.

4 Agustín Luque, ministre de la guerra, 1909.

Cronologia

19 al 25 de juliol	Aconteixements i aldarulls que conformen la Setmana Tràgica.
26 de juliol	Solidaritat Obrera declara la vaga general, s'aixequen barricades als barris i es produeix la primera detenció a la plaça Catalunya, la de Maria Monje.
2 d'agost	Els obrers, vencuts, tornen al treball. Comencen els judicis militars als detinguts.
6 d'agost	Evaristo Crespo Azorín és nomenat governador civil de Barcelona.
31 d'agost	Francesc Ferrer i Guàrdia és detingut.
9 d'octubre	S'obre a la Model el judici sumaríssim contra Ferrer i Guàrdia.
13 d'octubre	Ferrer i Guàrdia és afusellat al fossar del castell de Montjuïc.
18 d'octubre	S'obre un debat polític a les Corts de Madrid sobre el cas Ferrer.
21 d'octubre	Alfons XIII accepta la dimissió del govern de Maura i encarrega a Segismundo Moret la formació d'un nou gabinet.
7 de novembre	Es restableixen les garanties constitucionals a Barcelona i a Girona.

7 Obrers amotinats davant dels Escolapis al carrer de Sant Antoni / Rondes.

6 Setmana Tràgica al Paral·lel.
La Creu Roja traslladant ferits.

8 Convent dels Caputxins del Camp del Galvany durant l'incendi.

9 Als Escolapis de la Ronda de Sant Pau uns obrers busquen entre la runa.

10 Juan de la Cierva Peñafiel, ministre de Governació, l'any 1909. Va dirigir la repressió contra el poble barceloní durant la Setmana Tràgica.

1909

11 Antoni Tressols, (al centre), cap de la policia especial de Barcelona, acompanyat de dos inspectors, segueix a distància una manifestació a la Rambla.

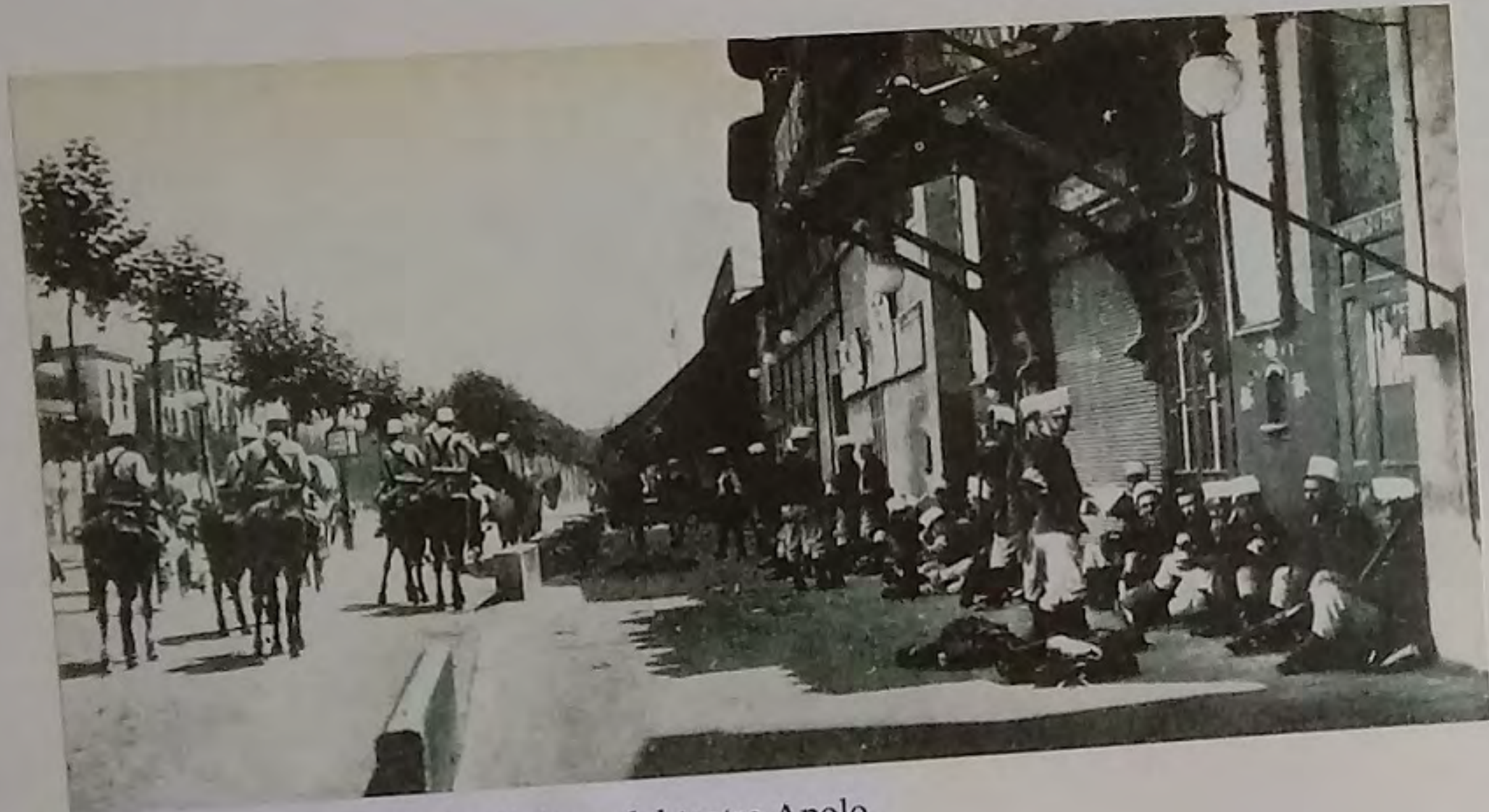
13 La Creu Roja trasllada ferits a l'Hospital de la Santa Creu, al carrer Hospital.

16 Detenció de tres obrers al carrer Pelai.

15 Carrer Pelai, detenció d'un obrer

18 L'exèrcit al Paral·lel, a l'altura del teatre Apolo.

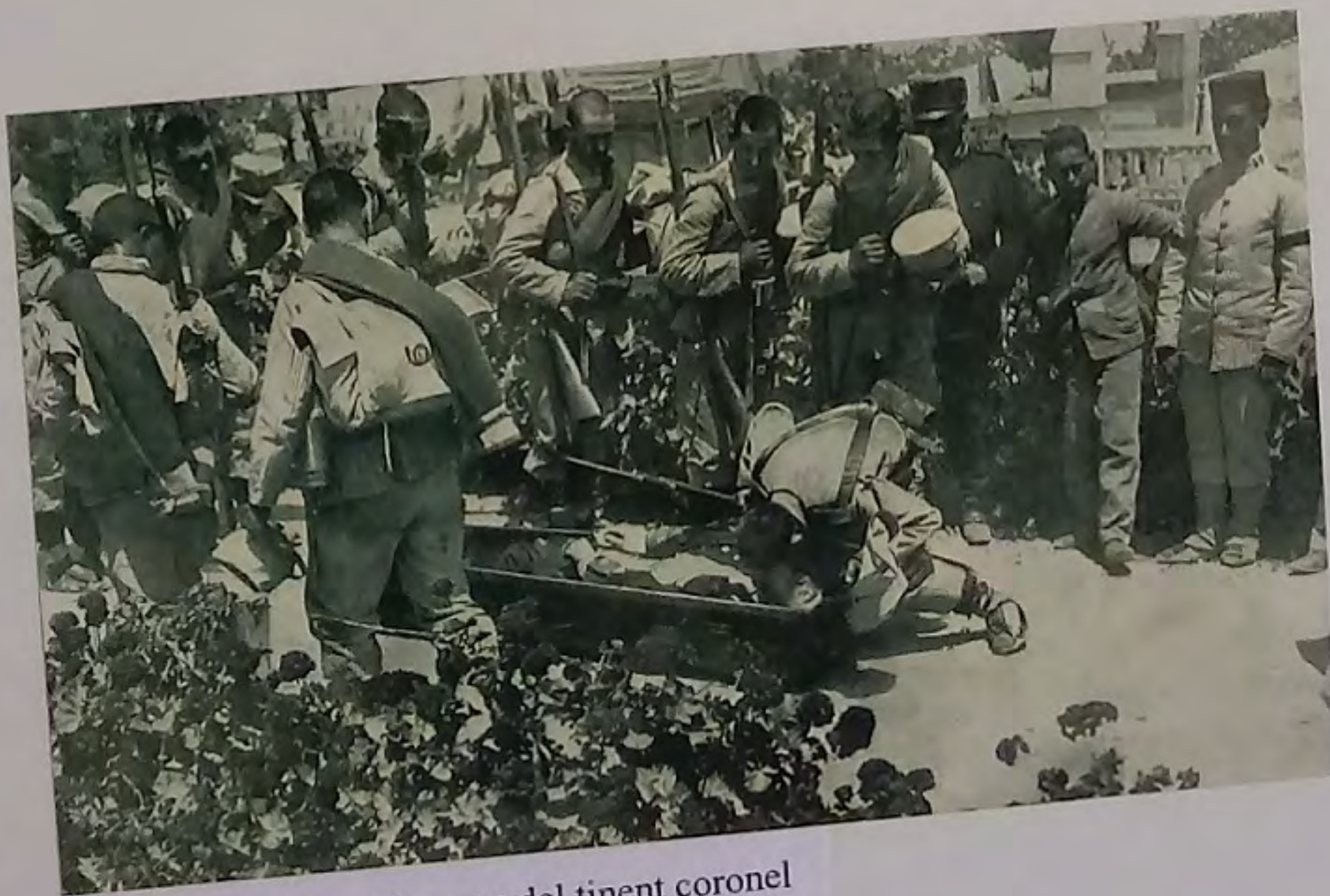

17 Uns soldats descansant prop del Mercat de Sant Antoni.

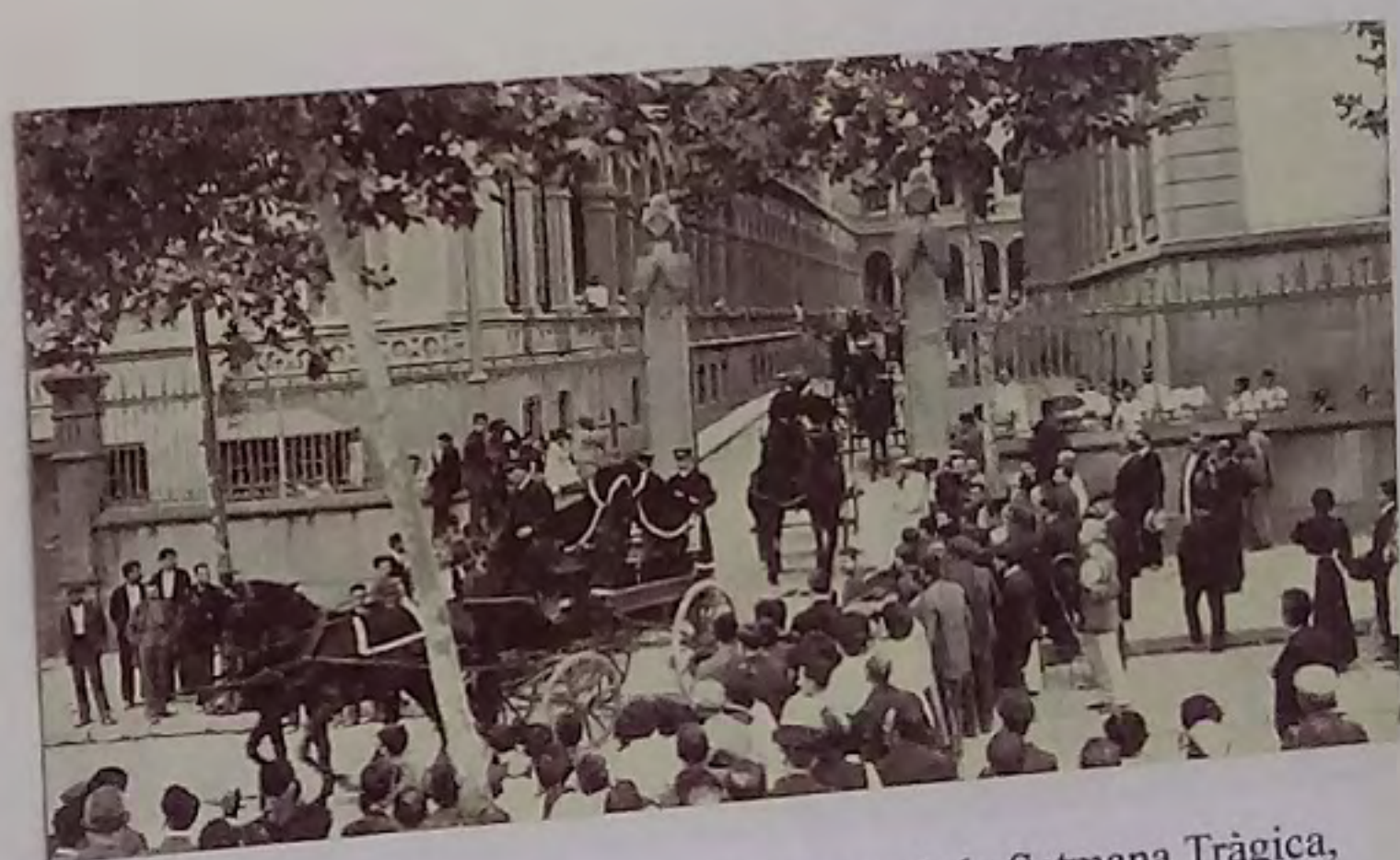
Execució de Ferrer i Guàrdia

21 Afusellament de Ferrer i Guàrdia al fossar del Castell de Montjuïc, el 13 d'octubre de 1909

20 Enterrament a Figueres del tinent coronel José Ibáñez Marin, mort durant la Setmana Tràgica.

19 Enterrament de les 63 víctimes obreres de la Setmana Tràgica, a l'Hospital Clínic.

22 Un grup de presos de la Setmana Tràgica al Castell de Montjuïc.

23 Presó de la Ronda Sant Pau (actualment plaça Folch i Torres) Convertida des de 1904 en presó de dones. En primer lloc el "Pati dels cordelers" a on al segle XIX es solien executar els condemnats

1910

25 Arc de Triomf: manifestació demanant l'amnistia pels detinguts durant la Setmana Tràgica. Febrer de 1910.

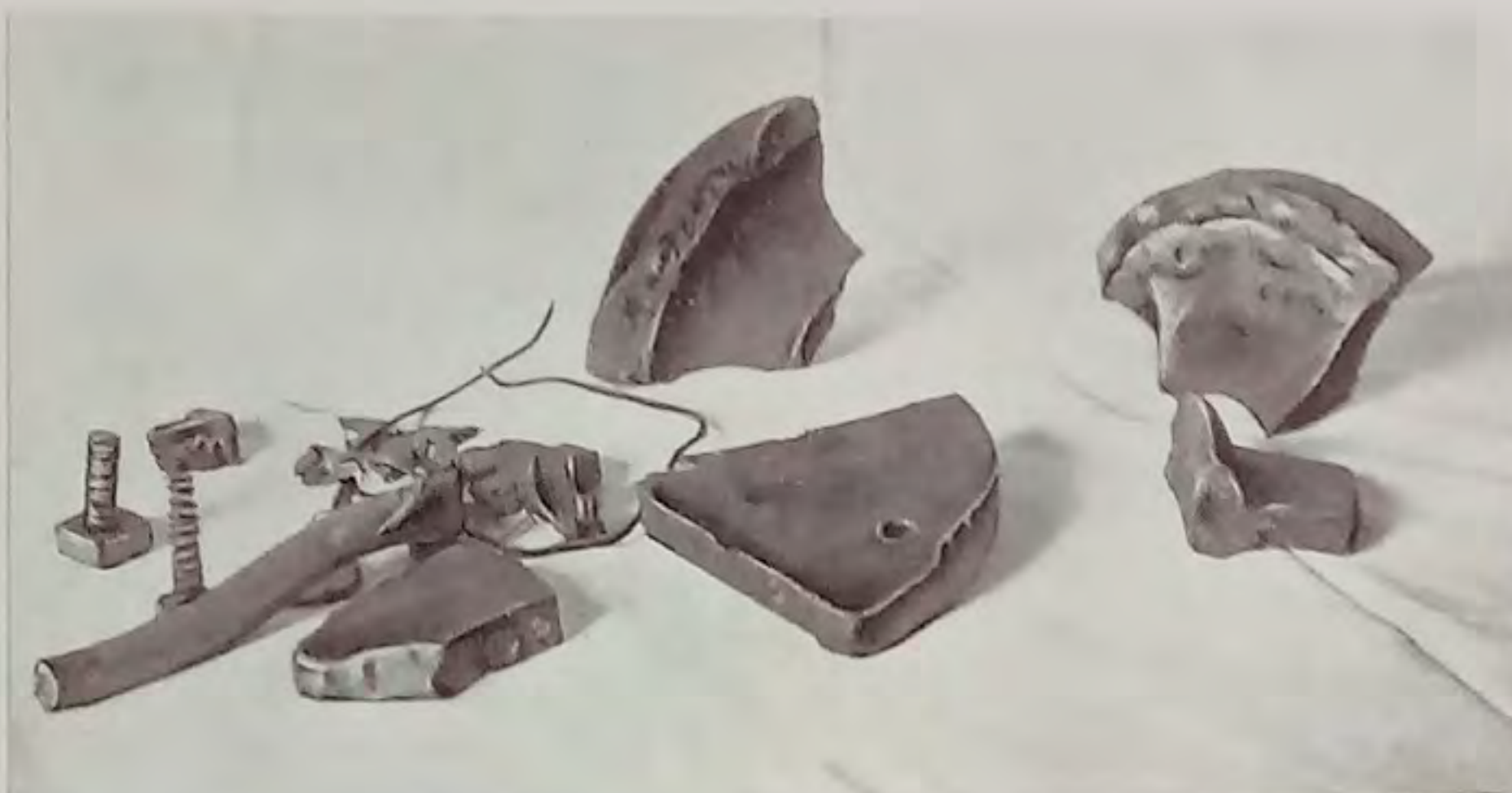
24 Rodrigo Soriano, diputat republicà, interpel·la el govern sobre el cas de Ferrer i Guàrdia, al Congrés dels Diputats, pel maig de 1910.

Cronologia

- 3 de febrer Torna la normalitat a les escoles laiques de Barcelona, excepte a l'Escola Moderna, tancada des de 1906.
- 9 de febrer Dimiteix el govern de Segismundo Moret i es forma el de José Canalejas.
- 15 de juny S'obre el Congrés dels Diputats a Madrid i Canalejas presenta per primera vegada la "ley del candado"
- 22 de juny Manuel Posca atempta contra Maura quan aquest arriba a Barcelona i resulta lleument ferit.
- 30 i 31 d'octubre i 1 de novembre Congrés de "Solidaritat Obrera" i constitució de la Confederación Nacional del Trabajo. Josep Negre n'és el primer secretari.

28 Caserna de Drassanes: així va quedar el carro a l'esclatar una bomba trobada al carrer Nou de la Rambla.

29 Detall de la bomba fragmentada.

27 Obrers davant la Model donant suport a Manuel Posca, que havia atemptat contra Maura, perquè el considerava responsable de l'execució de Francesc Ferrer i Guàrdia.

30 Miting- vaga del Metall. Setembre-octubre de 1910.

*Com a conseqüència de la Setmana Tràgica
els obrers catalans
(Solidaritat Obrera)
es proposen la creació d'una organització sindical
d'àmbit estatal.*

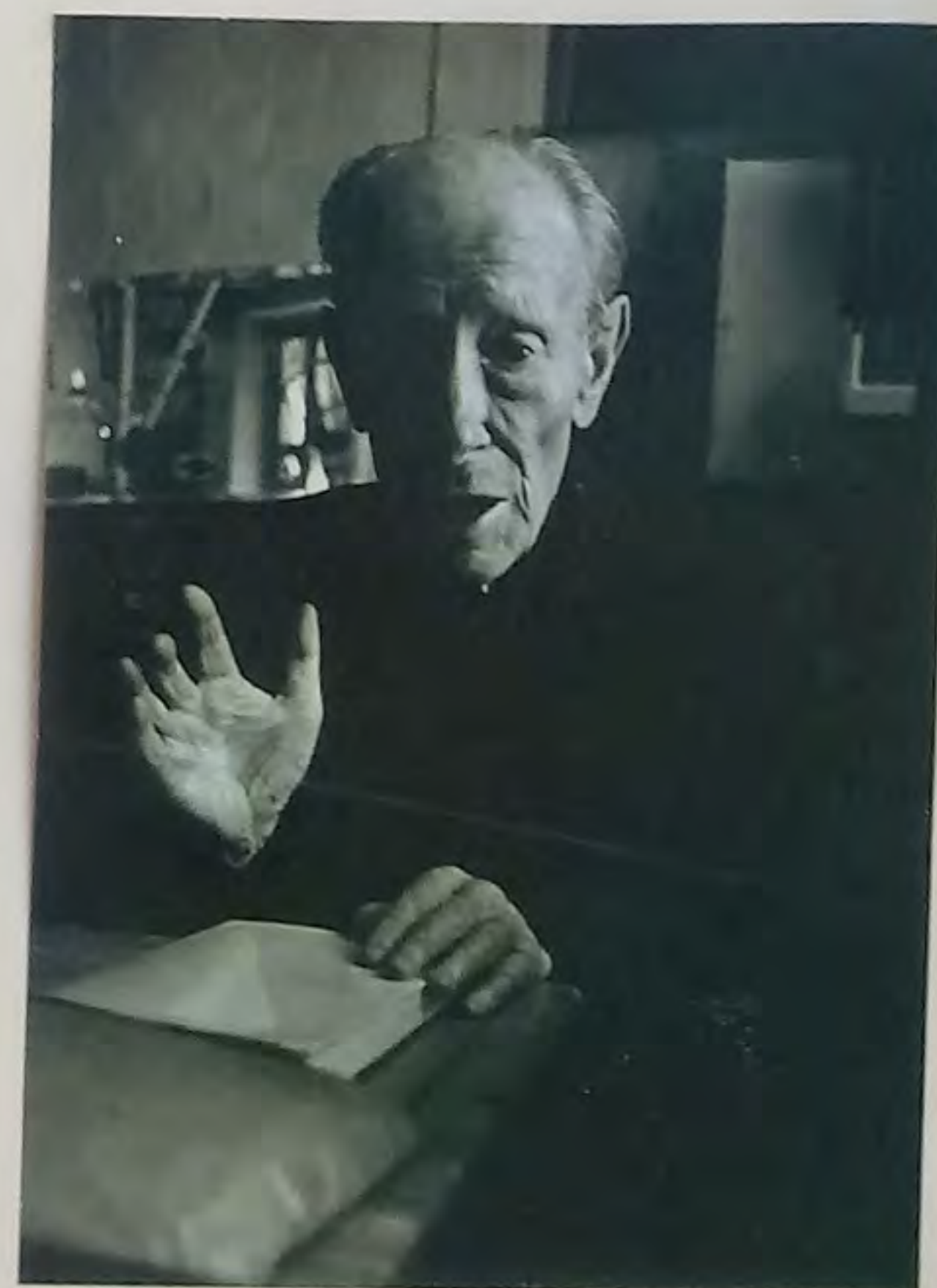
Fundació de la CNT

31 Palau de Belles Arts.
Taula del II Congrés de Solidaritat Obrera
en el que es va constituir la CNT, el novembre de 1910.

32 Assistents al Congrés de la fundació de la CNT.

33 Adolfo Bueso, militant cenetista, un dels fundadors.
(Foto dels anys 50)

Lo que queremos

La Comisión

35 Campanya Pro-Amnistia a la primavera de 1911.
Manifest de la Comissió Pro-presos al poble barceloní.

*La CNT celebra el seu primer congrés.
Immediatament envia Tomás Herreros a Bilbao
com a delegat, per observar i donar recolzament
als vaguistes bilbaïns.*

1911

Cronologia

Setembre	A Bilbao es declara la vaga del Metall que més tard es convertirà en vaga general.
8-10 de setembre	S'inicia el Congrés de la CNT.
11 de setembre	Tomás Herreros se'n va a Bilbao per connectar amb els vaguistes.
16 de setembre	Portela Valladares prohibeix un míting de la Confederació i clausura els sindicats cenetistes. La CNT entra en la clandestinitat.
29 de desembre	Es retornen a l'Escola Moderna els béns que se li havien incautat. Se'n fa càrrec en Llorenç Portet.

34 Uns obrers celebren la festa del Treball, maig de 1911.

36 Vaga general a Bilbao pel setembre de 1911.
Uns obrers obstaculitzant la via del tren.

37 La guàrdia civil a punt de dispersar els obrers.

Vaga general a Bilbao, setembre de 1911.

43 Tomás Herreros

42 Manuel Portela Valladares, governador civil de Barcelona, l'any 1911 fou la primera autoritat que va prohibir el sindicalisme de la CNT.

44 Ramon Espinal Vila, cenetista detingut poc després del primer Congrés de la CNT.

45 Jaume Aragó, cenetista detingut.

46 Llorenç Portet, que es va fer càrrec dels béns incautats a l'Escola Moderna de Ferrer i Guàrdia.

1912

Cronologia

- 12 de novembre José Canalejas és assassinat per l'anarquista Manuel Pardiñas.
- 14 de novembre El Conde de Romanones forma nou govern.

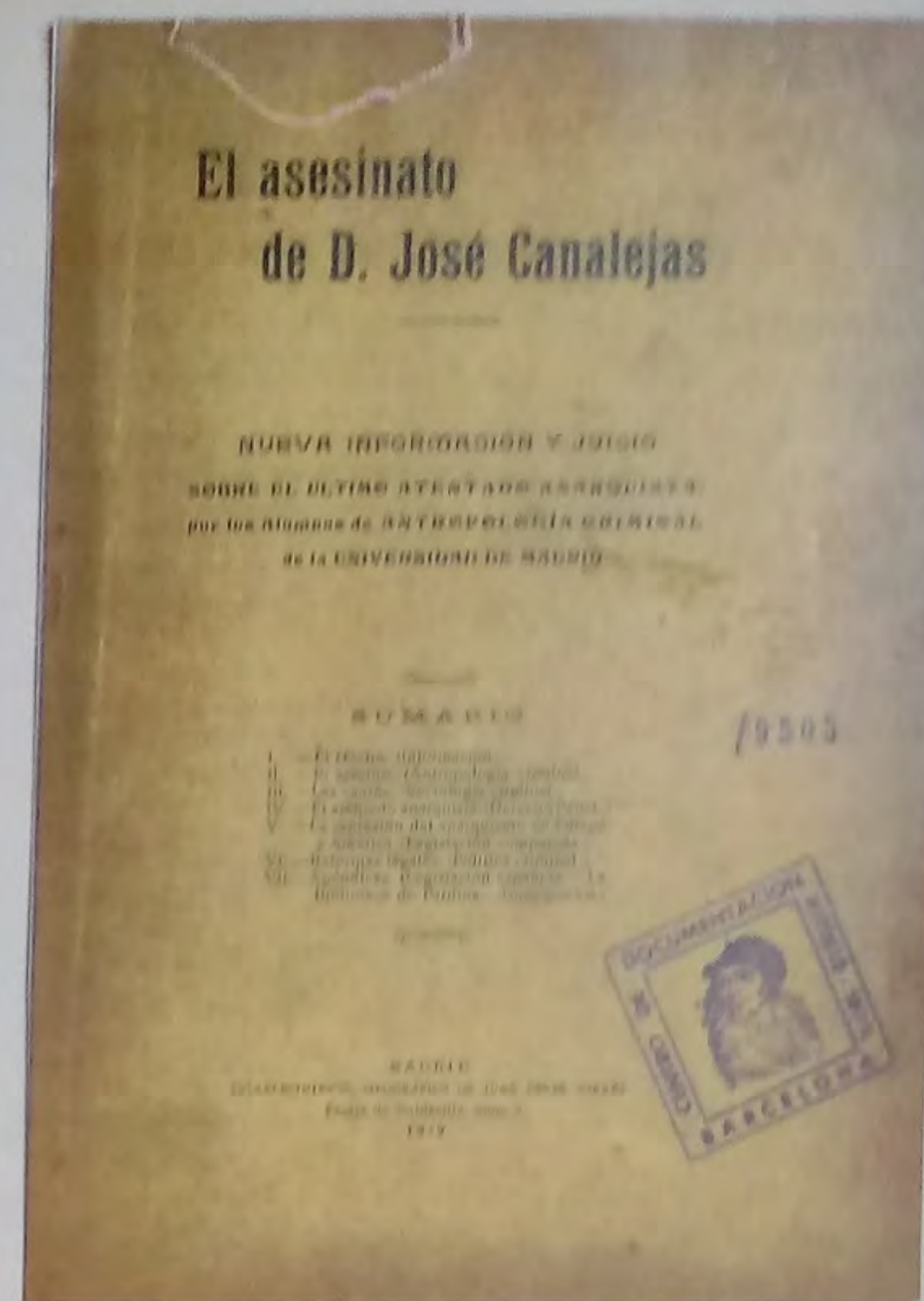

47 José Canalejas, que va formar govern pel febrer de 1910 al despatx d'Alfons XIII.

*La repressió
és la primera mesura
governativa.*

48 Representació gràfica de l'assassinat de Canalejas, president del Consell de Ministres, comès per l'anarquista Manuel Pardiñas (al cercle)

50 Informe antropomórfic de Manuel Pardiñas fet des de la Universitat de Madrid.

51 Manuel Pardiñas, mort. S'observen cops al cap.

49 Manuel Pardiñas

Pavimentació de la Rambla de Barcelona

1913

Cronologia

- 23 de gener Romanones presenta una nova llei - reglament que permet que els anarquistes i cenetistes comencin a sortir poc a poc de les presons.
- 23, 24 i 25 de gener Al Centre Obrer de Barcelona, la CNT celebra un ple regional per discutir si es torna o no a la legalitat. Es decideix tornar a la legalitat.
- abril Alfons XIII sofreix un atemptat del qual surt il·lès. És detingut in situ l'anarquista Sancho Alegre.

*Temps de clandestinitat.
Atemptats a Canalejas i a Alfons XIII
per la seva política anti-obrerista.*

53 Atemptat contra Alfons XIII.

54 Poc després, és detingut Sancho Alegre.

55 Sancho Alegre

52 Nou govern del Conde de Romanones 14-11-1912

56 París, 1913. Els anarquistes francesos adverteixen de la imminent guerra europea.

Aquella Barcelona dels anys 10...

69 Plaça d'Espanya. Al fons el Castell de Montjuïc.

67 Monument a Colom, Drassanes i Rambla.

74 Barri del Ninot.

76 Dia de mercat al barri de les Drassanes (barri xino), al carrer Arc del Teatre.

75 Moll d'Espanya de Barcelona, Mercat de la taronja, 1913

77 Avinguda del Paral·lel. Al fons, a la Ronda de Sant Pau, la presó de dones.

73 Encants de Sant Antoni.

70 Kiosc-bar a la Rambla de Canaletes, 1909.

72 Pati interior de la Casa del Poble.

71 Sortida d'un míting a la Casa del Poble. Carrers Aragó / Casanova.

68 El Moll i el Castell de Montjuïc.

1914

Cronologia

agost

Estalla la primera guerra mundial.

30 d'octubre Mor a casa seva, al carrer Casanova, Anselmo Lorenzo Asprilla.

64 Vaga de tipògrafs a Barcelona.

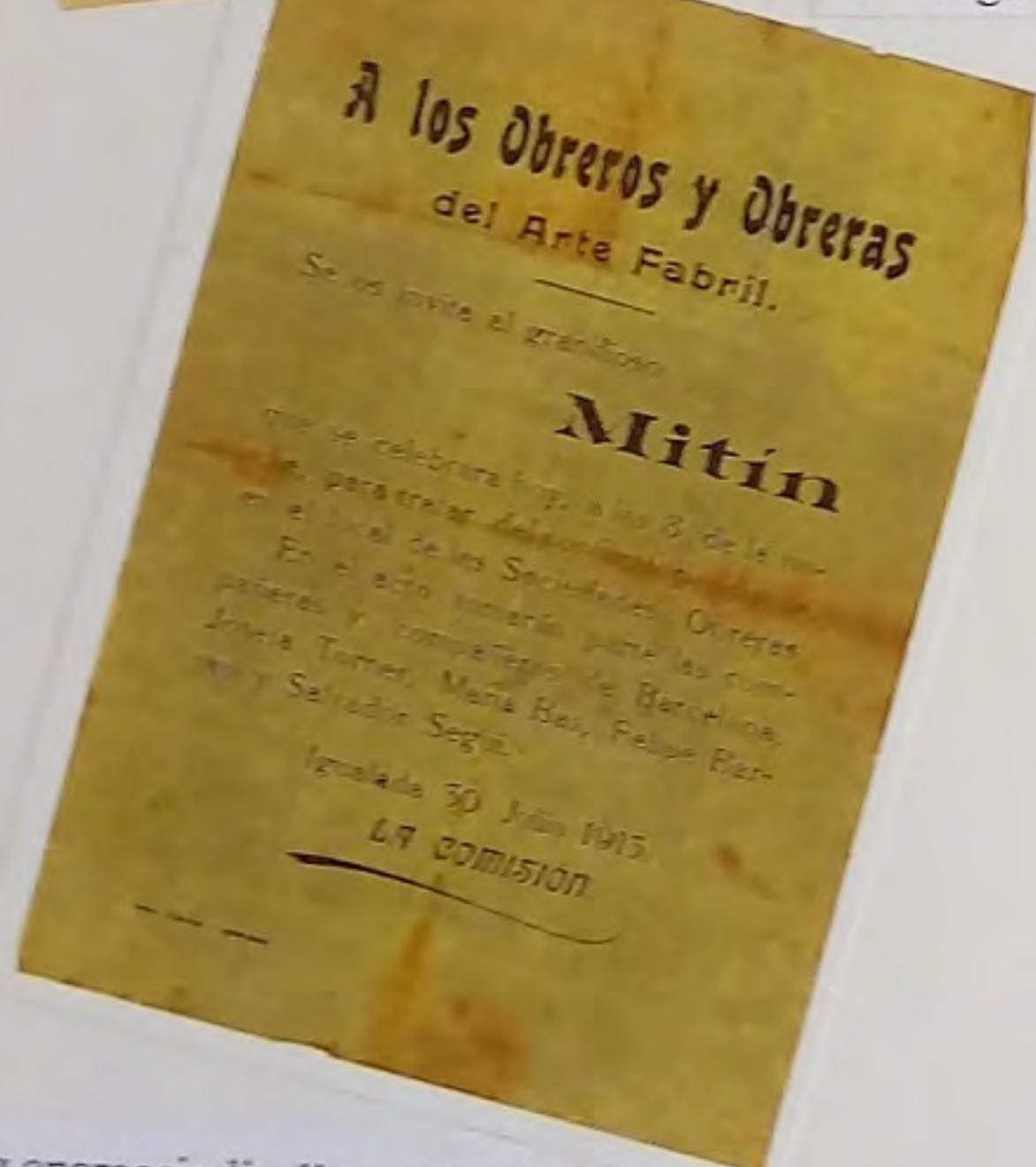
Lisboa 6 de Junho de 1913
 Telegrama enviado a las 14'20
 17'00
 al Ministro de Estado
 al Ministro de España
 en Lisboa
 Confidencias recibidas en el
 ministerio de Gobernacion informan
 salida de Habana para Nueva
 York, 14 agosto ultimo, Domingo
 Mir, director periodico este
 anarquista "Tierra" aquella
 capital - Catechista, 24 años; en
 union de individuos propo
 nedores cubanos para
 Francia a fin de ser pasado
 a veni Madrid cometas atenc

58 Telegrama del Ministeri de l'Estat al cònsul de Lisboa: avis de seguiment de l'anarquista Domingo Mir, director del diari "Tierra".

todo. Elipente avarguar de
 descendir. se llapada oipaleu
 dolos estrechamente precisau
 do setas personales y garante
 Enpaua a pes de dirifera
 con sus fechas. Lopez Mendez

Esclata la primera guerra mundial.

Barcelona es converteix en el centre mundial
 de l'espionatge i les empreses catalanes
 treballen a preu fet
 per tots els països bel·ligerants.
 L'índex de preus al consum
 pugen més del 100% mentre que
 els salaris dels obrers es mantenen
 com els anys anteriors:
 l'obrer és cada vegada més pobre.

57 Miting anarcosindicalista a Igualada. Full volant.

66 Sa' son Dorée, on la burgesia catalana feia gala d'ostentació.

65 Bodega La Mina, al carrer Trenta-claus. Tenia també sortida pel carrer del Cid i per això era molt apreciada pels obrers anarquistes dels anys 10 i 20 sobre tot quan hi havia atacs policials.

60 Carme Gravat Espàrrago és fitxada per la policia com anarquista perillosa.

61 Teresa Duran Valls, de Lleida, cuinera. Considerada anarquista perillosa.

62 Atemptat a Sarajevo de l'arxiduc Francisco Fernando i la seva esposa, 28-6-1914. Avantsala de la Gran Guerra.

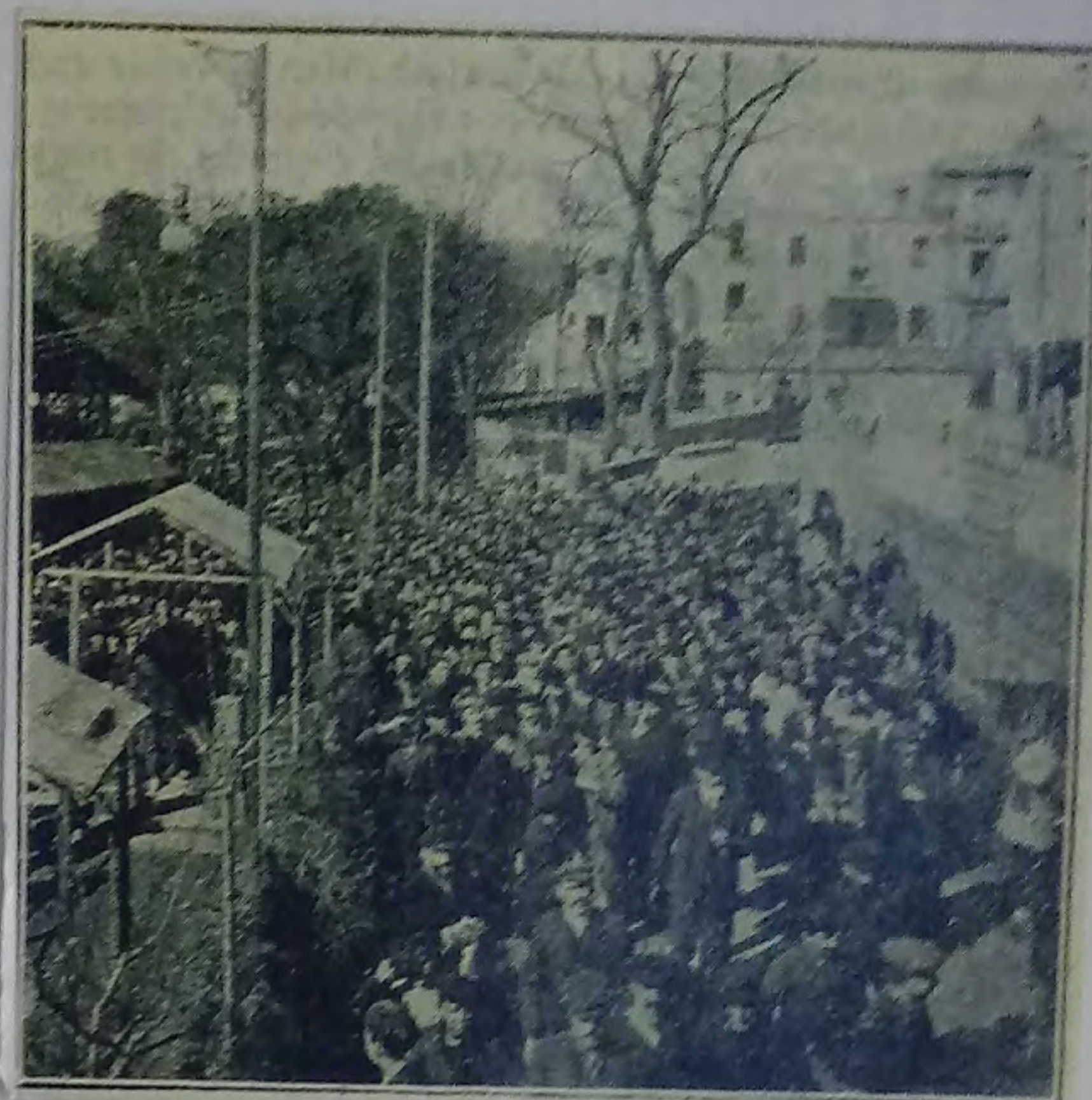
63 Infanteria alemanya de la Primera Guerra Mundial.

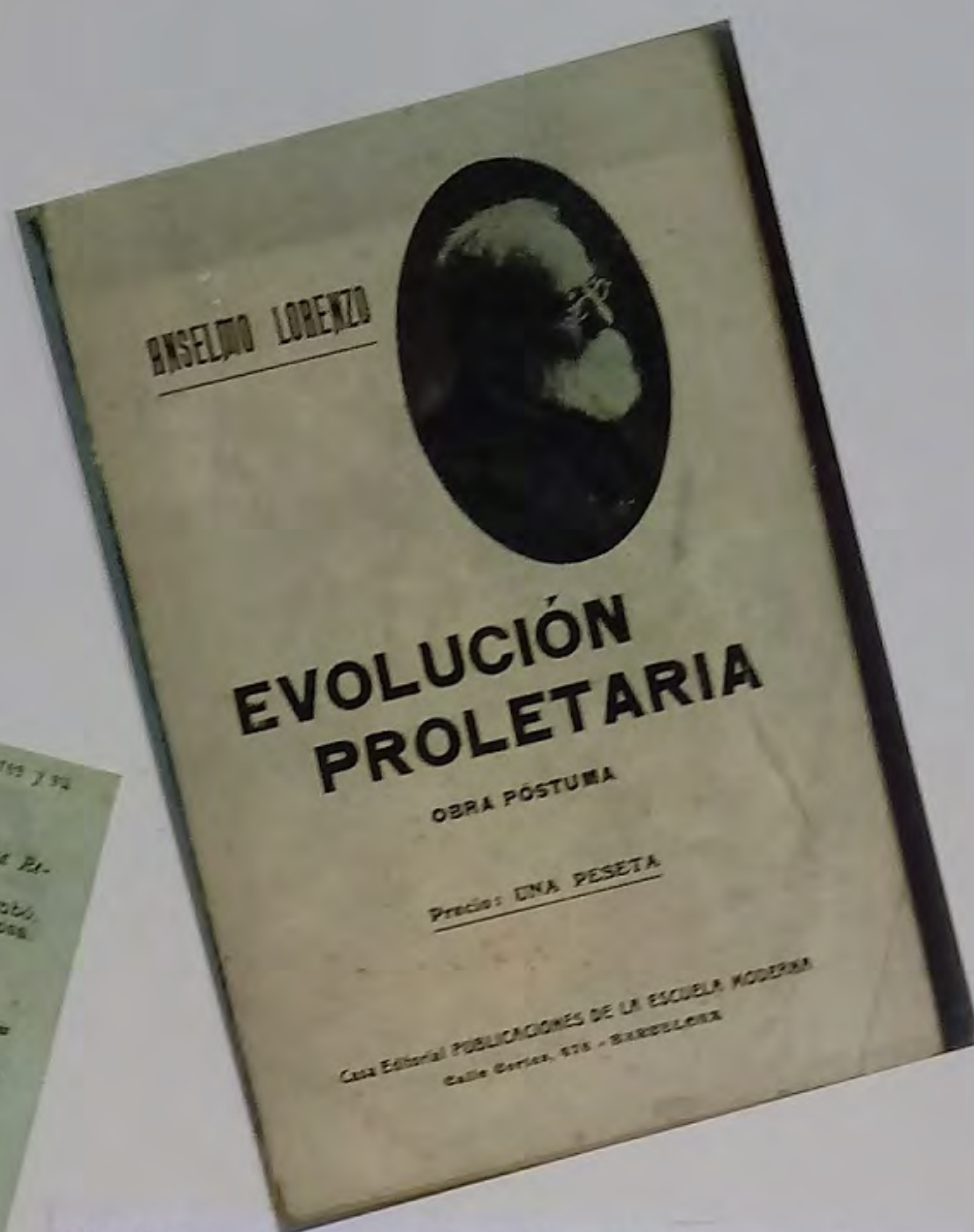
1915

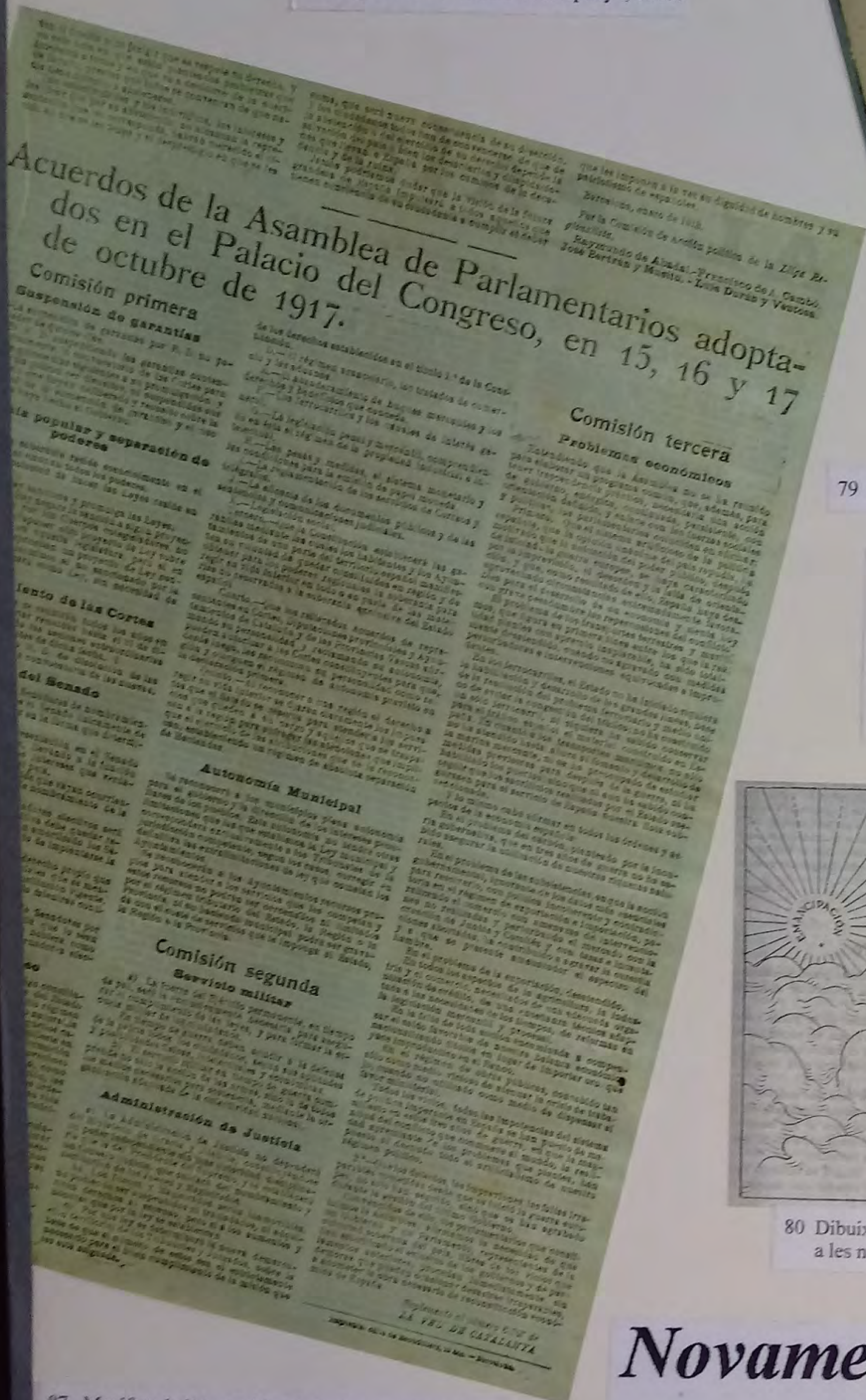
83 Vaga de ferroviaris a tota Espanya, 1915.

86 Sortida d'un miting anarcosindicalista al teatre Bosque.

79 Coberta de "Evolución Proletaria" d'Anselmo Lorenzo.

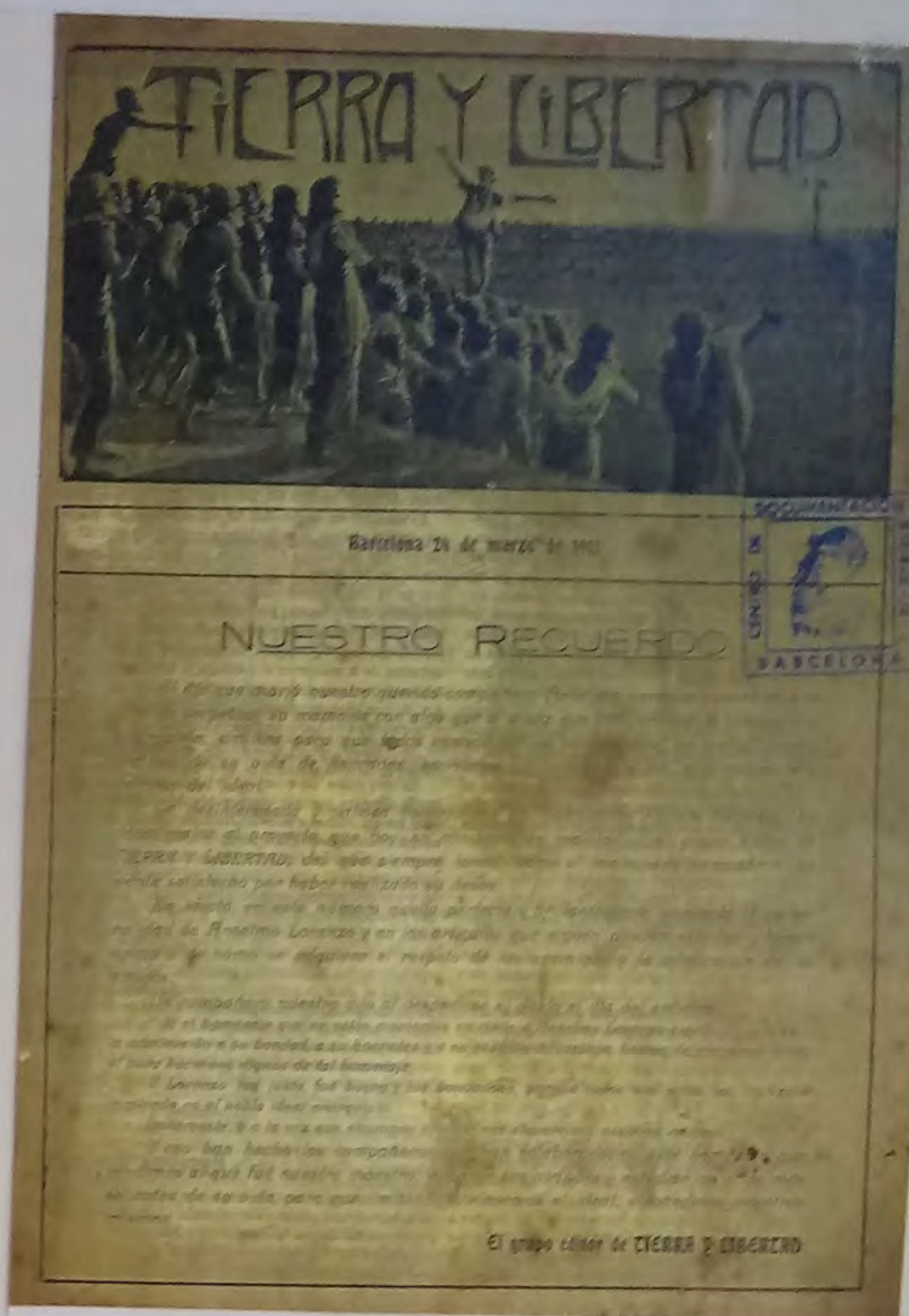

87 Manifest de l'Assemblea de Parlamentaris, publicat com a suplement de "La veu de Catalunya"

1916

80 Dibuix al·legòric a Anselmo Lorenzo i a la gran obra que llega a les noves generacions.

78 L'any 1915 torna a sortir la premsa anarquista de Barcelona. "Tierra y Libertad" dedica tot un extraordinari a Anselmo Lorenzo.

Miranda Boncha Fran^{co}

81 Francisco Miranda comparteix amb Jordán la Secretaria del C.N. de la CNT durant els anys de clandestinitat (1911-1914)

Arbos Buxó Jose

84 L'anarcosindicalista Josep Arbós és detingut durant la vaga de la subsistència.

Novament s'autoritzen els periòdics i revistes llibertàries.

Cronologia

18 de desembre "Huelga general de la subsistència" a tota Espanya. El comitè de vaga de Barcelona s'instal·la al Centre Obrer del carrer Mercaders. Entre d'altres són detinguts els membres de Solidaritat Obrera José Borovió, Antonio Amador, Martí Barrera, Jaume Roca, Enric Tarrés, Alex Gil, Francisco Melero i Josep Arbós.

85 L'anarcosindicalista Josep Coll.

82 Manuel Andreu, l'any 1915, es fa càrrec de la Secretaria del C.N. de la CNT.

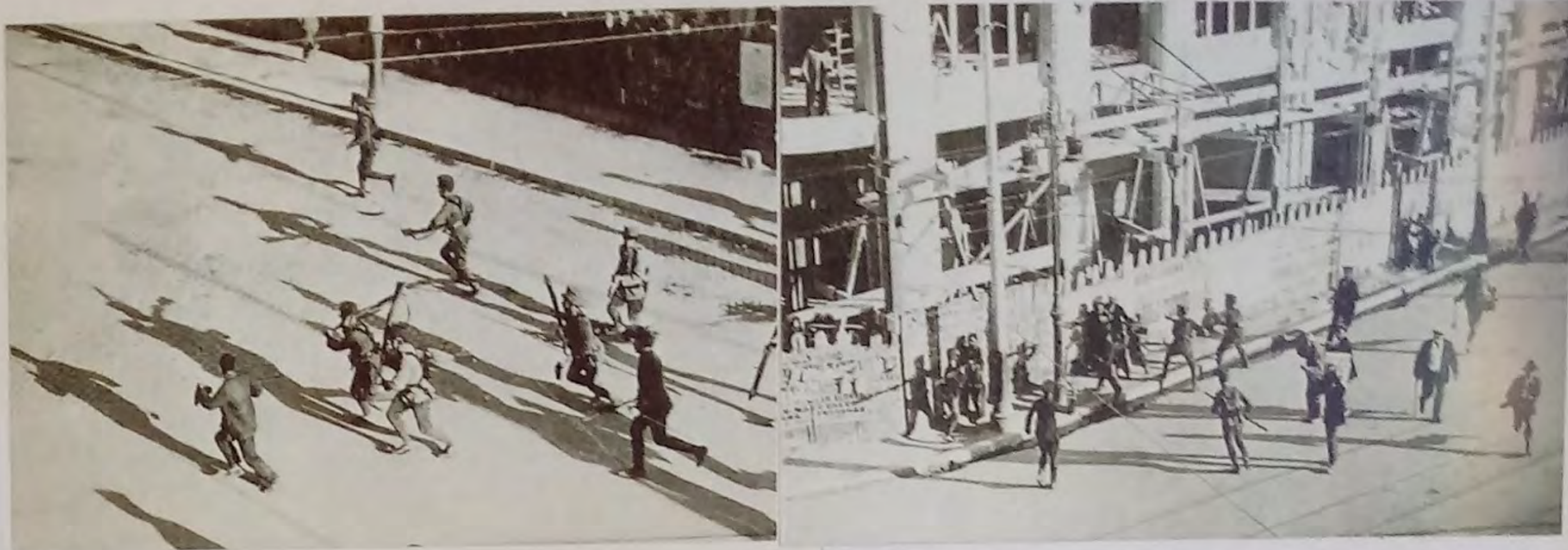

1917

Esclata el moviment militar de la "Junta de Defensa" presidida pel general Benito Márquez, que no veia clar el comportament del govern ni del ministre de la guerra Garcia Prieto.

El Conde de Romanones i Alfons XIII dissolen les Corts, i els parlamentaris d'esquerra, en desacord, decideixen formar una assemblea parlamentària a Barcelona.

El malestar era profund i general a tota Espanya. Per això CNT/UGT convoquen la vaga.

91 L'exèrcit carrega contra els vaguistes als carrers de Madrid.

93 La Guàrdia Civil al mercat de la Boqueria

El comitè de vaga detingut a Madrid, conversa amb l'advocat Luis de Zulueta. Francisco Largo Caballero, Julián Besteiro, Daniel Anguiano i Àngel Saborit.

94 Barricada als carrers de la Cadena / Aurora.

90 Marcelino Domingo, del Partit Republicà Català, que va participar activament en la vaga general.

95 Barricada als carrers Sant Bartomeu / Sant Geroni

BANDO

DON JOSÉ MARINA Y VEGA

CAPITÁN GENERAL DE LA 4.ª REGIÓN

HAGO SABER: Que reunida la Junta de Autoridades con arreglo á lo prevenido en el art. 13 de la Ley de orden público acordó declarar el estado de Guerra en Barcelona y su Provincia.

ORDENO Y MANDO:

Artículo 1.º Queda declarado el estado de Guerra en la Provincia de Barcelona.
 Artículo 2.º Serán disueltos los grupos de personas que embarquen la vía pública o que tengan carácter sedicioso empleándose la fuerza contra ellos si no se disueltos se resistieren, sin que para tal medio sea obstáculo la presencia de mujeres o niños entre los referidos grupos.
 Artículo 3.º Quedarán sometidos a la Jurisdicción de Guerra y serán juzgados en juicio sumarísimo si á ello hubiera lugar y en otro caso al juicio correspondiente con arreglo al Código de Justicia Militar.
 I. Los delitos de rebelión y sedición, robo en cuadrilla, secuestro de personas, incendio en despoblado, levantamiento de carretes, interceptación de las vías de comunicación, ataque á mano armada á los trenes ó tranvías, destrucción ó deterioro de las obras y efectos destinados á la explotación y comunicaciones y toda clase de atentados por medio de explosivos.
 II. Los de incendios, daños ó desperfectos causados en los edificios públicos y particulares, establecimientos industriales, líneas telegráficas ó telefónicas, conductores de electricidad, y cañerías ó depósitos de agua ó gas, y los de robo y hurto cometidos durante la rebelión ó sedición.
 III. Los de atentado y desacato ó desobediencia á la Autoridad ó sus agentes y los de denegación de auxilio á las Autoridades Militares ó á los Comandantes de cualquier fuerza del Ejército.
 IV. Los que promuevan ó tomen parte en reuniones ó manifestaciones no autorizadas y los que fomen parte también de asociaciones ilícitas.
 V. Los que para formar, mantener ó impedir las coligaciones patronales ó obreras, las huelgas de obreros ó los paros industriales, emplearen violencia ó amenazas; los que ejercieran coacciones de cualquier clase relacionadas con las huelgas, los que formen grupos para imponer violentamente á alguien la huelga, el paro, ó obligar á desistir del trabajo; y los que de cualquier otro modo perturbaren ó intentaren perturbar el orden público, y los jefes ó promovedores de las huelgas ó paros que no los hubiesen anunciado á la Autoridad dentro de los plazos establecidos por la Ley.
 VI. Los que directa ó indirectamente de palabra ó por escrito, por la imprenta ó otro medio mecánico de publicación exciten á cometer alguno de los delitos comprendidos en este bando, propalen noticias, viertan expresiones que puedan servir de pretexto ó se entiendan encaminadas á concitar los ánimos de los individuos del Ejército para que falten á la subordinación ó quebran sus deberes militares.
 Artículo 4.º Los insultos á todo militar que se encuentre desempeñando cualquier función del servicio, se considerarán como insulto á fuerza armada y sometidos también á la Jurisdicción de Guerra.
 Artículo 5.º Los Tribunales y Autoridades civiles continuarán ejerciendo su jurisdicción en lo que no se oponga el presente bando.
 Artículo 6.º Este bando surtirá sus efectos á partir de su publicación.

José Marina Vega

Barcelona 13 Agosto 1917.

88 Bándol militar d'estat de guerra per la vaga general de l'agost de 1917

Cronologia

- 5 de març A través d'un article publicat a Solidaritat Obrera, el comitè regional, encapçalat per Salvador Seguí, presenta la dimissió.
- 27 de març Es celebra un miting al Centre Obrer de Barcelona i a la sortida són detinguts els oradors Salvador Seguí, Àngel Pestaña i Àngel Lacort.
- 30 de març Judici contra Àngel Samblancat per injúries i escarni a la religió catòlica.
- 25 de maig És detingut el coronel Benito Márquez que estava destinat a la plaça de Barcelona.
- 1 de juny Esclata quasibé com una bomba el "Manifiesto de la Junta de Defensa Militar" demanant la llibertat de Márquez i companys seus i qüestionant el govern de Garcia Prieto. El govern cedeix a les pressions i nomena un nou gabinet encapçalat per Eduardo Dato.
- 9 de juliol Mor d'un tret a l'abdomen el president del sindicat de fumistes de la CNT. Això passa al carrer de la Lluna, molt a prop del local social.
- 19 de juliol Una vegada dissoltes les Corts es crea l'Assemblea de Parlamentaris que aconsegueix reunir-se al Palau de Belles Arts de Barcelona. Immediatament serà prohibida pel govern de Dato.
- 13 d'agost Esclata la vaga general a tot Espanya. El comitè de vaga a Madrid està format per Largo Caballero, Anguiano, Besteiro i Saborit, mentre que a Barcelona el formen els cenetistes Seguí, Pestaña, Minguet, Aragó, Viadiu, Miranda, Barrera, Valer i Herreros.
- 19 d'agost S'acaba la vaga general. A Barcelona hi ha hagut nombroses detencions, d'altres marxen a l'exili. Es comptabilitzen disset morts.

1918

La CNT de Catalunya celebra el Congrés de Sants en el que es prenen acords importants com la creació de Federacions d'Indústria.

106 D'esquerra a dreta: Molins (secretari de la Construcció, CNT) Ezequiel Endériz, Àngel Samblancat, Coronel Mogrovejo, Mauro Bajatierra, Gil Bel (redactor de la Soli), Aguilar (F.L., CNT de Madrid), Francisco Arín (secretari Metall CNT de Barcelona), España (secretari de Fusta CNT de Barcelona). Asseguts: Simó Píera (C.N. De CNT) Salvador Seguí, Margarida Gironella (companya de E. Carbó) i una dona no identificada.

100 Manuel Bravo Portillo, comissari de policia, que fou expulsat del Cos per espia, durant la Primera Guerra Mundial va continuar treballant per l'espionatge alemany i va montar el grup de pistolers a sou assassins de l'empresari Rafel Barret i del cenetista Pau Sabater "Tero"

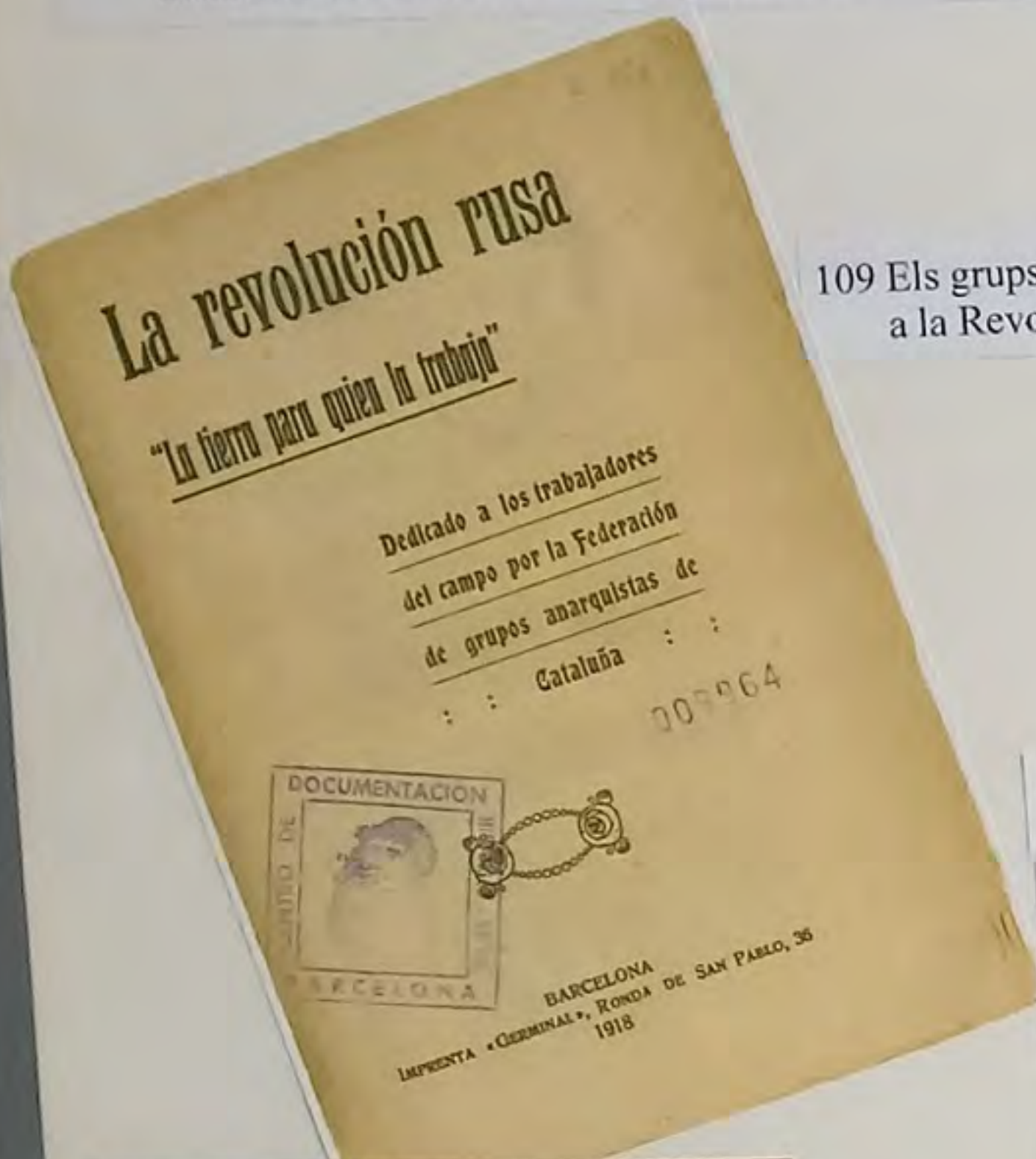
108 Vaga de Telègrafs. L'exèrcit incauta els serveis.

Tato Lorenzo José, nascido en Mondariz (Pontevedra) fotografat = Lr.

96 José Tato Lorenzo, anarquista gallec que, a rel de la vaga de 1917, emigrà a l'Uruguai on fundà el setmanari anarquista "El Hombre"

109 Els grups anarquistes fan homenatge a la Revolució Russa.

Cronologia

- 18 de gener Mor assassinat l'empresari Josep Albert Barret. La trama ha estat dirigida per l'espionatge alemany amb l'estimable col·laboració del policia Bravo Portillo.
- 28, 29 i 30 de juny i 1 de juliol Es celebra el congrés regional de Sants, al local de l'Ateneu Racionalista del carrer Vallespir, 12. S'acorda la formació del "Sindicato Único de Ramo e Industria".
- 1 de juliol El miting de clausura del Congrés cenetista té per escenari el balcó del CADCI en plena Rambla. Intervenien Salvador Seguí, Àngel Pestaña, J. Mestre, Joan Peiró, Domingo Rueda, Enric Rueda López i Pablo Ullod.
- 5 de juliol La F.L. De CNT nomena Salvador Seguí nou secretari de C.R. de la CNT catalana.
- 26 d'agost Vaga a la fàbrica CROS de Badalona. La guàrdia civil carrega contra els manifestants i moren els cenetistes Pius Bel, Josep Gatell "Josepet", Emilio Segarra i Francesc Terrades. Queden ferits Francesc Forcadell (se li amputa una cama), Manuel Licer i Andreu Navarro. Són detinguts Emilio Belmonte, Josep Poblet i Salvador Ruiz Pérez.
- 24 de novembre La CNT celebra un homenatge a la revolució russa al complir-se'n el primer aniversari. Es fa al teatre Bosque amb la participació de Bartomeu Fornells, Emili Mira, Joan Peiró, Salvador Seguí i Josep Viadiu.

101 Enric Rueda López, un dels oradors del miting de cloenda del Congrés de Sants i un dels deportats a Maó.

Roig Navero Frederic nascido en Bai...
97 Frederic Roig Navero, del sindicat de l'Aiguà, que va participar activament en la vaga general.

Coma Buenaventura José
102 José Tomás Buenaventura, participant del Congrés de Sants

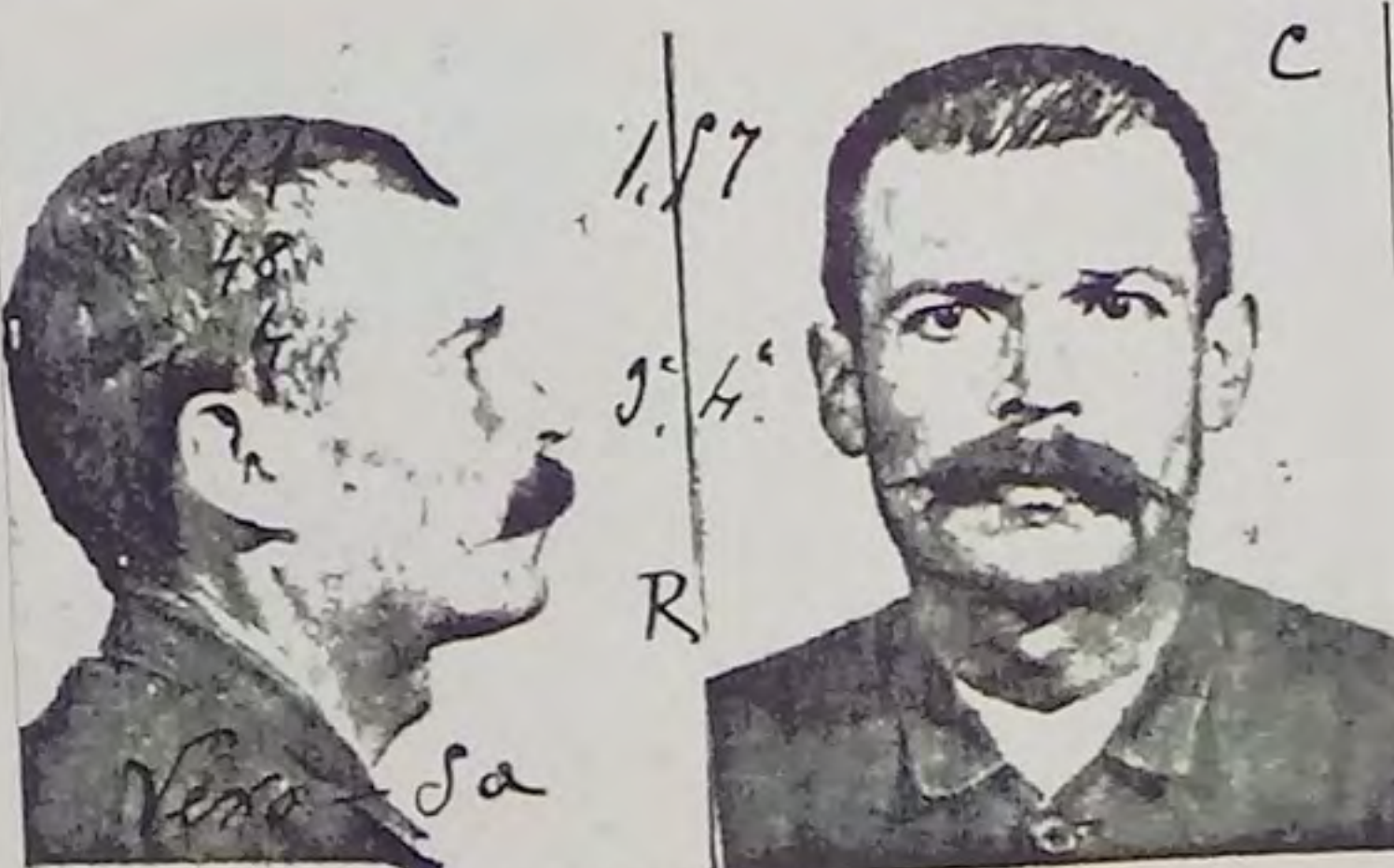

103 Pere Cuscó, de l'Ateneu Sindicalista participà en el Congrés de Sants

104 Félix Monteagudo Colás que propagà per Andalusia els acords del Congrés.

105 Eusebio Carbó Carbó, participà en la Conferència Anarquista, a Madrid.

Vilaseca Fornells Ramon, nascido en Nansa, tejedor =
98 Ramon Vilaseca, administrador de "Solidaridad Obrera"

Esteve Martorell Joan Bat...
107 Joan Esteve Martorell - Leopoldo Bonafulla - redactor de la Revista Blanca i d'altres publicacions.

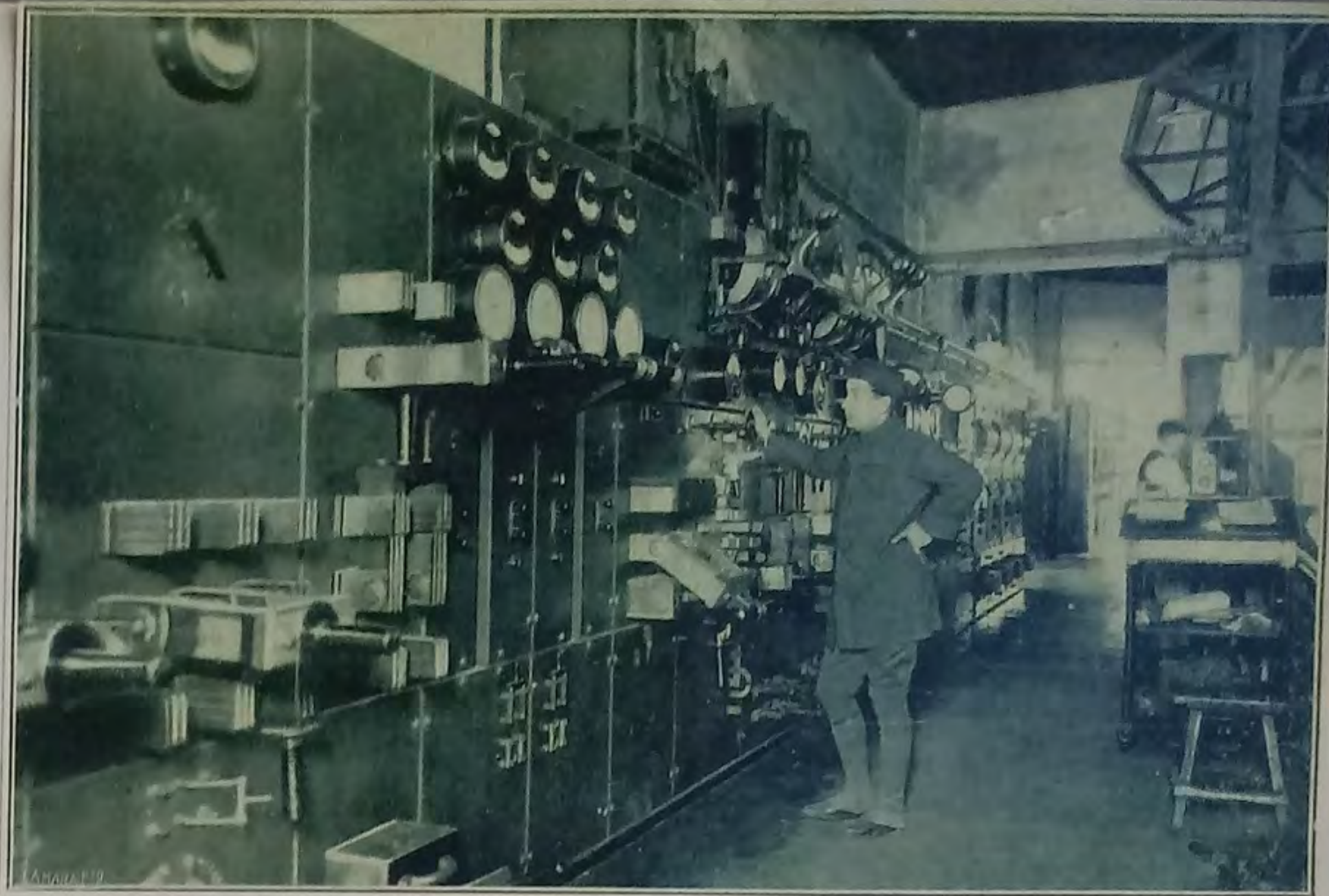

110 Carlos González Rothwos, governador de Barcelona.

1919

A primers de gener esclata la vaga de la Canadenca que en la seva primera fase, durarà 44 dies.

115 Uns soldats posant en funcionament les màquines.

120 La policia a cavall fa guàrdia. Provença / Rambla de Catalunya.

116 El governador civil González Rothwos visitant la central.

114 L'arribada de la tropa a l'hydroelèctrica

113 Uns soldats ocupant la central hidroelèctrica del Paral·lel per l'entrada del carrer Mata.

Fou una vaga solidària tot i que no van faltar intents de la burgesia per desprestigiar-la.

117 Cordada de presos

111 Paulino Díez, secretari de la F.L. de CNT

112 Avinguda del Paral·lel

118 Al Paral·lel, cordada de presos dirigint-se al Castell de Montjuïc

Cronologia

- 2 de gener En plena vaga de tipògrafs és assassinat el cenetista Julián Sallán Zuzaya davant dels tallers Henrich y Cia.
- 4 de gener La CNT inaugura el local del carrer de l'Om, 10, pral. on s'ubica el sindicat de la construcció.
- 13 de gener Miting d'afirmació cenetista al teatre Bosque. Intervenien: Paulino Díez (secretari F.L.), Fernando Castany (Metall), Calixto García (Art fabril), Àngel Pestaña (Director de la Soli) i Salvador Seguí (C.R.)
- 16 de gener Es suspelen les garanties constitucionals. Nombrosos cenetistes són detinguts als locals socials o a casa seva, i la CNT entra novament a la clandestinitat. Esclata la que més tard serà coneguda com a "Vaga de la Canadenca" per haver acomiadat l'empresa vuit treballadors.
- 24 de gener La Mancomunitat de Catalunya celebra l'Assemblea per l'Autonomia de Catalunya i es produeixen disturbis nacionalistes al centre de la ciutat.
- 25 de gener Reunió a Capitanía. Milans del Bosch i els militars Antonio de la Fuente i Manuel Toriné decideixen treure novament l'exèrcit al carrer.
- 28 de gener Carlos González Rothwos publica un bandol que prohibeix les banderes i insígnies que no siguin oficials de l'Estat espanyol.
- 5 de febrer Els treballadors de la Canadenca declaren la vaga de braços caiguts a les oficines de la plaça de Catalunya.
- 6 de febrer La vaga és silenciada a la premsa, però tot Barcelona té ja notícia del conflicte.
- 10 de febrer Els vaguistes de la Canadenca acudeixen a la CNT que s'ofereix per recolzar-los. Es forma un comitè de vaga entre els treballadors i la CNT que té com a cap visible el jove Simó Piera.
- 13 de febrer Atemptats contra el contramestre del tèxtil Lluís Mas al carrer Juan de Malta, al Poblenou, i contra el cobrador de la Canadenca Joaquim Baró al carrer de Calabria.
- 14 de febrer Els responsables de la Canadenca ofereixen 10.000 ptes. A qui descobreixi els assassins de Baró i 5.000 ptes. a qui en doni alguna pista.
- 17 de febrer Fraser Lawton, gerent de la Canadenca, proposa iniciar negociacions, però al saber que en el comitè de vaga hi ha un membre de CNT, no accepta el diàleg.
- 18 de febrer El governador civil González Rothwos i el policia José Martorell fan una roda de premsa informant de la detenció de setanta cenetistes des de la suspensió de les garanties.

1919

La vaga de la Canadenca

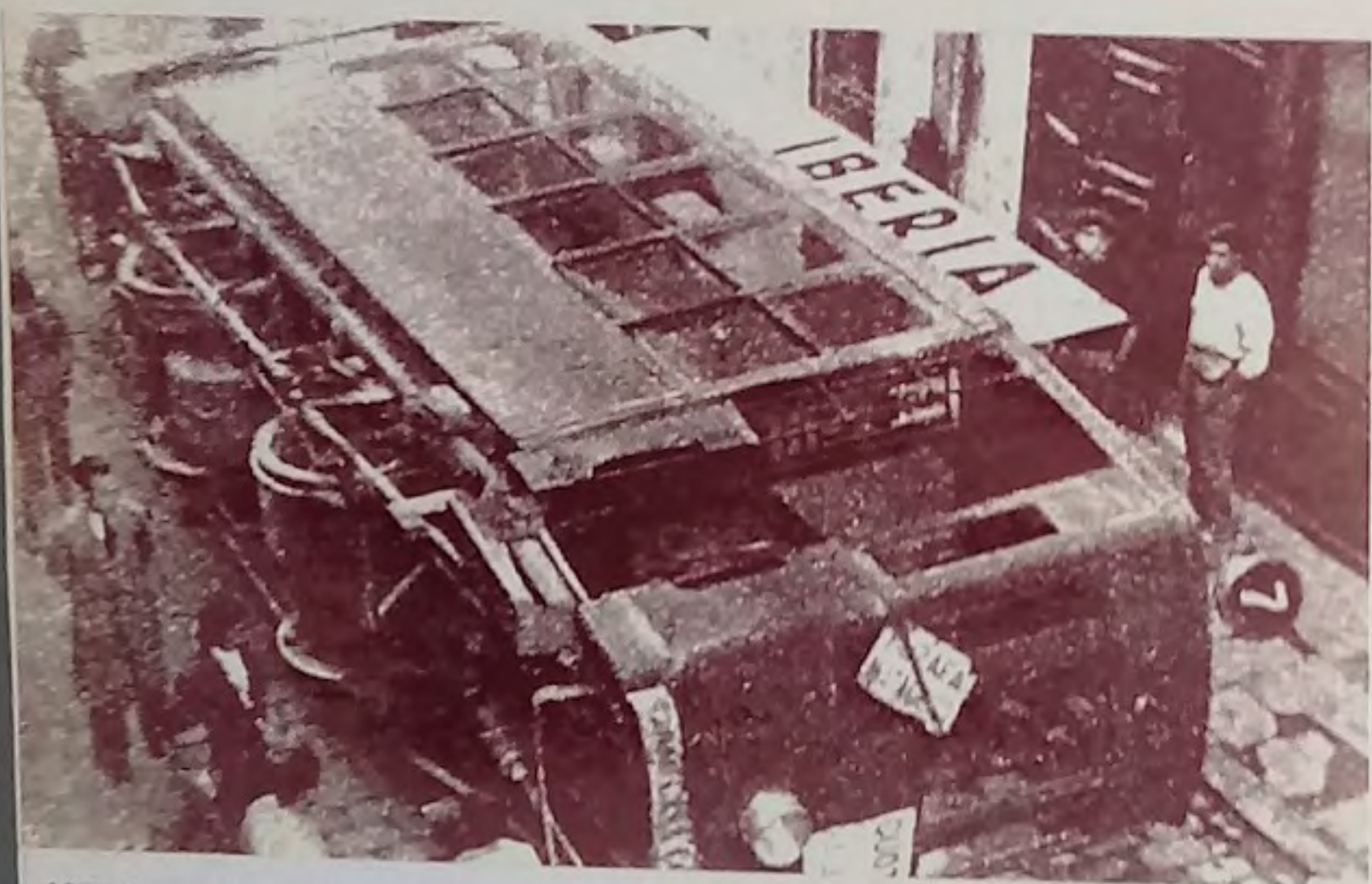

123 Forces d'artilleria prenent posicions, al Paral·lel.

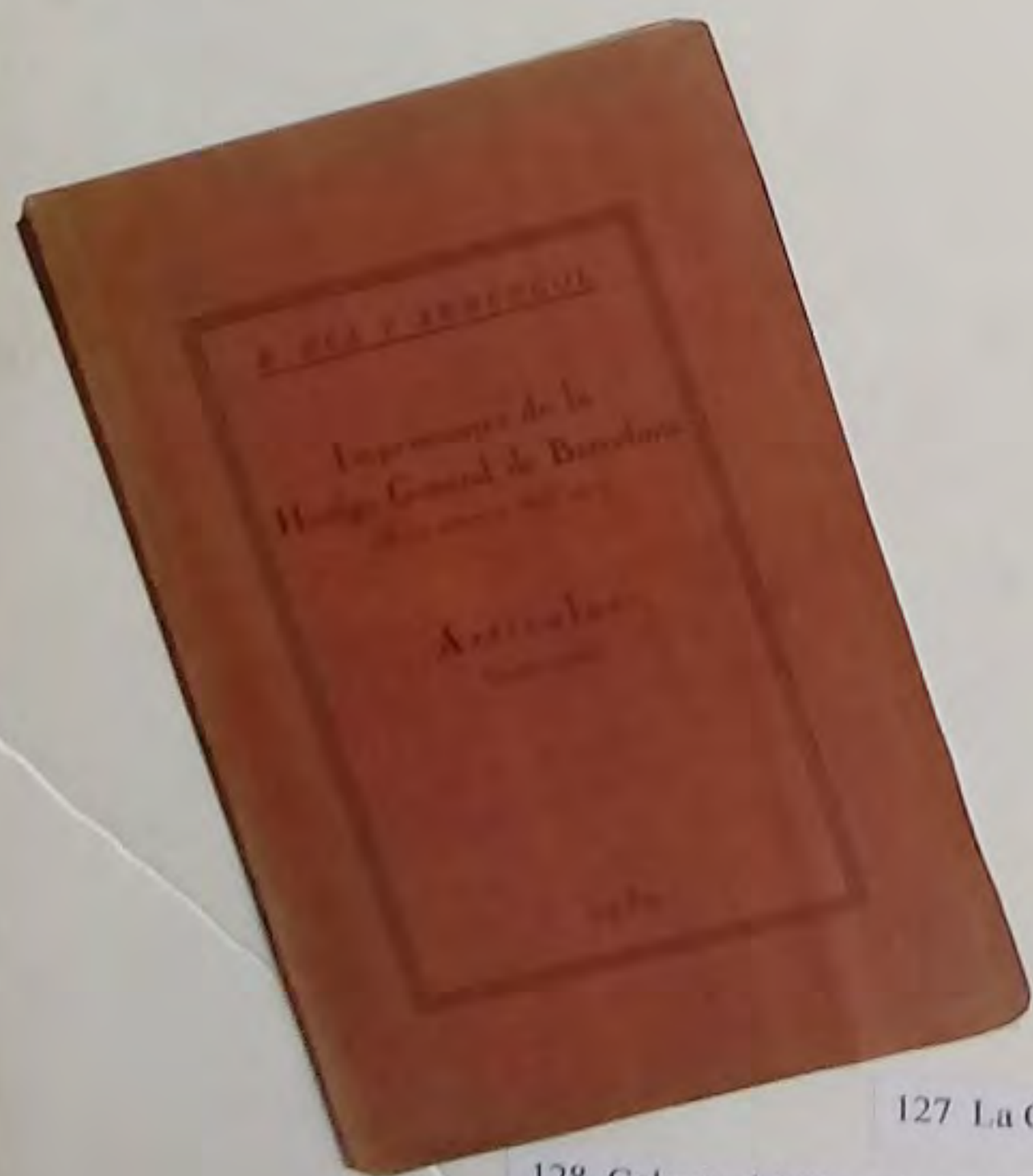

124 Artilleria emplaçada a la plaça de Catalunya

*Locaut de la Patronal
que condemna a milers d'obriers
al pacte de la fam.*

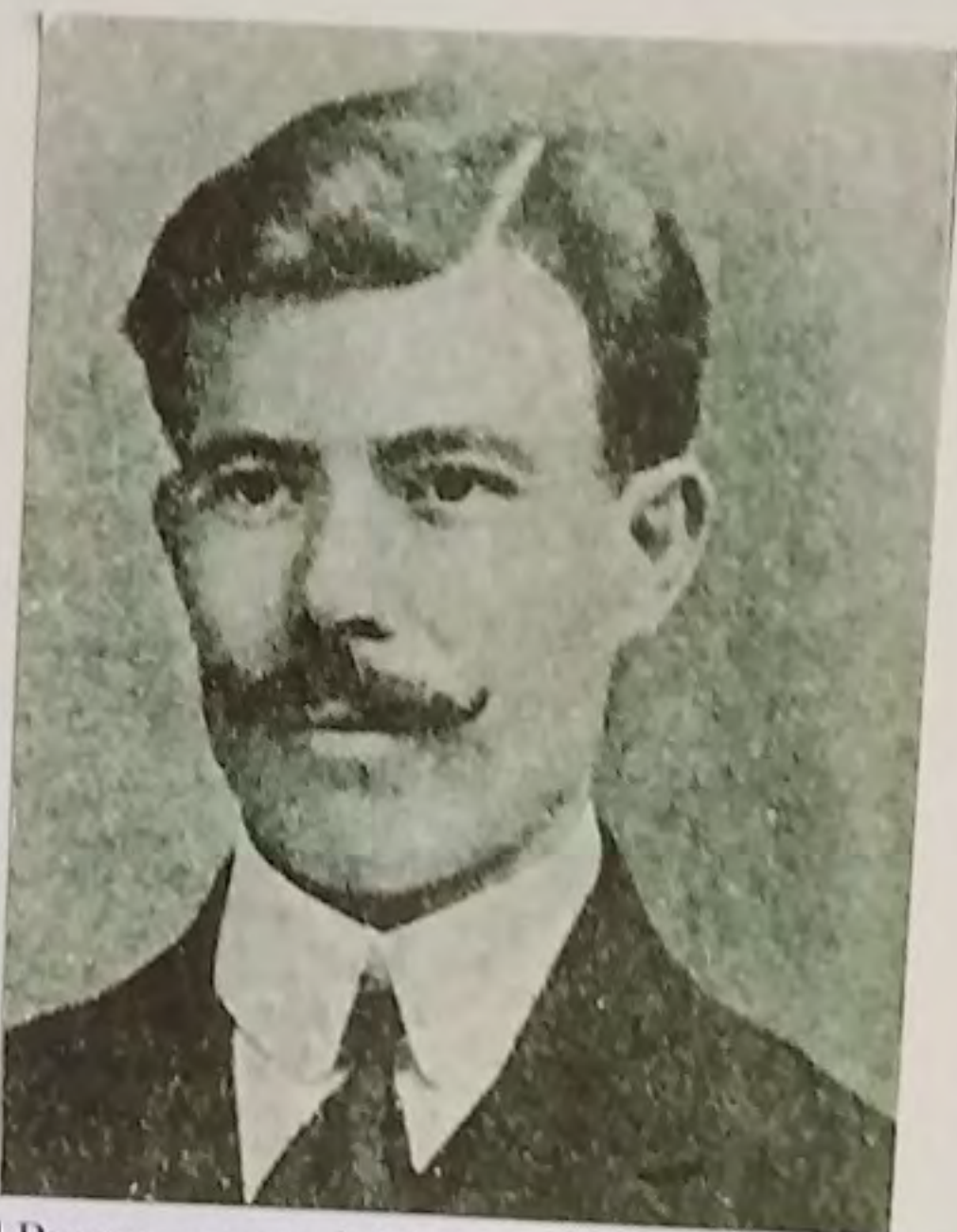
125 Tramvia tombat pels vaguistes.

128 Coberta del llibre de R. Pla i Armengol, metge socialista que es va solidaritzar amb la vaga.

121 Al port de Barcelona, els vaixells de guerra "Alfonso XII", "Extremadura" i "Espana" serviran de presó flotant quan les presons siguin plenes.

134 Miguel Burgos, secretari del sindicat de curtidors de CNT, a qui s'aplicà per primera vegada la "Ley de Fugas" 31-3-1919

122 L'exèrcit amb peces d'artilleria, al Paral·lel.

129 La policia registra a un obrer sospitos.

126 El Somatén fa guàrdia al carrer Pelai.

Cronologia

21 de febrer	Barcelona es queda sense corrent elèctrica perquè els obrers de la Canadenca del Paral·lel abandonen el seu lloc de treball.
22 de febrer	La Canadenca és incautada per l'exèrcit i cap a les 11 de la nit comença a haver-hi una mica de corrent.
23 de febrer	Els treballadors de "Energia Eléctrica de Cataluña", de capital alemany, s'uneixen a la vaga.
26 de febrer	S'uneix a la vaga la Companyia d'Aigües i "Gas Lebon", de capital francès.
28 de febrer	Arriben de Saragossa trenta militars electricistes per donar suport als soldats.
1 de març	En un comunicat del comitè de vaga es demana, a més de la jornada de vuit hores i de l'increment del salari, la llibertat dels detinguts des de la suspensió de garanties i la retirada d'aquesta suspensió.
3 de març	S'uneixen a la vaga els treballadors de la central elèctrica de Sant Adrià.
5 de març	El capità general Milans del Bosch mobilitza a tots els homes de 21 a 38 anys del ram de l'electricitat.
7 de març	Els mobilitzats s'incorporen a files i seguidament es neguen a obeir ordres.
8 de març	Comencen les "cordes de presos" cap al castell de Montjuïc.
13 de març	L'exèrcit ocupa estratègicament tot Barcelona. Per a ser mediadors en el conflicte arriben de Madrid José Morote (subsecretari de la presidència), Gerardo Doval (policia) i Carlos Montañés (nou governador civil).
14 de març	Montañés i Fraser Lawton accepten negociar amb el comitè de vaga.
15 de març	Comencen les reunions de negociació a l'Institut de Reformes Socials, prop del Born.
18 de març	S'acaba el conflicte de la Canadenca i es celebra un míting - assemblea al teatre Bosque. Simó Piera llegeix l'acord amb la patronal.
19 de març	Es repeteix el míting - assemblea a la plaça de toros de les Arenes. Preuen la paraula Simó Piera, Francisco Miranda i Salvador Seguí que hi acudeix directament des de la presó.
22 de març	Es forma un nou comitè de vaga general donat que queden encara cinc cenetistes a les cel·les de Montjuïc, entre ells el secretari general Manuel Buenacasa.

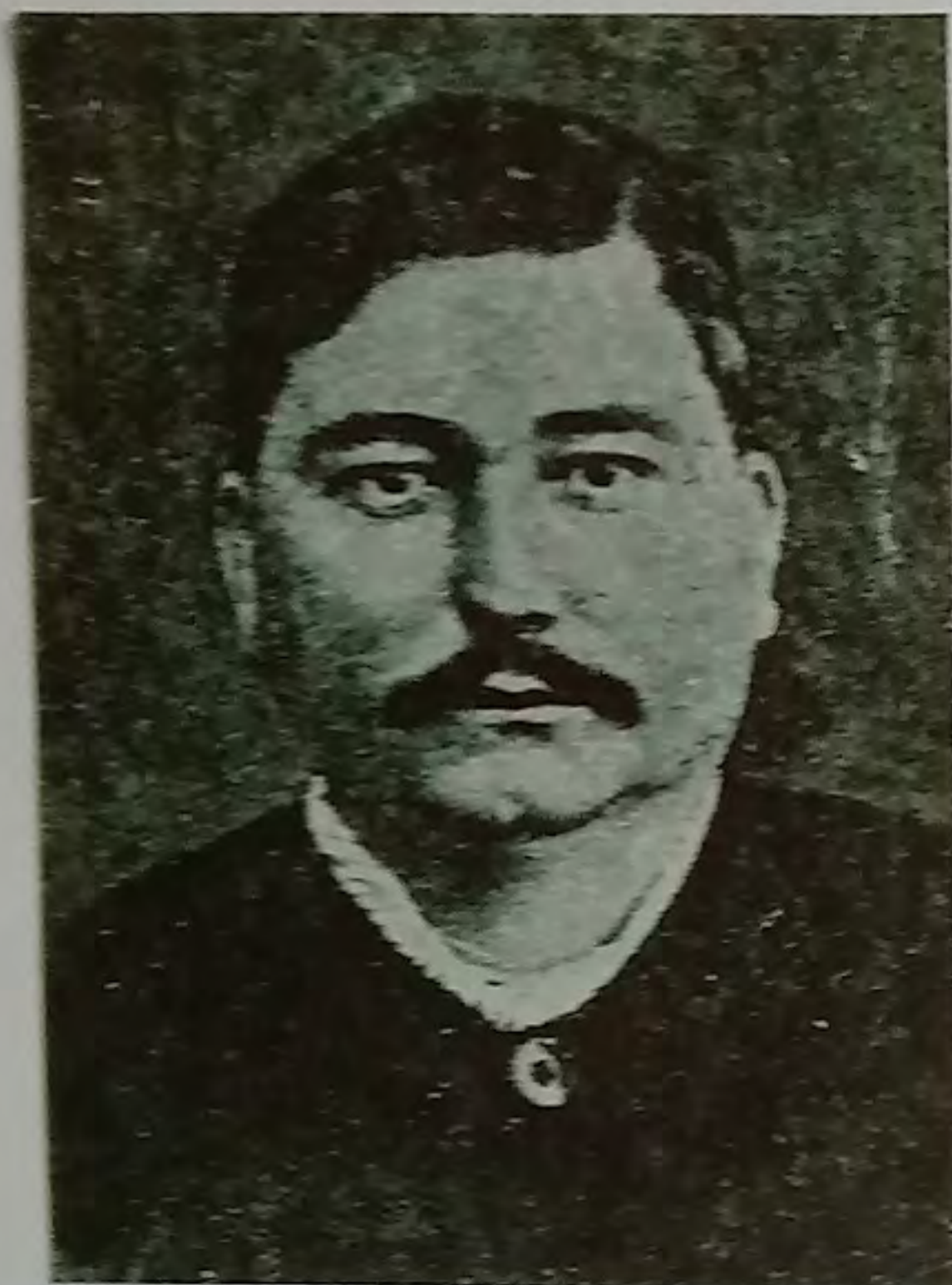
127 La Guàrdia Civil i l'exèrcit escolen un grup de gent que va en bicicleta.

1919

136 Postal editada per la CNT, per recollir fons pels familiars de Miguel Burgos i de Pau Sabater "Tero"

135 Pau Sabater "Tero" assassinat pels pistolers de Bravo Portillo

145 Esclata una bomba a la fàbrica de pianos Chassaingne, al Passeig de Gràcia

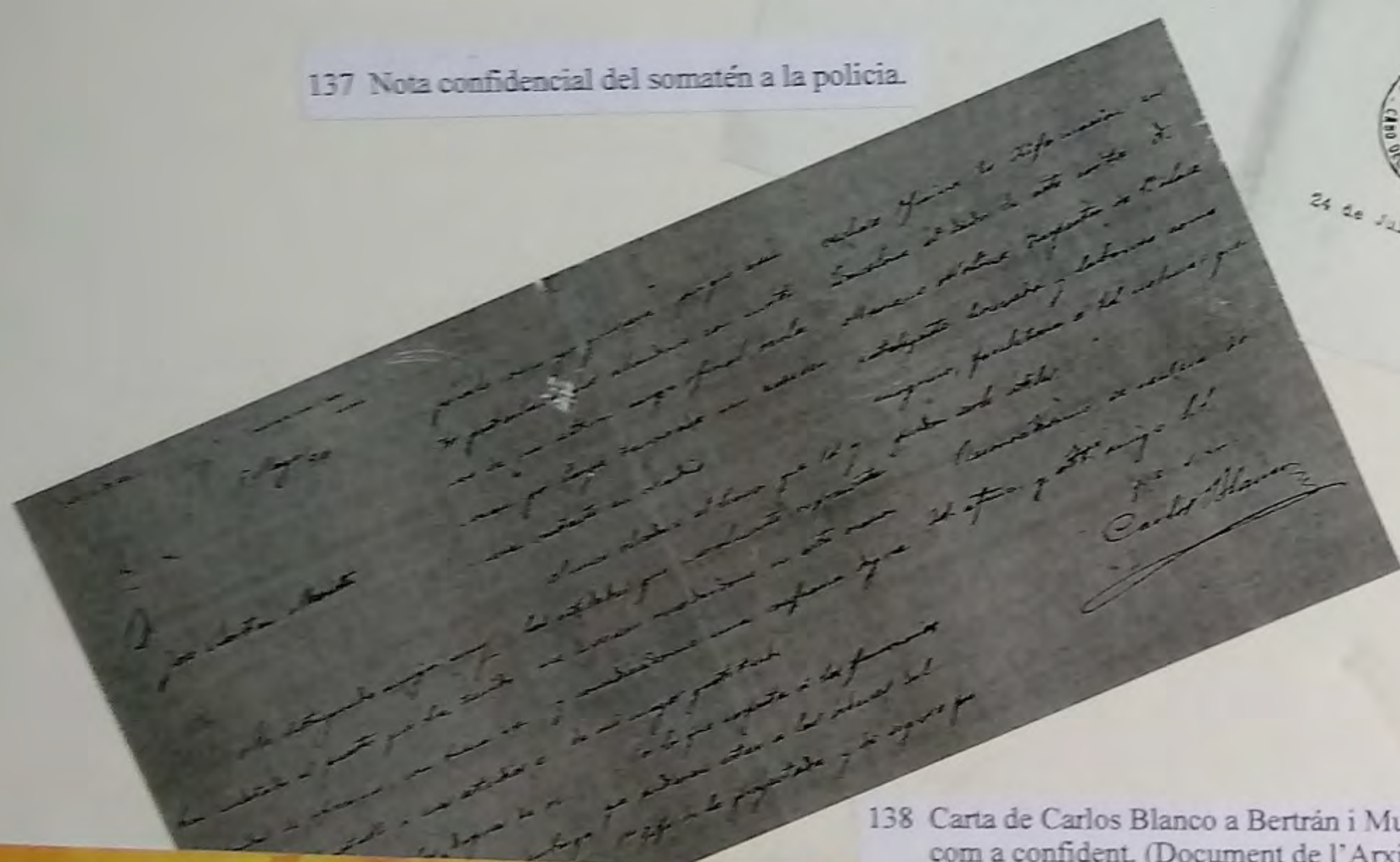

133 Mariano Foronda, director de la Companyia de Tramvies.

132 A Ronda Sant Pau / Parlament, gent fent cua a una fleca en previsió per la vaga.

137 Nota confidencial del somatén a la policia.

138 Carta de Carlos Blanco a Bertrán i Musitu, on se li ofereix com a confident. (Document de l'Arxiu Lasarte 6-5-1919)

131 El somatén fent guàrdia pels volts de la Granvia.

Cronologia

- 23 de març El nou comitè decideix anar novament a la vaga general.
- 24 de març Barcelona es desperta ocupada pel nou somatén de la ciutat i per l'exèrcit.
- 27 de març Els obrers decideixen acabar la vaga i tornar al treball però la patronal inicia un locaut i els nega l'entrada. Es crea la "Federación Patronal Española" formada pels empresaris Francesc Junoy, Feliu Graupera, Joan Miró i Trepal, Tomàs Benet, etc.
- 28 de març Comencen a obrir les portes els bancs, els cafès i alguns comerços.
- 31 de març S'aplica per primera vegada la "ley de fugas" en la persona del cenetista Miguel Burgos, secretari del ram de pellaire de la CNT.
- 3 d'abril És detingut Angel Pestaña en un pis del carrer Conde del Asalto, 162.
- 4 d'abril A la fàbrica de Gas Lebon els treballadors es presenten a treballar però els encarregats en fan una selecció. Els obrers no ho accepten.
- 6 d'abril Són detinguts els germans Roca, sindicalistes no afiliats a CNT però que tenen cert prestigi entre els obrers.
- 7 d'abril Surten novament els tramvies de les cotxeres.
- 10 d'abril El comandament militar es reuneix al cassino Militar i acorda l'expulsió de les autoritats civils de Barcelona.
- 12 d'abril Pràcticament es donen per acabats la vaga i el locaut.
- 14 d'abril La guàrdia civil deté el governador civil, Sr. Montornès i el porta al tren que l'ha de retornar a Madrid.
- 15 d'abril Dimissió del Conde de Romanones, pels fets de Barcelona. Novament Maura al govern.
- 23 d'abril Els pistolers de Bravo Portillo, Luis Soler, Luis Fernández, Octavio Muñoz i Epifanio Casas atempten contra el cenetista Pedro Massoni, del sindicat de la construcció.
- 8 de maig Els grups d'afinitat intimiden el capataç de Can Girona.
- 7 de juny El cenetista Miguel Villalonga atempta i mata l'empresari Felipe Serrano a la cruïlla dels carrers València i Calabria. Anys més tard es va saber que el soci de Serrano havia induït a Villalonga a l'atemptat.
- 17 de juliol Pau Sabater "Tero", és detingut al seu domicili del carrer Dos de Mayo, 274, baixos, pels homes de Bravo Portillo que es fan passar per policies. El mateix dia el pistolero de Portillo, Epifanio Casas, assassina el cenetista José Castillo en una barberia de Sants.

LA UNIÓN MONÁRQUICA NACIONAL AL PAÍS:

En un momento de crisis y guerra civil, la Unión Monárquica Nacional, que ha sido siempre la única fuerza política que ha defendido la unidad y la independencia de España, se presenta a la opinión pública con el propósito de defender la causa de la Monarquía y la unidad de España.

La Unión Monárquica Nacional, que ha sido siempre la única fuerza política que ha defendido la unidad y la independencia de España, se presenta a la opinión pública con el propósito de defender la causa de la Monarquía y la unidad de España.

DIRECCION GENERAL DE SEGURIDAD

Orden general extraordinaria.
expulsado de los Estados Unidos por suponerse participante en el empleo de bombas por correo a varios personajes de dicha Republica.
Se encontraba ultimamente en la Habana con propósitos de venir a España.
Usa tambien los nombres de Jose Grau, Arnaldo Sapeano y Adolfo Apoles.
Si se comprobara su presencia en España debe cumplimentarse lo prevenido en telegrama circular de esta Direccion de 30 de Mayo ultimo.

JOSE GRAU
Madrid, 20 de Julio de 1919.

El Director general.

139 Fitxa policial de l'anarquista Josep Grau

130 Manifest de la Unión Monárquica Nacional que veia en perill el nacionalisme espanyol.

1919

141 Els patrons membres de la Comissió Mixta: Trias, Detouche, Piaff, Riera i Agustí.

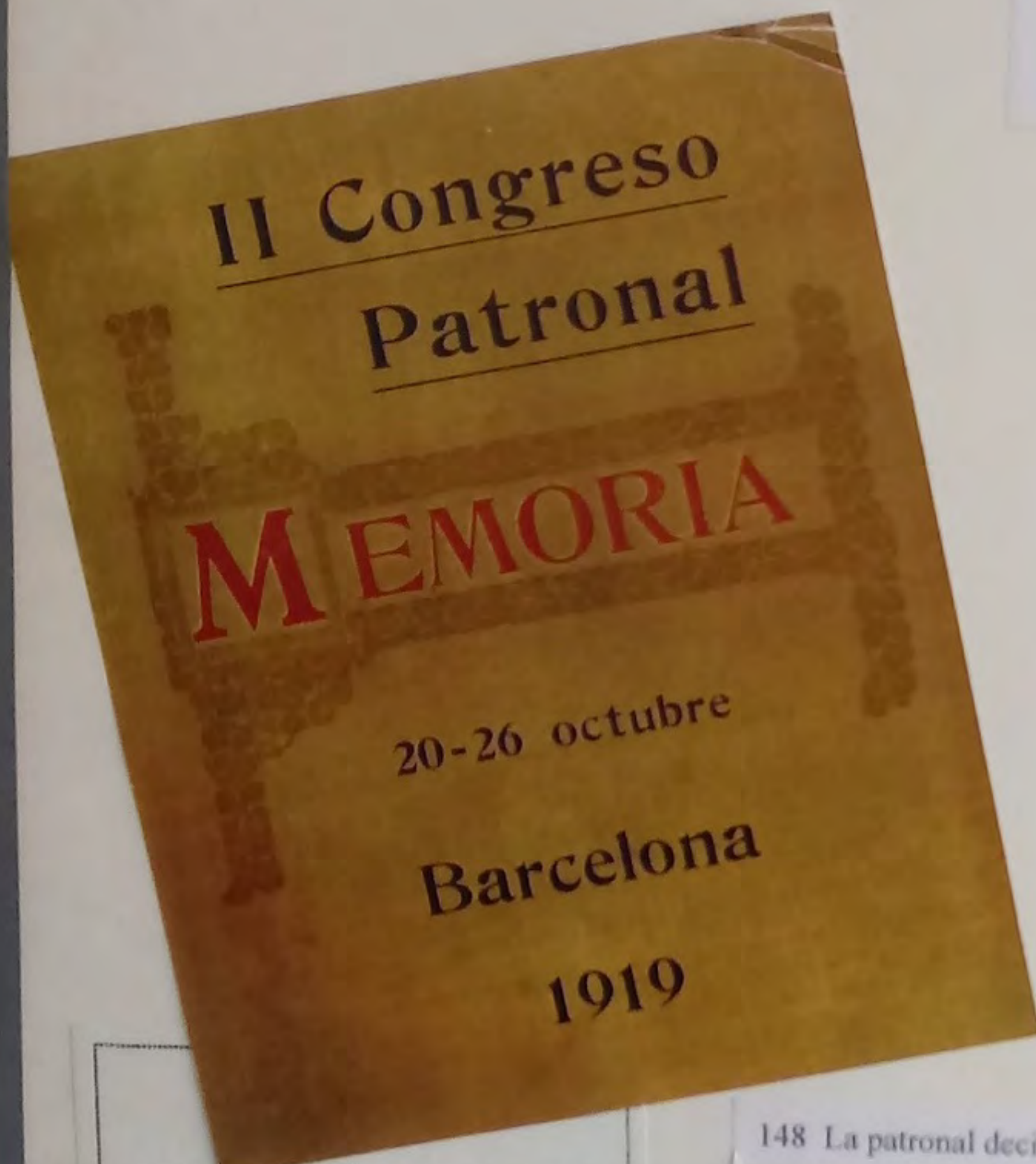
142 El comité CNT de la Comissió Mixta: d'esquerra a dreta: Josep Duch, Simó Piera, Salvador Seguí, Manuel Moyano i Sadurní Meca.

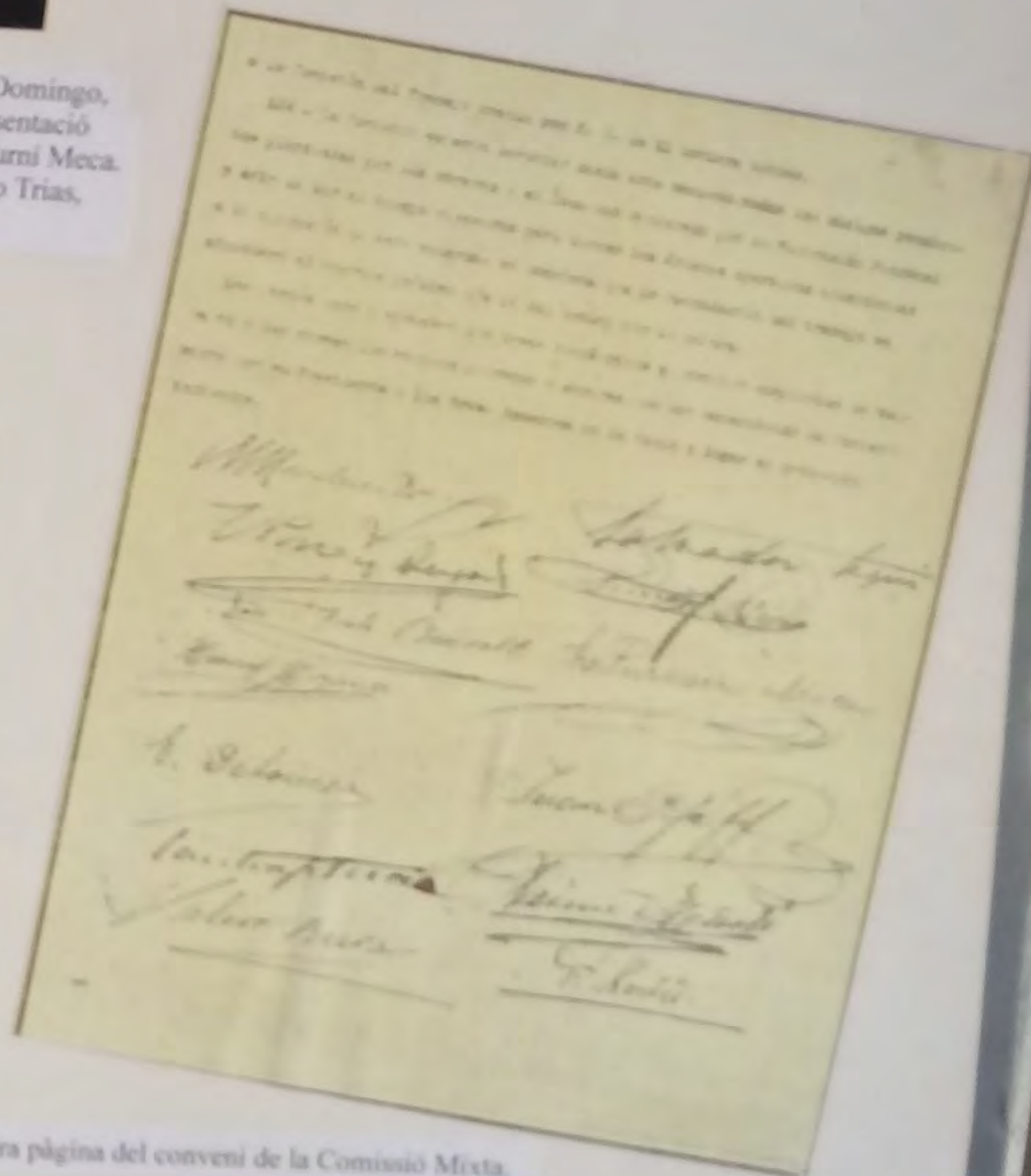
140 La Comissió Mixta. President: l'alcalde de Barcelona, Antonio Martínez Domingo, amb els advocats Josep Roig Bergara i Felip Rodés. A l'esquerra, la representació cenetista: Josep Duch, Salvador Seguí, Simó Piera, Manuel Moyano i Sadurní Meca. A la dreta, la representació empresarial: Jaume Agustí, Joan Piaff, Santiago Trias, E. Detouche i Valerià Riera.

150 Feliu Graupera, primer president de la Federación Patronal Española, reelegit en el II Congrés propulsor del locaut, va sofrir un atemptat pel gener de 1920 del que va sortir il·lès.

147 Miting confederal al teatre Olímpia

143 La darrera pàgina del conveni de la Comissió Mixta.

COMISION ORGANIZADORA

Presidente nato: D. FRANCISCO JUNYO
 Presidente efectivo: D. FÉLIX GRAUPERA LEONARY
 Vocales:
 D. JUAN CALONJA
 D. JUAN MIRÓ Y TERPAT
 D. MODESTO BATLLE
 D. FRANCISCO COMBES
 D. IGNACIO COMAS
 D. ELOY DETOUCHE
 D. PEDRO RENOM
 Secretario: D. FÉLIX PONS SOLANES

144 A la plaça de Sant Jaume, els obrers esperen les resolucions de la Comissió

148 La patronal decideix l'ús sistemàtic del locaut.

Cronologia

- 18 de juliol En un descampat del barri del Camp de l'Arpa troben el cos sense vida de Pau Sabater "Tero" amb sis trets de bala.
- 20 d'agost Arriba a Barcelona el nou governador Julio Amado.
- 24 d'agost Detingut Luis Fernández, pistolero de Portillo.
- 25 d'agost Fernández en l'interrogatori reconeix les implicacions de Bravo Portillo, del coronel de la policia Alvarez Caparrós i Joan Serra (fill d'empresari), en l'assassinat de "Tero".
- 2 de setembre S'aixeca l'estat de guerra en el que vivia Barcelona.
- 5 de setembre Els grups d'afinitat atempten contra Bravo Portillo. Diagonal / Santa Tecla.
- 8 de setembre Es reuneix per primer cop la Comissió Mixta al Govern Civil.
- 16 de setembre A la Comissió Mixta es redacta l'acord entre empresaris i obrers. Eduard Ferrer, un ex-cenetista forçat a la confidencialitat, mor assassinat prop de casa seva, al carrer Montalegre. També és assassinat, al barri del Poblenou, el fill de l'empresari Agustí Sabater.
- 17 de setembre La patronal es nega a firmar l'acord de la Comissió Mixta.
- 21 d'octubre II Congrés de la Federación Patronal Española, al Palau de la Música sota la presidència de l'alcalde Antonio Martínez Domingo. Feliu Graupera és nomenat president i Francesc Junoy, delegat a Madrid.
- 23 d'octubre Locaut de la patronal de cafès, bars i restaurants de Barcelona.
- 3 de novembre Comença el locaut promogut per la FPE, que durarà 14 dies afectant 45.000 obrers.
- 6 de novembre La Comissió Mixta es torna a reunir, ara a l'Ajuntament de Barcelona.
- 11 de novembre Un acord de la Comissió Mixta posa fi a les vagues i locaut.
- 24 de novembre El varó de Koenning, que ha rellevat a Portillo, ordena al pistolero "El Mallorquin" col·locar una bomba a Capitanía, per acusar-ne després als cenetistes.
- 30 de novembre La FPE decideix un locaut per tal de provocar els obrers i el govern.

146 D'esquerra a dreta, els cenetistes Martínez, España, Pestaña, Seguí, Piera, Bajatierra i Molins.

149 Comissió organitzadora del II Congrés Patronal.

1919

153 Ángel Pestaña

151 Pestaña, Seguí, Molins i Bajatierra.

152 Les ponències del II Congrès, anomenat de la Comedia per haver-se celebrat al Teatre de la Comedia de Madrid.

154 Ramón Sales, fundador i primer president del Sindicat Lliure.

155 Obrers en atur forçós, comentant la marxa del conflicte social.

156 Obrers reunits al Paral·lel discuteixen sobre el locaut de la patronal.

157 Al Paral·lel / Ronda Sant Pau, davant del bar Chicago, uns obrers comenten l'atur forçós provocat pel locaut de la patronal.

158 Uns esquirols descarreguen blat dels vaixells anclats al port de Barcelona.

159 Eduardo Dato és elegit president del govern.

Cronologia

- 1 de desembre Comença el locaut que afecta a més de 150.000 obrers i a llurs famílies.
- 7 de desembre Detingut el cenetista José Álvarez Arnoldo als voltants de l'estació de França per repartir octavets contra el locaut.
- 10 de desembre II Congrès de la CNT, conegut com a Congrès de la Comedia, per haver-se celebrat al teatre madrileny que porta aquest nom.
A l'Ateneo Obrero Legitimista (Carlita), al carrer de la Tapineria, 32 de Barcelona, es crea el sindicat "Corporación General de Trabajadores - Unión de Sindicatos Libres de España", el Sindicat Lliure, i el seu president és Ramon Sales.
- 12 de desembre Un grup de cenetistes assalten el cafè Fornos, al carrer Tallers, i retenen alguns membres del Sindicat Lliure. Els condueixen al carrer de l'Om i els adverteixen de la perillositat del nou sindicat.
- 14 de desembre El grup d'afinitat "Acción" atempta contra uns treballadors esquirols al port, i resulta ferit el jove cenetista Francesc Glascar.
- 15 de desembre Els pistolers de Koenning detenen el cenetista Francisco Enrich, que serà torturat pel mateix Koenning.
- 19 de desembre L'empresari Arturo Elizalde sofreix un atemptat i resulta mort el seu xofer Florentí Prats, a Passeig de Sant Joan / Rosselló.
El governador civil Julio Amado és destituït i és nomenat Francisco Maestre Laborde, "Conde de Salvatierra".
A Madrid, Manuel Allendesalazar és nomenat president del govern.
- 25 de desembre Moti i intent de fuga a la Model. Laborde dirigeix "in situ" la repressió. Hi ha 62 ferits.
- 29 de desembre Sense cap motiu aparent, la Guàrdia Civil carrega contra una colla d'obriers a la plaça d'Espanya.

1920

160 Plaça del Clot. Uns obrers comenten la fi del locaut.

161 Al carrer de Sant Andreu, els obrers discuteixen com retornar al treball.

162 Obrers reunits al Paral·lel, comentant la fi del locaut.

Comença a despuntar la figura del varó de Koenning i les seves bandes de pistolers.

Cronologia

- 4 de gener Medí Martí i els seus companys atempten contra el pistolero del Sindicat Lliure Joan Serra com a venjança per la mort del "Tero". Atemptat sense conseqüències contra Salvador Seguí, al carrer Sant Pau..
- 5 de gener Atemptat contra el president de la patronal Feliu Graupera i els seus acompanyants. Ernest Batlle en surt ferit i mor l'escorta Ricardo San Germán. És a Via Laietana / Baixa de Sant Pere.
- 6 de gener Barcelona novament ocupada militarment per ordre de Milans del Bosch. Detinguts els advocats laboralistes Jesús Ulled i Guerra del Río.
- 26 de gener Després de set setmanes de durada, la patronal aixeca el locaut.
- 1 de febrer És nomenat capità general de Catalunya Valeriano Weyler, amb l'ordre de no intervenir en la política social.
- 6 de febrer És detingut David Rey i se'l deixa incomunicat a la caserna del carrer Numància.
- 22 de febrer A Sabadell, l'empresari francès Theodor Genny sofreix un atemptat. Els cenetistes Victorià Sabater "Bitxo", Martí Martí i Josep Peris són jutjats, condemnats i executats al "garrote vil".
- 27 de març El varó de Koenning posa un parany en el bar "El Rápido" de Ronda S. Antoni. S'hi presenten la policia i els pistolers, hi troben una reserva d'armes, i detenen el cenetista Àcrata Vidal que casualment era al bar.
- 1 d'abril Els pistolers del varó assalten un estatge al carrer Parlament, 5, i acusen a Joan Rovira, Antoni Aragay i Miguel San Juan de ser el comitè clandestí del sindicat d'arts gràfiques de la CNT.
- 2 d'abril Atemptat contra el president del Lliure de Sant Andreu, Tomas Vives, antic membre de CNT que treballava a Fabra & Coats.
- 20 d'abril El grup d'afinitat dels germans Ródenas atempta contra Miró i Trepas, que surt il·lès.
- 23 d'abril De Koenning, molest per l'atemptat contra el seu amic Trepas, rodeja els germans Ródenas al "Café Gran Imperio" a la Ronda Sant Pau / Aldana, on cau ferit i és detingut un dels germans.
- 27 d'abril Es presenta a la casa de Llibertat Ródenas per tal de detenir als altres germans, però el seu acent alemany el delata.
- 28 d'abril Un grup d'afinitat compost per Joaquim Buigas "Pescater", Alberto Manzano, Francisco Berro i Restituto Gómez assalten un bar de la plaça del Pes de la Palla on es reunien pistolers del varó. Resulten ferits els pistolers Marià Sans i Pere Torrens Capdevila, i mor Restituto Gómez del grup cenetista.
- 29 d'abril Atemptat contra l'inspector de policia Pascual Mola, al carrer Tamarit. A Terrassa, contra el jutge de primera instància Francisco Ximénez.
- 1 de maig Al palau de Belles Arts es celebren els Jocs Florals. Els assistents canten "Els segadors" i criden "visca Catalunya lliure!". La policia carrega contra ells, mentre la guàrdia municipal fa front a l'agressió.
- 2 de maig Els pistolers del varó atempten contra el cenetista Berro, que surt il·lès, al carrer Mitjà de Sant Pere. Mor en atemptat el confident infiltrat a la CNT, Manuel Grau (Mas) delatant pel confident Armengol.
- 12 de maig Atemptat contra el pistolero del varó Pere Torrens Capdevila, a la Sagrera. N'és acusat el cenetista Alfonso Miguel.
- 17 de maig Els pistolers del varó intenten recuperar el prestigi fent fora els cenetistes del bar de la plaça del Pes de la Palla.
- 18 de maig Eduardo Dato, qui és novament president del govern, expulsa del país el varó de Koenning, contra la voluntat de Miró i Trepas.
- 19 de juny Cessa del seu càrrec el Conde de Salvatierra, governador civil de Barcelona, per no haver volgut donar la llibertat als 920 cenetistes presos en aquell moment.
- 22 de juny Francisco Carlos y Bas, nou governador civil de Barcelona.
- 27 de juny Alfons XIII visita Barcelona i col·loca la primera pedra de la "Quinta de Salud La Alianza".
- 1 de juliol Comencen a sortir presos de la Model.
- 2 de juliol Primers contactes per crear novament la Comissió Mixta.
- 6 de juliol Enfrontament seriós entre els grups d'afinitat cenetistes i els pistolers del Sindicat Lliure. Mor Joan Purcet del Lliure. Carrer del Carme / Picalqués.

184 Andreu Nin (fitxer Lasarte)

227 José Picón Martínez "El Valladolid" cenetista dels grups d'afinitat

169 Medí Martí, cenetista. Va participar en l'atemptat a Joan Serra (5-1-1920) per venjar la mort del seu amic Pau Sabater "Tero"

163 Via Laietana / Baixa de Sant Pere, on van sofrir atemptat el president de la patronal Feliu Graupera, Modest Batlle i l'escorta policial San Germán

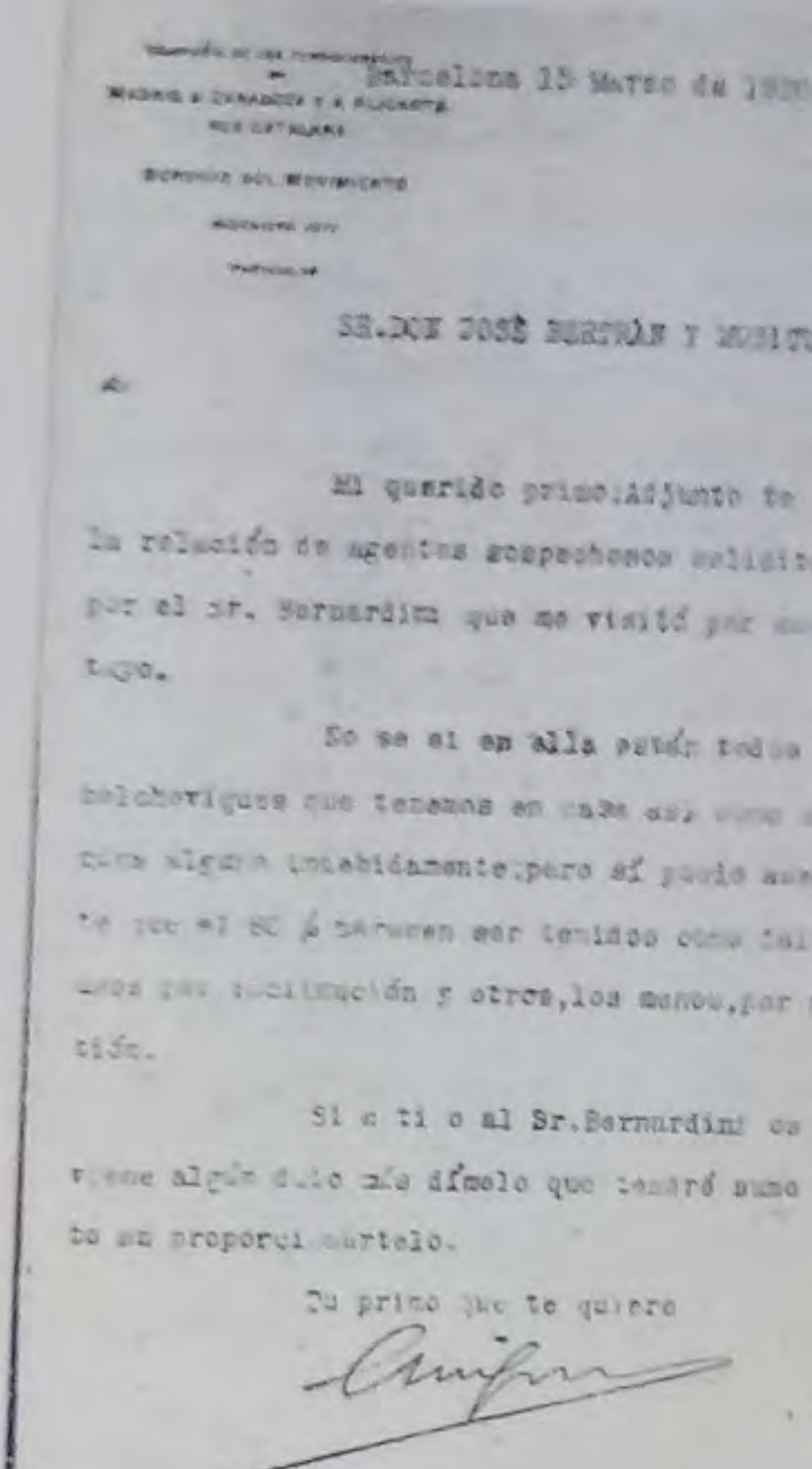

165 Modest Baile, confident de la patronal.

1920

167 Enterrament de San Germán, als voltants de l'Hospital Clínic

171 Carta de Bertrán i Musitu sobre elements sospitosos de la Companyia MZA de ferrocarrils.

166 Modest Baile és operat després de l'atemptat.

174 Josep Bertrán i Musitu, carlista, col·laborador de Miró i Trepà i de Martínez Anido, un dels dissenyadors del fitxer Lasarte.

172 El Conde de Salvatierra, governador civil de Barcelona, firmant la circular i el bàndol de la fi del locaut (26-1-1920)

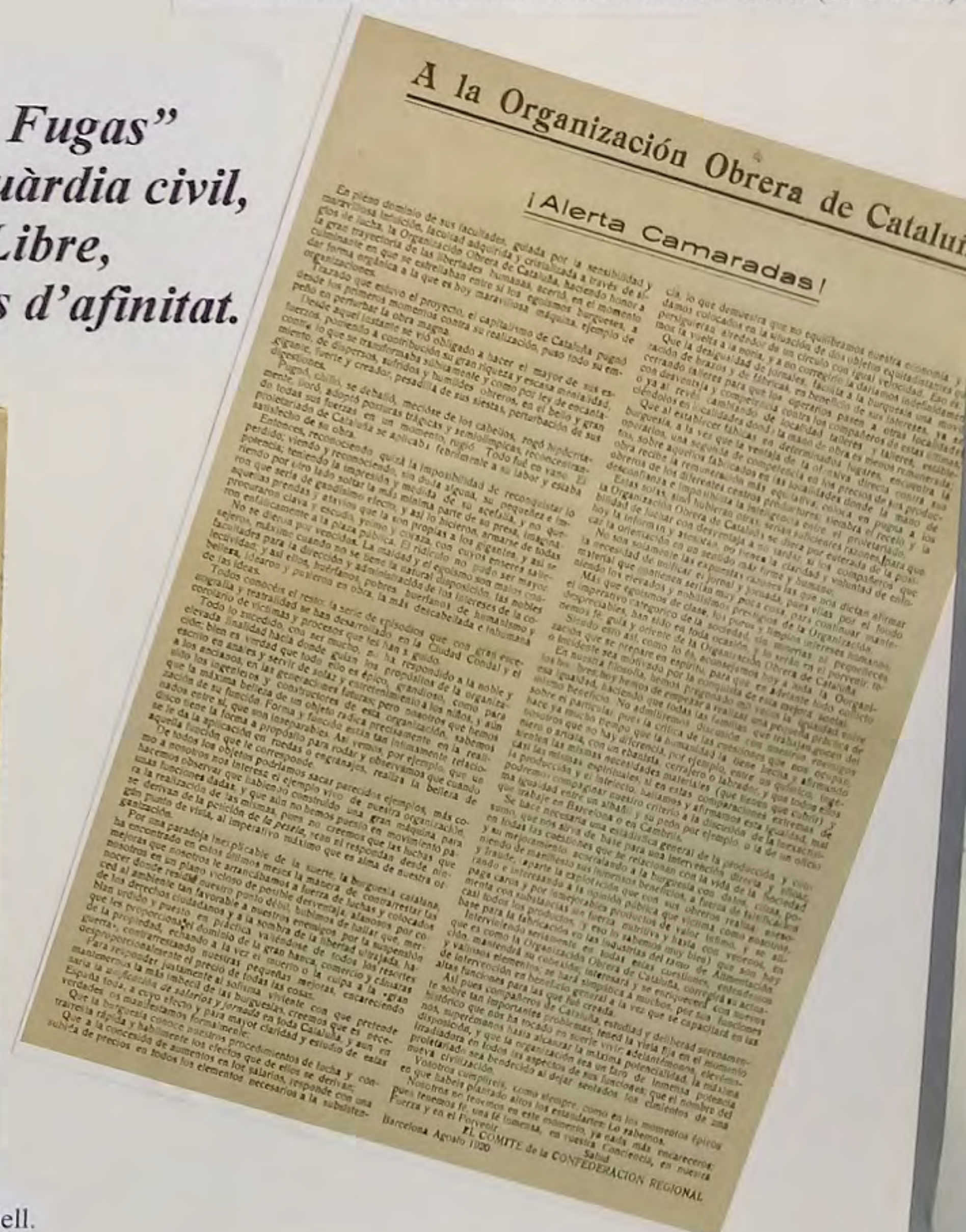
Cronologia

- 8 de juny Els pistolers del Sindicat Lliure assassinen Vicens Roig de la CNT a plaça Urquinaona.
- 21 de juliol Enfrontaments entre membres d'ambdós sindicats a la fàbrica Soler i Domènech. Assassinat de l'industrial Antoni Pons que no havia deixat entrar a la seva fàbrica els recanviadors de la quota sindical.
- 24 de juliol Els grups d'afinitat atempten contra Joan Casanovas que estava organitzant el ram de la goma del Llobregat. Carrer Milà i Fontanals, a Gràcia.
- 4 d'agost En un atemptat a València queda greument ferit el Conde de Salvatierra i la seva esposa, i mor la marquesa de Tejares. A Barcelona es publica un bàndol, signat pel governador civil, prohibint les armes.
- 11 d'agost Atemptat contra l'encarregat d'obra Joan Coll, que anava escortat pel somatén. Coll queda il·les però mor Manuel Figueres (CNT) i Pere Porta (somatén).
- 19 d'agost Atemptat contra els ex-membres de la banda de Koenning, Julio Laporta i Marià Sans, a Dos de Maig / Carretera de Ribes. El tiroteig es produeix en un tramvia i mor el passatger Agustí Gay. S'acusa a Joaquim López i Joaquim Roura.
- 23 d'agost A Saragossa, en plena vaga d'electricistes, mor en atemptat l'arquitecte municipal José Yarz.
- 3 de setembre A Madrid es firma un pacte entre CNT i UGT, i es publica un manifest conjunt.
- 8 de setembre Moren assassinats José Román i José Villalta, caixistes del diari "La Publicidad" i membres del Lliure, al carrer Provença entre Aribau i Muntaner. La policia n'acusa l'anarquista Josep Saleta "el Nano".
- 10 de setembre Mor en atemptat el cap de màquines de "La Publicidad", Bruno Llorens.
- 12 de setembre Els del Sindicat Lliure, com a venjança, encarreguen a Inocencio Fedec que col·loqui una bomba en el Músic Hall Pompeya, del Paral·lel. Produïx 6 morts i 18 ferits.
- 16 de setembre Enterrament solemne de les víctimes del Pompeya.
- 22 de setembre Vaga de carreters.
- 24 de setembre Forts disturbis als mercats de Barcelona.
- 30 de setembre Esclata la vaga del Metall.
- 7 d'octubre Els pistolers del Lliure assassinen Francesc Capistrón "Xiquet", president del sindicat de vaquers i Victoriano Abarca, del Metall, ambdós de la CNT.
- 15 d'octubre Troben el cadàver d'Ernest Queraltó "El Pintor", ex-pistoler de Koenning.
- 16 d'octubre Explosió d'una bomba al Palau de Justicia.
- 19 d'octubre Enfrontament al carrer Riera Alta, entre cenetistes i pistolers del Lliure. Definguts per la policia: Jaume Martínez Palau i, al carrer Hospital, Juan López i Bartomeu Llabrés. Tots ells militants de la CNT.
- 29 d'octubre El gremi de Metal·lúrgics, per mitjà del seu president Jaume Pujol, intenta potenciar novament la Comissió Mixta. Els tramvies deixen de fer el servei a causa de les moltes agressions que sofreixen.
- 30 d'octubre Inici d'una nova vaga, aquesta vegada dels sastres. El sindicat del Metall de la CNT accepta la proposta d'acudir a la taula de negociacions de la Comissió Mixta.
- 31 d'octubre Salvador Seguí surt il·lès d'un atemptat al carrer Carretes.
- 1 de novembre Tota la CNT accepta la nova creació de la Comissió Mixta.
- 3 de novembre Arriben reforços militars a Barcelona.
- 5 de novembre A l'Ajuntament de Barcelona es reuneixen patrons i polítics per buscar una solució per fer front a les vagues convocades per la CNT.
- 6 de novembre Dimissió del governador Sr. Bas.
- 7 de novembre El Marqués de Foronda, director de la Companyia de Tramvies, demana a Dato que nomeni governador civil a Severiano Martínez Anido. I així es fa.
- 11 de novembre Nou gabinet d'Anido format per: Sr. Espino, secretari; Martínez del Villar, un militar expulsat de l'exèrcit; Miguel Argueta, cap de policia; Antonio Espejo Aguilar, inspector, i els carlistes Bertrán i Musitu i Salvador Anglada.
- 16 de novembre Al carrer Blasco de Garay, al Poble Sec, és assassinat el xofer de "La Publicidad" Valentín Ollero, del Sindicat Lliure.
- 19 de novembre Durant la nit, la policia deté a molts cenetistes.

Com a resposta a la "Ley de Fugas" aplicada per la policia i la guàrdia civil, i a la creació del Sindicato Libre, els sindicalistes creen grups d'afinitat.

170 Bruno Lladó, cenetista dels grups d'afinitat de Sabadell.

185 Octaveta manifest de la CNT contra l'especulació i els grans beneficis de la burgesia

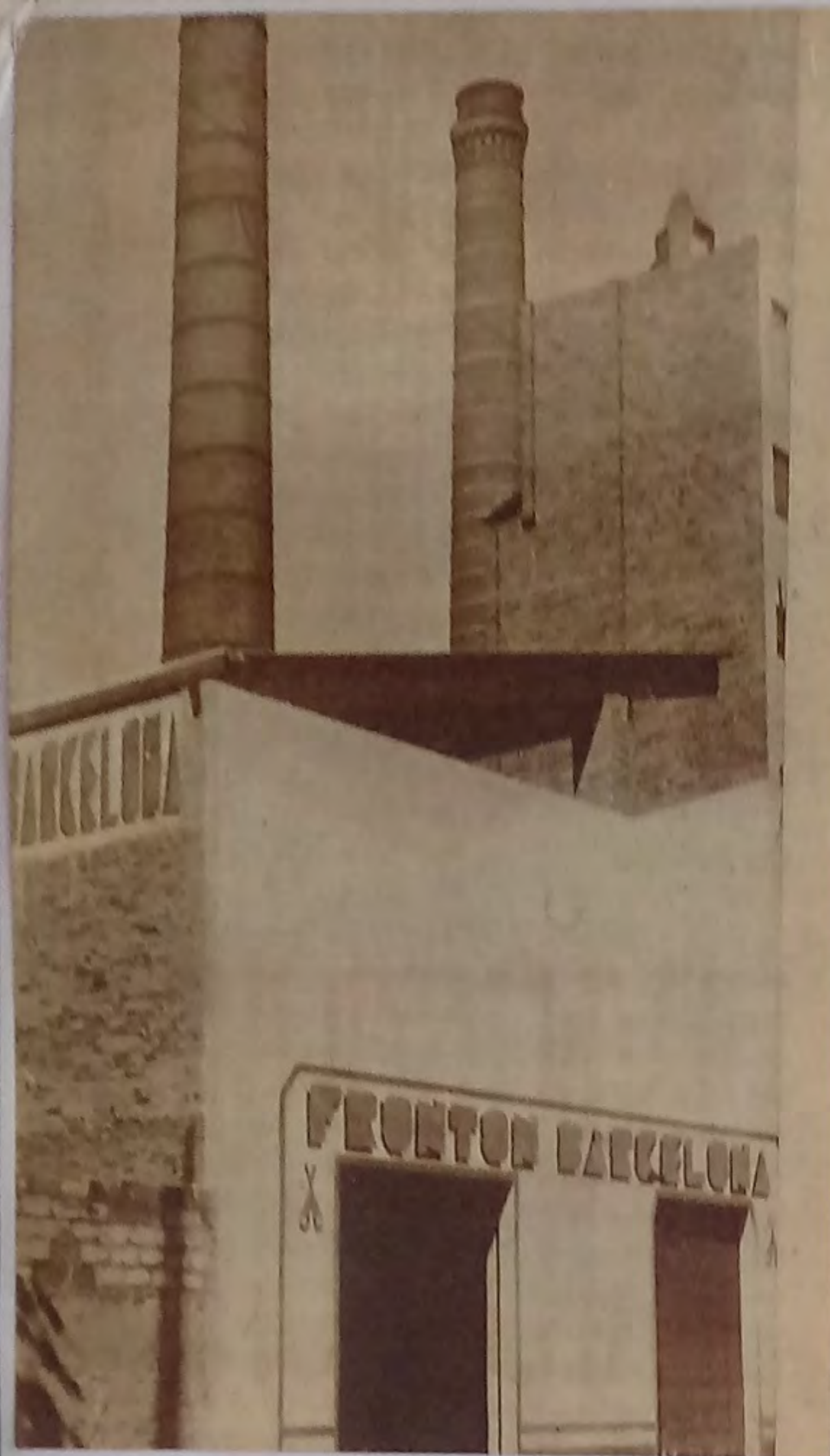
173 Milans del Bosch, capità general de Catalunya, presideix la desfílada des del balcó de Capitania

226 José Alamarca Valverde, acusat de pertànyer als grups d'afinitat anarquista

Aquella Barcelona dels anys 20...

196 El Frontó Barcelona, a Vila Vilà, 50.
Un lloc molt freqüentat.

202 Cinema Diana, al carrer Sant Pau / Tàpies

200 Bar "La Tranquilidad", al Paral·lel, prop del teatre Victòria
(foto del període republicà)

203 Carrers Sant Antoni / Urgell

197 Al Teatre Condal, sortint d'un míting

204 Bar Ideal, al carrer Unió, 4

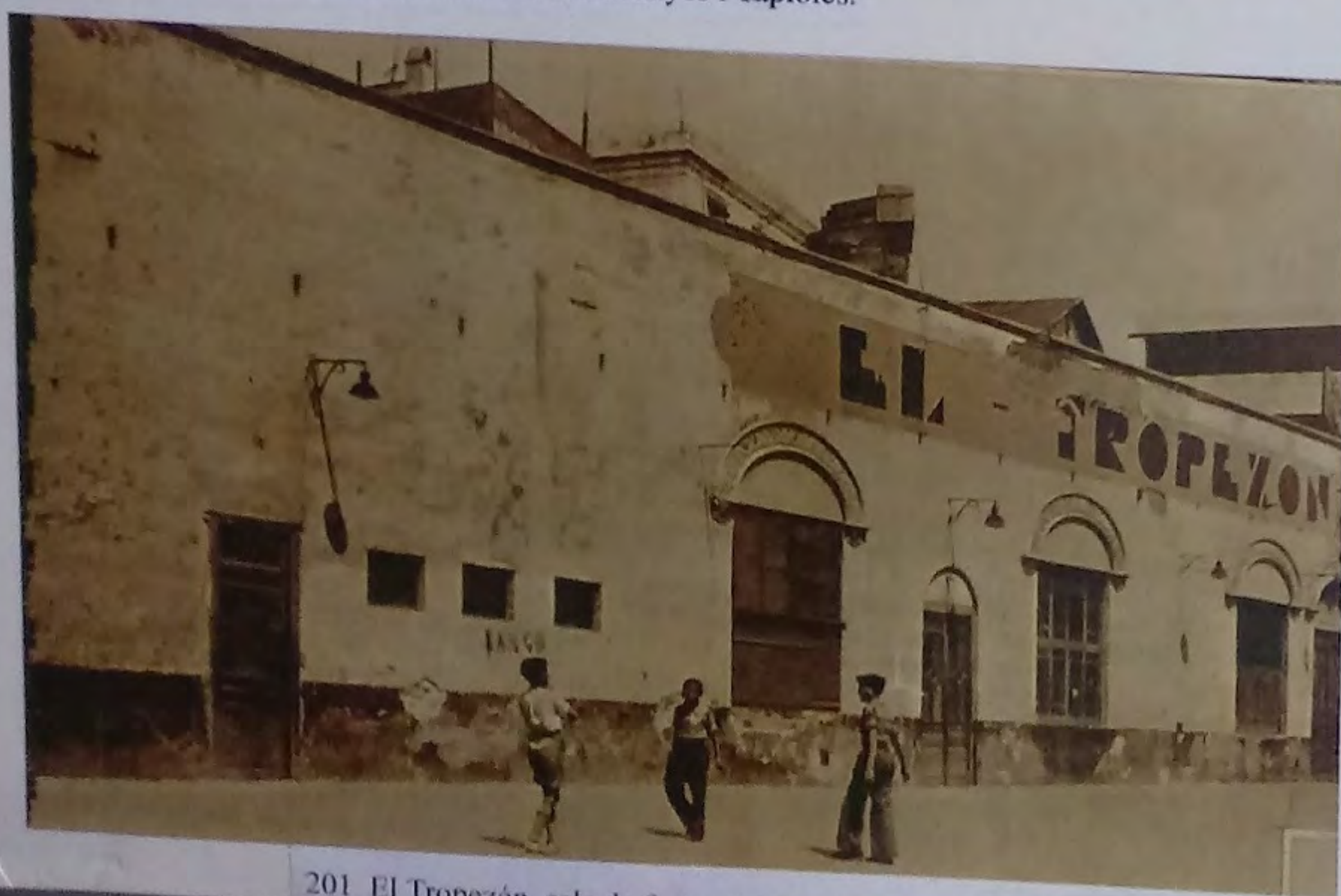
194 El Teatre Còmic, al Paral·lel, entre Poeta Cabanyes i Tapióles.

198 Terrassa del Café Español, al Paral·lel

195 El Teatre Apolo.

201 El Tropezón, sala de festes del Paral·lel, on els obrers solien anar a ballar.

199 Un altre aspecte del concorregut Paral·lel. De Nou de la Rambla cap a mar.

205 Fàbrica de cerveses Damm.
A la dècada dels anys 10, era a Urgell, 71

1920

179 El mariscal de la Catalunya Nord, Josep Joffre, amb membres de la Mancomunitat ve a Barcelona a presidir els Jocs Florals.

178 Coberta del llibre "Severiano Martínez Anido, su vida y su obra"

181 Enterrament de les víctimes del Pompeya, a la sortida de l'Hospital Clínic.

175 García Porrero "Pipermin", inspector de policia, que des de gener de 1920 va ser enllaç amb la banda de Koenning.

176 Joan Miró i Trepal, constructor, un dels fundadors de la Federación Patronal Española, amb el constructor americà J. Morris.

177 El general Miguel Arlegui, cap de policia de Barcelona, inductor de la "Ley de Fugas"

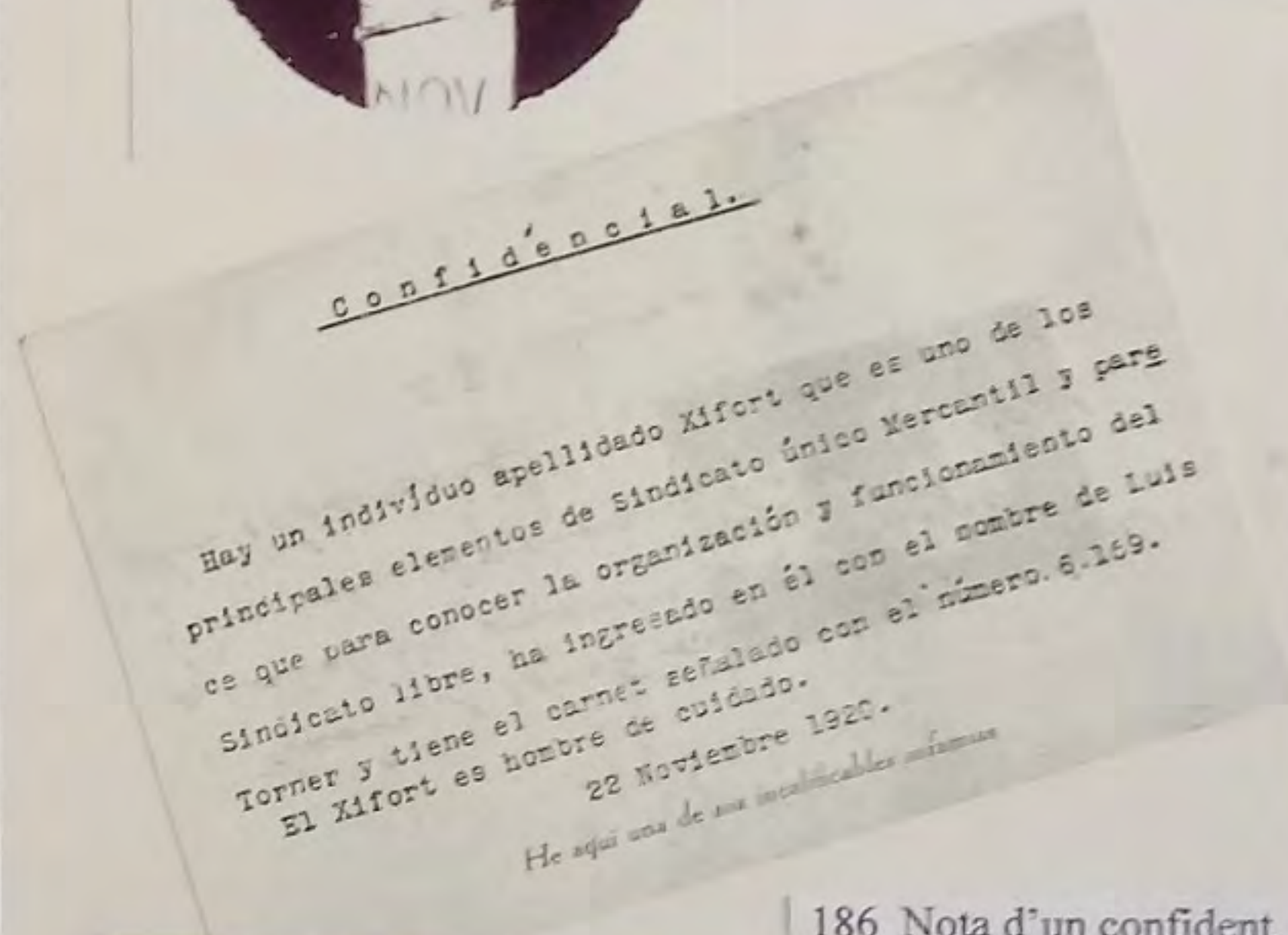
180 Inocencio Feced, personatge turbulent que segons sembla, va col·locar la bomba al Músic Hall Pompeya de Paral·lel / Nou de la Rambla, i que va participar en l'atemptat a Salvador Seguí.

Cronologia

- 20 de novembre Els pistolers del Lliure assassinen el cenetista Alfonso Cortina, al carrer Granados de Sarrià i allà mateix és detingut el somantén Juan Teisla. A Terrassa sofreix un atemptat l'empresari Joan Puigbò.
- 22 de novembre Salvador Seguí és detingut al·l'arribar a Barcelona, procedent de Rio Tinto.
- 23 de novembre Detingut Francisco Arín, membre del comitè Pro-presos.
- 24 de novembre La CNT aconsegueix reunir-se clandestinament al carrer Vistalegre i prepara una vaga general pel dia 7 de desembre.
- 26 de novembre El grup d'afinitat format per Francisco García "El Patillas", Manuel Soler i Vicente Cervera, atempta contra el propietari de l'Hotel Continental de la Rambla, prop del mercat de la Boqueria. Els del Lliure atempten contra Ramon Batalla, del sindicat de la Construcció i contra José Canela, ex-secretari d'Hosteleria de CNT. Això va passar al Bar Ciclista, a la plaça del Bonsuccés.
- 27 de novembre Detenen Lluís Companys.
- 29 de novembre El cenetista Carles Bort és assassinat pels del Lliure, al bar Vicens, al carrer Salmerón de Gracia.
- 30 de novembre Més de 30 homes, la majoria cenetistes, són traslladats des de la Model al vaixell "La Giralda" i conduïts al Castell de la Mola, a Maó. Francesc Layret cau assassinat pels pistolers del Lliure, al carrer Balmes.
- 1 de desembre Per mitjà d'Evelio Boal la CNT avança la convocatòria de vaga general. Forta repressió de la Guàrdia Civil a l'enterrament de Layret. Després d'un fort tiroteig amb la policia és detingut al Paral·lel, Francesc Botella.
- 5 de desembre Un grup d'afinitat, des d'un lloc estratègic del Camp de l'Arpa, fa foc contra la Guàrdia Civil. Prop de la plaça de toros Monumental, hi és detingut Gregorio Daura, a qui aplicaran la "Ley de Fugas".
- 7 de desembre La junta del Sindicat Lliure, fa públic un manifest demanant col·laboració a la CNT. Sens dubte que es tracta d'una trampa.
- 9 de desembre La vaga general queda pràcticament acabada.
- 12 de desembre A causa d'una delació són detinguts alguns cenetistes, en una reunió a Castelldefels; entre ells, Joan Peiró. Martínez Anido i Ramon Sales s'alien per acabar amb la CNT; l'afrontament ha de ser descaradament directe.
- 16 de desembre La CNT trenca el seu pacte amb la UGT. A la mateixa reunió i a proposta de Ramon Archs es decideix acabar amb els caps de la repressió: Espejo, Arlegui, Anido, Dato.
- 17 de desembre Al tornar de Rússia és detingut Àngel Pestaña.
- 22 de desembre Assalt al bar Petit Colom del carrer Pere IV. Hi mor el cenetista Joan Llovet i cauen greument ferits Ramon Roca, Antoni Mallol i Jaume Parra.
- 23 de desembre Els cenetistes atempten, al mercat de la Boqueria, contra Joan Soler antic company que s'ha passat al Sindicat Lliure. El Banc de Barcelona fa suspensió de pagaments deixant a la ruïna alguns burgesos.
- 27 de desembre Els grups d'afinitat assalten la ferreteria de Fernández y Malagreda i maten el carlista Enric Aymerich.
- 31 de desembre És detingut el cenetista Antonio Rueda.

182 Llibertat Ródenas, gran oradora que formava part d'un grup d'afinitat anarquista amb els seus tres germans. (Fotografia dels anys 70)

186 Nota d'un confident.

183 Joan Peiró Belis (fixter Lasarte)

JOAN PEIRÓ BELIS
ANARQUISTA PROPAGANDISTA I DE ACCIÓ
MORT DEL 1936

VITZIERO.
Nascut en Barcelona el dia 16 de Febrer del 1887; fill de Joan y de Encarnación. Queda.

Alma de la organizació del Front de Treballadors Vitzier, habiendo desempleado durante bastante tiempo la Presidencia de la Federación de Trabajadores de toda España.

Delegado por la Sección de Vitreros planos de Matagorda, Arroyo y Lamiaco (Salto) en el Congreso de la Federación Española de Vitreros, Cristaleros y Similares, celebrado en Palma de Mallorca en Junio del 1920, siendo del Comité central del mismo.

Ha sido detenido varias veces en Julio de 1917, por reunión clandestina.

En 26 de Octubre del 1918, ingresó en la Prisión Civil de Barcelona a disposición de las Autoridades Militares.

Detenido el día 10 de Septiembre de 1920 en Castelldefels al tratar de celebrar una reunión clandestina de Delegados de los Sindicatos Unicos de Barcelona.

Tenía el domicilio, calle de Abades nº 88.-28

Foto de Joan Peiró

181 bis Dibuix del varó de Koenning.

182 bis Josep Manent i Pesas, cenetista dels grups d'afinitat de Badalona.

1920

187 Francesc Layret al seu despatx de Madrid. Tenia els retrats de Nicolás Salmerón, Giner de los Ríos, i Pi i Margall.

190 Enterrament d'en Layret, uns moments abans de la sortida del fèrretre de Balmes, 26.

188 Francesc Layret, assassinat a la porta de casa seva al carrer Balmes.

192 Enterrament d'en Layret. Càrrega de la Guàrdia Civil a Granvia / Balmes.

*Assassinats massius de sindicalistes i anarquistes.
La "Ley de Fugas" ara és executada pel Sindicato Libre en concommitància amb la policia.*

223 Eduardo Barriobero Herranz, advocat sindicalista. Els pistolers de la patronal intentaren assassinar-lo.

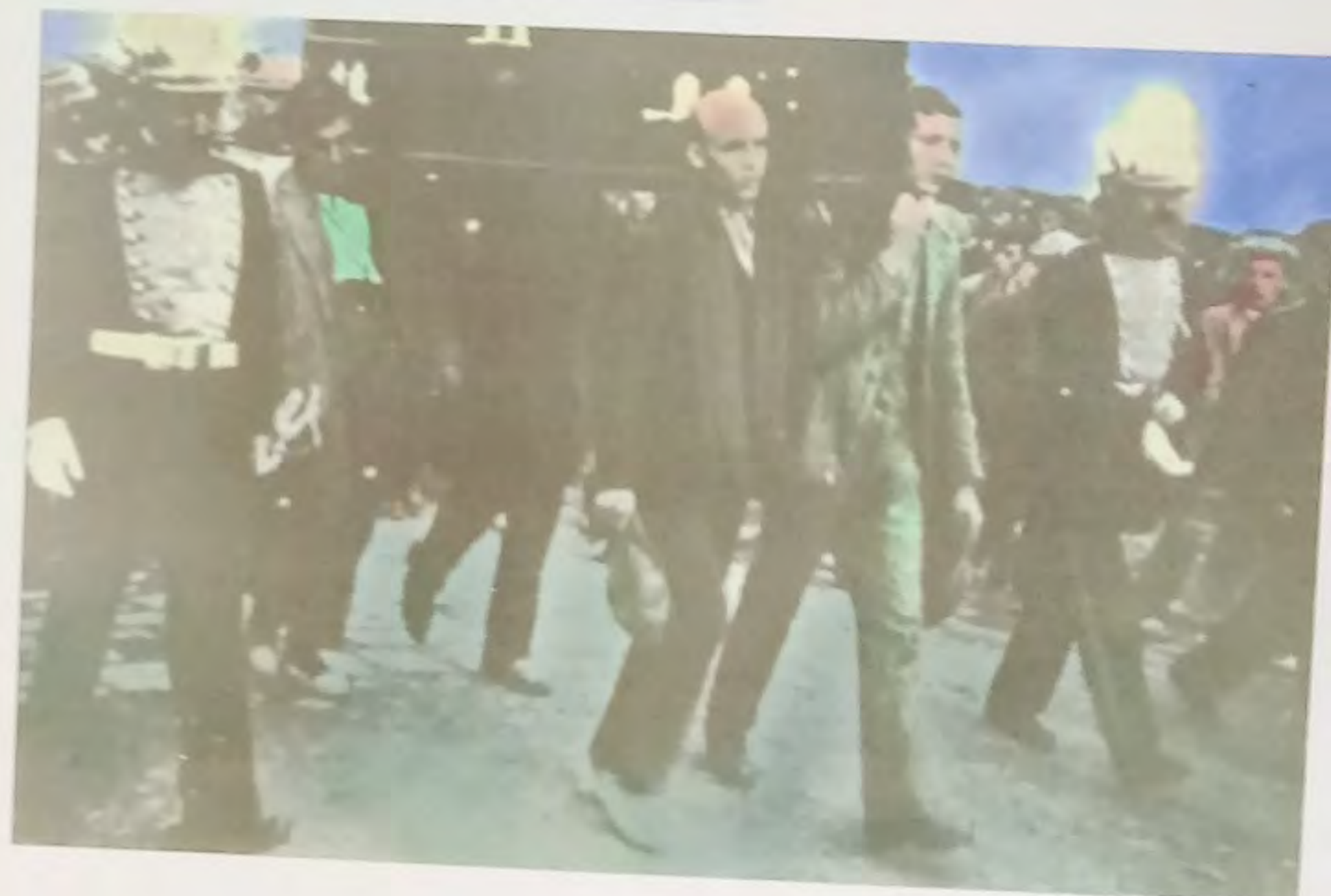
220 Gabino Bugallá, ministre de la governació amb Allendesalazar i Dato.

217 L'inspector Antonio Espejo assassinat al carrer Ample. Era un dels màxims executors de la "Ley de Fugas".

189 Lluís Companys, advocat sindicalista

Cronologia 1921

- 3 de gener Uns pistolers del Lliure assassinen el cenetista Josep Julià.
- 4 de gener L'ex-pistolero de la banda de Koenning, Marià Sans, mor en atemptat al carrer València. Al fer-li l'autopsia li van trobar tatuada la frase: "Viva la anarquia".
- 6 de gener La policia deté nombrosos cenetistes que han sortit amb la família a passar el dia a la Font del Cantó, al Clot. Detinguts al carrer Viladomat Àcrata Vidal i Pedro Alvarez Montaña, acusats de pertànyer al Sindicat d'Arts Gràfiques.
- 8 de gener El cenetista Manuel Valer és assassinat en una taverna del carrer Jerusalem. Detenció del cenetista Domingo Colominas.
- 12 de gener Assassinat el tinent d'alcalde de Terrassa, Joan Abella.
- 15 de gener Tiroteig a l'Arc de Triomf entre policia i cenetistes. Mor Francesc Sabater.
- 17 de gener A la terrassa del Café Español del Paral·lel, són detinguts els cenetistes valencians Juan Villanueva, Juli Peris, Ramon Gomar i Antonio Parra. La policia assalta el pis del carrer Carretes, 69, on està instal·lat el Comitè Pro-Presos i són detinguts Pablo Martínez, Maria López, Canales i Martín.
- 18 de gener És assassinat l'inspector Pareja al carrer Ample. Buenaventura Telón i Albert Coll atempten contra el confident Francisco Villena davant del cine Montaña. Al "Pont dels Angels" al carrer Marina, és assassinat l'empresari del Metall Francesc Fontcuberta. Aquella mateixa nit Arlegui dona l'ordre d'aplicar la "Ley de Fugas" als cenetistes valencians detinguts el dia 17. Es produeix a l'altura del carrer Calàbria i només Parra en surt en vida.
- 19 de gener Detenen el cenetista José Pérez Espín i a la mateixa comissaria se li aplica la "Ley de Fugas". Detenció d'Agustí Flor, Hernández Silvestre, Francisco Bravo i Benito Mechano, a l'altura de l'Arc de Triomf. En el trajecte a la comissaria se'ls aplica la "Ley de Fugas".
- 23 de gener A la Diagonal són trobats els cossos dels cenetistes Domènec Rivas i Ricard Pi.
- 24 de gener S'aplica la "Ley de Fugas" a Manuel Fernández i Francesc Gil, cenetistes.

1921

Es produeix el desastre d'Annual quan els soldats espanyols que defensaven Monte Arruit, sitiats durant uns quants dies, surten de la guarnició desesperats per la manca de queviures.

207 El tinent coronel Fernández Silvestre, mort a Annual, al Marroc.

206 El general Damián Berenguer, responsable de la guarnició de tropes espanyoles a l'Àfrica.

209 Monte Arruit

208 Monte Arruit. Cadàvers de soldats espanyols.

210 Pedro Vithéu, implicat. Detingut 5 dies després.

224 Martínez Amio amb Allendesalazar i Bugallal, poc després de la mort de Dato.

211 Carrer Andrés Soria de Madrid. Lloc on es va trobar la moto sidecar usada en l'assassinat d'Eduardo Dato.

214 Ramón Casanellas. Estava implicat en l'assassinat de Dato i va aconseguir escapar-se a Rússia.

215 Lluís Nicolau, implicat en l'atemptat a Dato.

Cronologia

- 9 de febrer Julián Besteiro porta al Parlament la "Ley de Fugas de Barcelona"
- 16 de febrer Cau ferit de mort el cenetista Francesc Ródenas. Atemptat contra l'empresari Joan Serra; en surt il·lès.
- 26 de febrer Els pistolers del Sindicat Lliure atemoritzen els obrers de "Fundición Alexandre" del carrer Ginebra, a la Barceloneta i ataquen a trets als cenetistes. Mor Ramón Lloberas i cauen ferits Francisco Vizcaino, Emilio Fuentes, Emilio Cervantes, i els nens Elias Vidal i Francisco Marco. Els grups d'afinitat atempten contra l'empresari Antonio Pareto.
- 27 de febrer Atemptat dels pistolers del Lliure contra Sebastià Canal i Antoni Cruzat, al carrer dels Tres Llits, al costat de la plaça Reial. Assassinat Ramón Esteve, policia infiltrat en la Companyia de Tramvies.
- 1 de març Esclata un artefacte al carrer Vila Villà, darrera la Central Elèctrica del Paral·lel.
- 3 de març Al carrer Marina, 137, la policia deté Evelio Boal, secretari del Comitè Nacional.
- 8 de març A Madrid, a les 20'18 h. És assassinat el president del govern Eduardo Dato.
- 11 de març Gràcies a una delació la policia descobreix la moto-sidecar usada en l'atemptat a Dato, en un garatge que havia estat una carnisseria.
- 13 de març Detingut a Madrid el cenetista Pedro Matheu.
- 17 de març Un grup d'afinitat atempta contra els carlistes de Sants: Salvador Anglada i Rafa.
- 21 de març Detinguts el cenetista Marcos Alcón, acusat de la mort de Lluís Vivó Tubau, i Progreso Ródenas.
- 27 de març Poc després de sortir de la presó, el cenetista Agustí Subirats és assassinat pels pistolers del Lliure, al carrer Agulló, 27. A Mataró, també assassinen els cenetistes Bonaventura Roca i Joan Sans i fereixen Joan Claveria, al migdia a la Fonda Condal.
- 29 de març A Badalona, els grups d'afinitat atempten contra l'organitzador del ram del Vidre del Sindicat Lliure, Salvador Aguilar.
- 1 d'abril Al carrer de la Muntanya de Barcelona és assassinat el conserge de la Unió de Propietaris del barri de Sant Martí, Francesc Celis, considerat un confident.

1921

ES. 58 COME. CH. MCL. de 33 anys, solter, casador, domiciliat en la calle Graset nº 108-33-24.
ANTONIO GARCIN VAS DE 22 anys, escultor, cas. domiciliat Maspons nº 8-tienda.
ENRIQUE FALLES BELMA de 26 anys, mestista, domiciliat calle Magoria 14-16-14.
ESTANISLAO FELI ALGERS de 20 anys, tejedor, de Tarrasa, sin domicilio.
JUAN TRULLS RUBIOLS de 43 anys, cartoner, domiciliat en Aragall 27-28-14.
DIONISIO BELLOSTAS BENEDICTO, 23 anys, tejedor, detingut en Tarrasa (sin domicilio).
JORDI BELLOSTAS BENEDICTO de 19 anys, tejedor, detingut en Tarrasa (sin domicilio).
FELIX MONTELLU GOLA de 36 anys, jornalero, domiciliat Diputaci6n nº 163-12-14.
AGUSTIN MONTELLU IGUAL de 27 anys, constructor de carreas, sin domicilio en la calle de San-Nas nº 156-24-14.
SANTIAGO BLASCO IBANEZ de 26 anys, molinero, domiciliat San-Nas 228-entr-24.
EMILIO BADERAS ANDREU de 34 anys, jornalero, vive Paes: Trunfo 16-14.
ANGEL HENRY CARRE, albanil, domiciliat calle Perot lo Liadre, 3-14-14.
JOSEPH LLOPES ROSILL de 18 anys, labrador, domiciliat en San Pedro de Ribas.
MANUEL MEDRILLA TABLARES 20 anys, ayudante de cocina, domiciliat en calle de Blanquerias 5-14.
MIGUEL CEBAS LOPEZ 34 anys, electricista, habitante Nueva de Dulas nº 24-24-24.
ANGEL BOCA VILLAFRANCA de 41 anys, albanil, domiciliat los de Mayo, 80-24-34.
ANTONIO MUÑOZ TODOL de 27 anys, albanil, vive Pasaje Democracia 17-bajo.
JUAN SARA FURRO de 27 anys, tornero, habitante Jochs Florals nº 171-bajo(Sans).
JOSE DURAN AGOLAS de 38 anys, barretador, domiciliat Cano nº 16-14.
JOAQUIN COROMINAS ALBARRADA de 40 anys, casado, curtidor, natural de Barcelona y domiciliat en la calle de Sans nº 7-34-24.
JOSE JUAN MUÑOZ de 17 anys, soltero, ellidrador, domiciliat en calle de Toledo nº 22-14.
JAIIME GARCIVILLA SALADO de 22 anys, soltero, curtidor, domiciliat Toledo 13-24.
MIGUEL GONZALEZ PONCEJANAS de 34 anys, casado, metalúrgico, domiciliat en la calle Cabrety nº 13-14-14.
ISIDRO SERRANO DARRÉS, albanil, domiciliat en la calle de Valle nº 4, Tarrasa.
JOSE PISTÓ VIDAL de 34 anys, casado, electricista, domiciliat en la calle de Viala Alegre nº 13-44-44.
FRANCISCO VILLARDELL MAS de 25 anys, panadero, domiciliat en Tarrasa.
HERNANDEZ RUIZ JANCIA de 30 anys, mozo de la estaci6n de San Sadurni con domicilio en la misma.
KARLARO GASTON VILLANCA, fundidor, domiciliat en el Pasaje de San Ramon nº 80-12-24.
SANTIAGO PEREZ PALACIOS de 20 anys, soltero, aprestador, domiciliat calle de Wacht 8-34-24.
JOSE CUERVAS JIMENO de 17 anys, soltero, tintorero, domiciliat en la calle de San Juan de Malta nº 96-bajo.
JOSE BENTRAN BOUTE de 19 anys, soltero, carbonero, domiciliat en la calle de Bot nº 6-14.
HERNANDEZ PISTO ROMAS de 18 anys, soltero, vendedor de los Encantes, sin domicilio.
TRINO VALLERÍ BORNAS de 20 anys, ebanista, domiciliat en la calle de Cañes enj 14-14.
LEONARDO GARRIDO ROQUE de 27 anys, soltero, mozo del almacen de muebles del Sr. Pallarols, paseo de Gracia, domiciliat en la calle del Rosal nº 26-42-24.
JUAN BARRIGA ANGENI de 48 anys, viudo, jornalero, domiciliat en la calle de Jaime Giralt nº 23-24.

Barcelona 14 Abril de 1921.

219 Marcos Aleón, detingut. Acusat de la mort de Lluís Vivó. Anys més tard serà un dels fundadors de la FAI a València.

221 Severiano Martínez Anido i col·laboradors seus.

222 Fitxer Lasarte. Noms i adrees de cenetistes que la policia entregava als pistolers del Sindicat Lliure.

242 Kiose de diaris a la Rambla de Canaletes.

241 Círculo de la Real Asociación de Cazadores, a Rambla / Plaça de Catalunya on es va llençar la bomba en resposta a l'assassinat d' Archs.

225 El tinent general Primo de Rivera passa revista al somatén del districte IV al camp del F. C. Barcelona

Cronologia

- 6 d'abril Al carrer Tamarit detenen els cenetistes Custodio Beltrán, Jacint Borrás i Marià Sanahuja, que seran acusats d'un incendi que es va originar dos dies més tard.
- 12 d'abril Els pistolers del Lliure atempten contra el cenetista Felipe Hilario al carrer Hort de la Bomba, molt aprop de la presó de Reina Amàlia.
- 14 d'abril Assassinat l'advocat sindicalista José Lastra, pels pistolers del Lliure, al seu propi despatx: Diputació, 351. I a Passeig de Gràcia, 105, atemptat contra l'advocat Josep Ullé. Ell en resulta ferit, i mort el seu passant Francesc Estrada.
- 20 d'abril Detenen el cenetista Basilio Bardagi mentre reparteix octavetes informatives de CNT a la porta de la fàbrica "Manufacturas Reunidas de la Industria Textil" a la Verneda.
- 21 d'abril A Ponent / Peu de la Creu, són detinguts els cenetistes Ramón Estany, Josep Prat Roca, Antonio Sesé Arturo, i Melchor Tarrida Alix.
- 24 d'abril A Plaça de Catalunya / Passeig de Gràcia, es celebra l'acte d'entrega de la bandera del Sant Crist al Somatén, sota la presidència de Martínez Anido.
- 28 d'abril Ple clandestí de la CNT al Poble Sec, presidit per Andreu Nin.
- 2 de maig A Sants, al carrer de Toledo, 10, es produeix una explosió quan un grup d'afinitat manipulava explosius. Roser Benavent resulta greument ferida, Acher perd una mà, i moren Joan Abrau i Joan Bautista Cucha.
- 9 de maig El somatén aplica la "Ley de Fugas" al cenetista Gregorio Fabre "El Brasileño".
- 10 de maig La policia deté la companya d'Acher, Luisa Moreno i en el registre del seu domicili de Bejar, 10, troba pistes que portaran a noves detencions.
- 17 de maig La policia acordona el barri de Dressanes (Raval), entre el Paral·lel, Om, Sant Beltrán i Santa Madrona intentant atrapar Pedro Navarro i Josep Saleta "El Nano". Un i altre es poden escapar.
- 20 de maig En un tiroteig mor el cenetista Manuel Marcos.
- 17 de juny A la mateixa plaça de Sant Jaume sofreix un atemptat l'alcalde de Barcelona Martínez Domingo. Com a resposta s'aplica la "Ley de Fugas" als cenetistes Eusebio Boal, Antoni Feliu i José Domínguez, aquell mateix vespre.
- 24 de juny Al carrer Bofarull de Sant Andreu, detenen Pere Vandellós i li apliquen la "Ley de Fugas" a la Verneda.
- 25 de juny Quan baixava del tramvia a Urquinaona, fou detingut Ramón Archs. Més tard, es troba el seu cos amb la cara desfigurada al carrer Vila Vilà.
- 30 de juny Atemptat a la terrassa de l'"Asociación de Cazadores" en plena plaça Catalunya.
- 2 de juliol Detenen el grup d'afinitat de Francisco Martínez Valls.
- 7 de juliol La tropa del general Igueriben ocupa Annual i Monte Arruit, al Marroc.
- 19 de juliol Roser Segarra, que havia escapat després de l'accident del carrer Toledo, és detinguda a Puigcerdà.
- 21 de juliol L'exèrcit espanyol sofreix una terrible desfeta a Monte Arruit i mor pràcticament tota la guarnició.
- 28 de juliol A la Barceloneta és detingut mentre es banyava a la platja, el cenetista Jacint Vila. Sofrirà terribles tortures.
- 2 d'agost Detinguts els cenetistes Josep Saleta i Andreu Masdeu a l'Ateneu La Farinera.
- 3 d'agost Detingut Àngel Latorre i torturat directament per Anido i Arlegui.
- 5 d'agost Esclata una bomba al carrer del Metges, al barri de Santa Catalina, mentre la manipulava el cenetista Àngel Noguera.
- 12 d'agost Per repartir octavetes antimilitaristes és detingut Victoriano Muñoz.
- 10 de setembre Detenen Eugenio Martínez Fernández, de "Solidaridad Obrera".
- 1 d'octubre 90.000 llicenciats de l'any anterior són cridats a files i enviats a Àfrica.
- 20 d'octubre Acusat de formar part del grup del carrer de Toledo, és detingut Magí Marimon i el tenen 44 dies incomunicat.

Homes dels grups d'afinitat anarquista

229 Eusebio Jorge Sánchez, cenetista

243 Alegoria dedicada als màrtirs cenetistes dels anys 20

230 Vicente Soler Juan, cenetista dels grups d'afinitat de Badalona

238 Fullet editat pel Comitè Pro-Presos de la CNT a Manresa l'any 1925. Amb petites biografies de cenetistes que sofriren atemptat.

235 Ramón Salvador Montés "Cap de gat"

232 Miguel Alonso

233 Pere Boada Ribas

231 Jaume Jiménez "Jaumet de la tenda", cenetista implicat en la mort del vigilat Pasqual Porta.

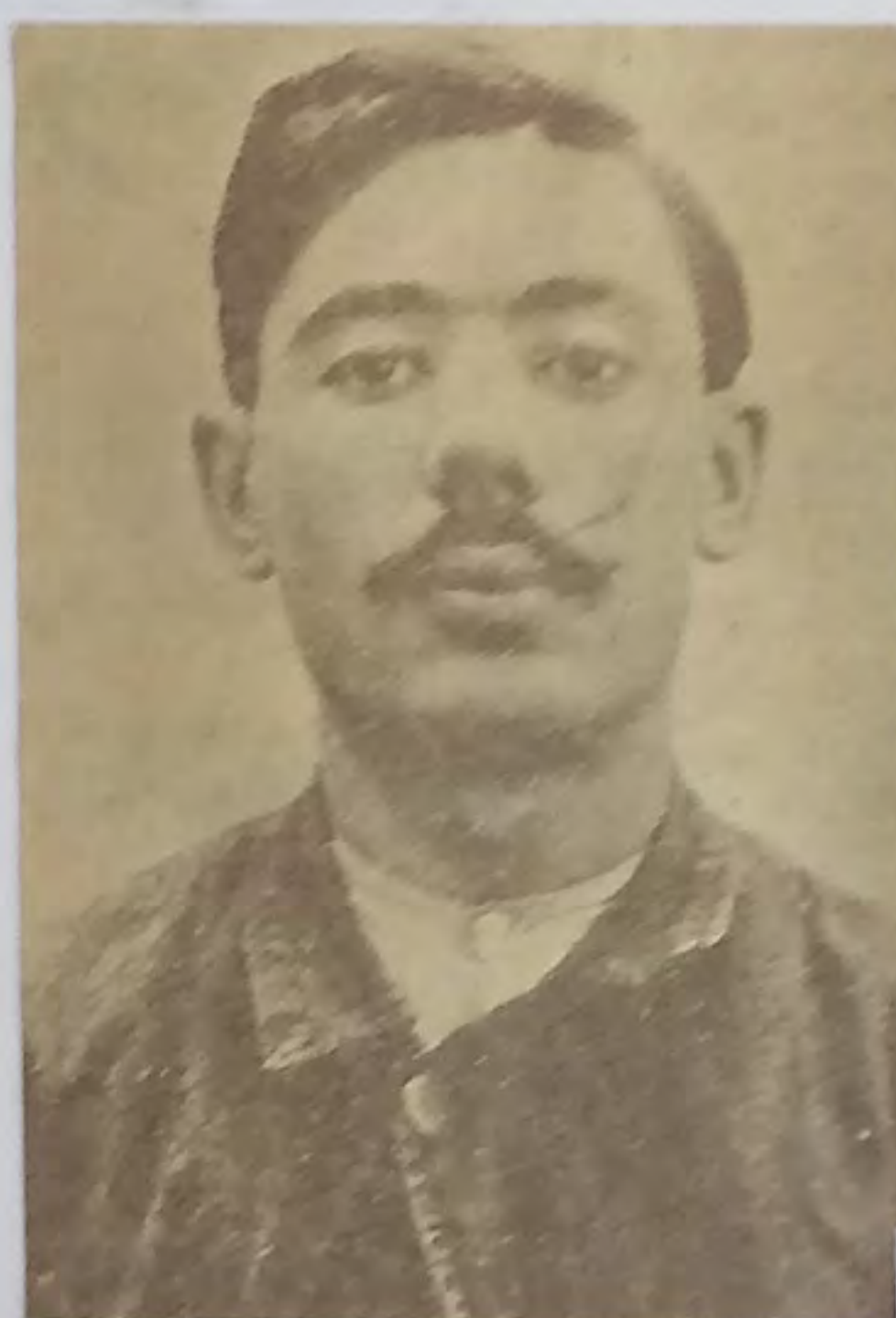

239 Juan Bautista Acher "Shum", cenetista. Va perdre la mà a l'accident del carrer de Toledo de Sants, i a la presó va aprendre a dibuixar.

234 Francisco García García "El Patillas" implicat en l'atemptat contra el propietari de l'Hotel Continental

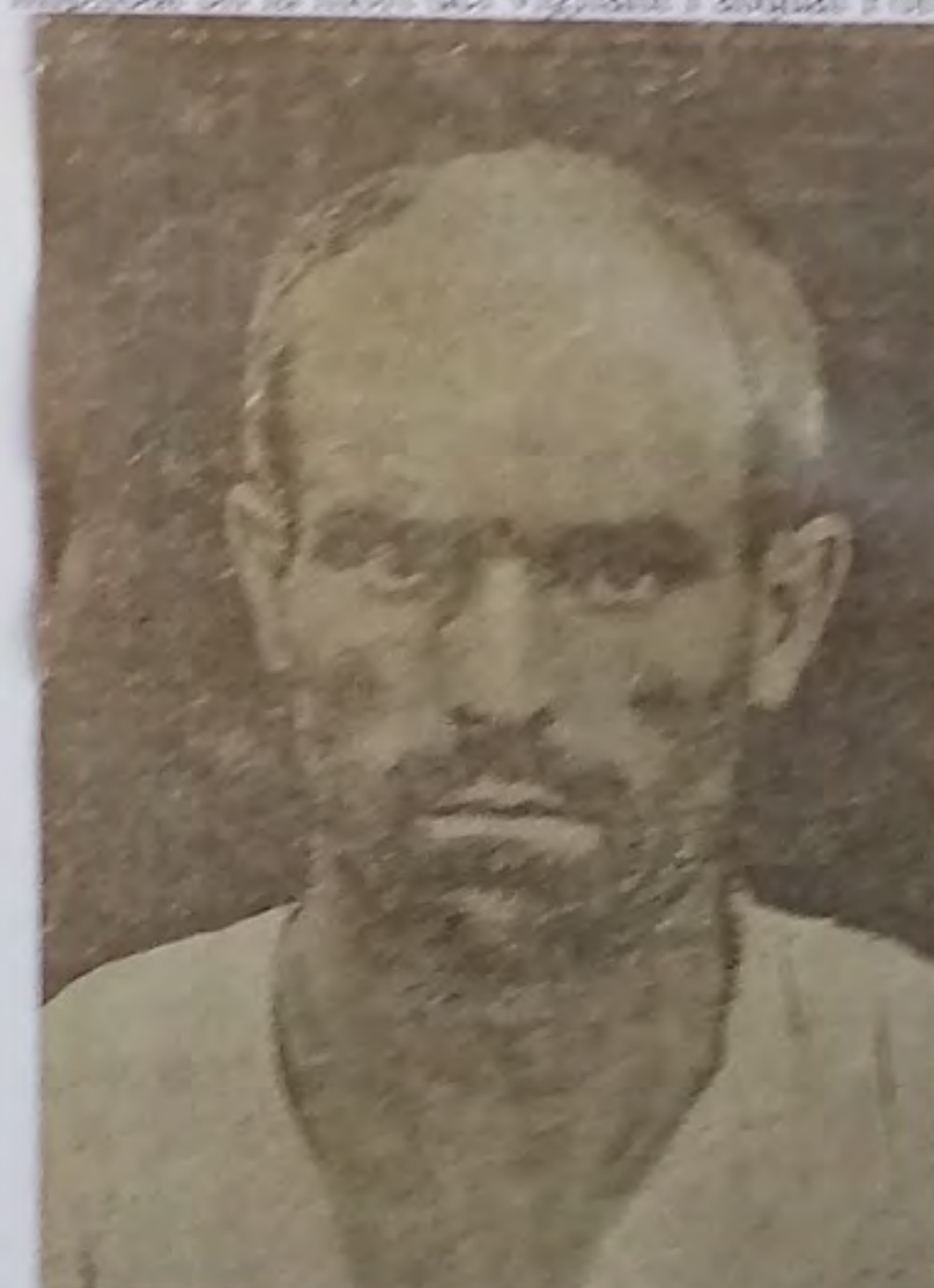
247 Josep Espuñes

240 Ramon Archs, fill d'un condemnat a mort al castell de Montjuïc al 1893. Responsable de la coordinació dels grups d'afinitat i organitzador de l'atemptat a Dato.

228 Celestino Garate, cenetista. Obrer ebenista que va tenir forts enfrontaments amb el seu patró.

236 Jacint Vila Canals "L'encombríaire"

Fernando de la Llaneta Angel

245 Ángel Fernández. A casa seva va estar amagat Evelio Boal abans de ser detingut i assassinat

249 Francisco Arín, secretari del Comitè Pro-Presos de la CNT. Deportat a Maó.

Cervera Vicens Marcos, masista en Ramon Calderero: Cf. h. de LXI's menton

244 Cervera Vicens Marcos, calderer, participà en l'intent d'atemptat contra el propietari de l'Hotel Continental, Antonio Albareda, que pertanyia al Llibre. Detingut per la policia, va rebre impactes de bala a les cames.

246 José Belló

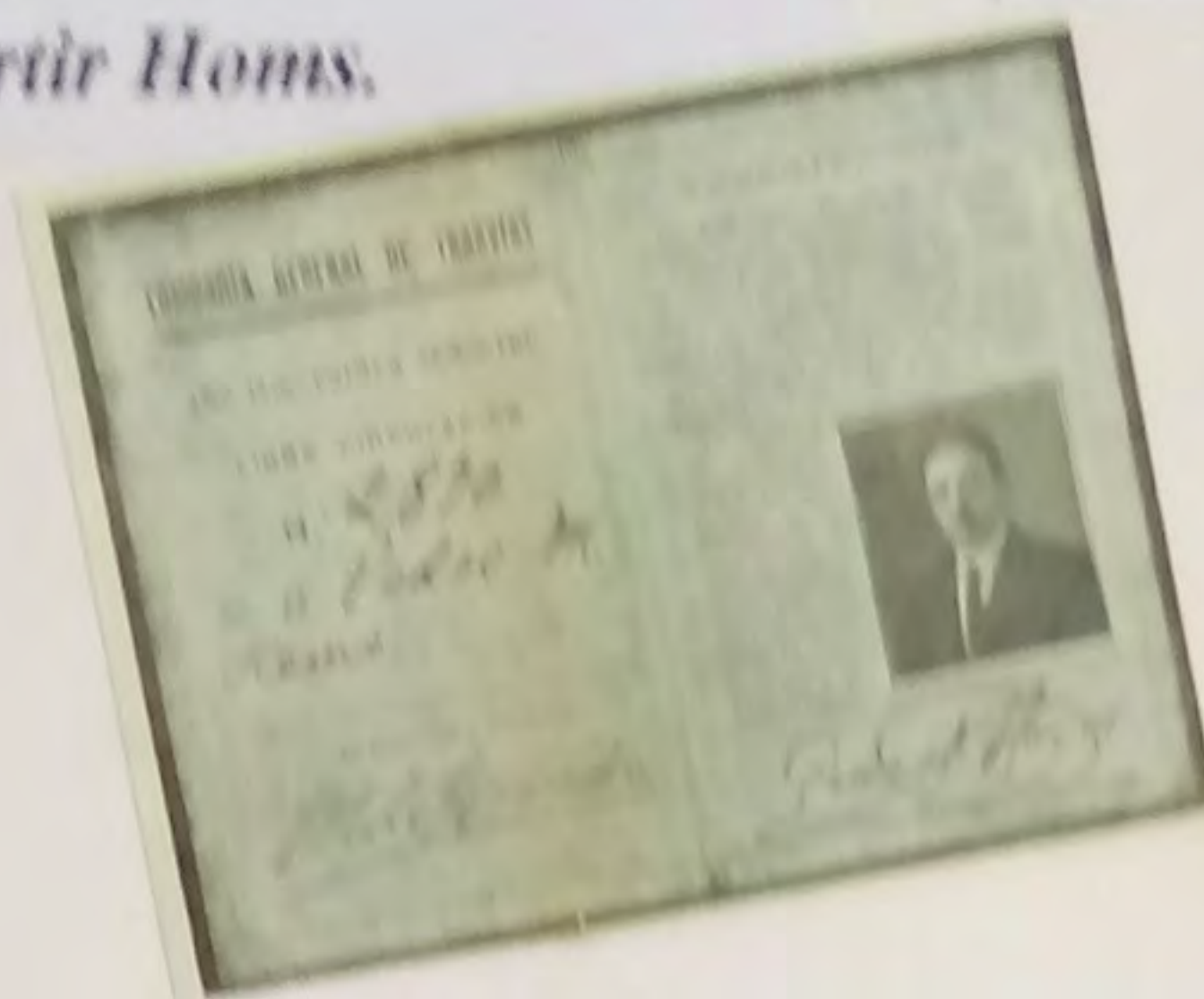
1922

L'enfrontament entre CNT i Llibre és directe tot i els intents del Llibre per pactar. La Patronal crea noves bandes de pistolers com la de Màrtir Homs.

258 Manuel Talens "El Valencianet", cenetista implicat en l'atemptat al cap de policia Pedro de Lucio.

250 Carrer Montaya / València, on va explotar una bomba que causà dos morts

251 Pere Màrtir Homs, advocat, organitzador d'una banda de pistolers a sou de la patronal contra els homes de la CNT.

253 Hotel Continental, al costat del Café Ribas, a Rambla / Plaça de Catalunya

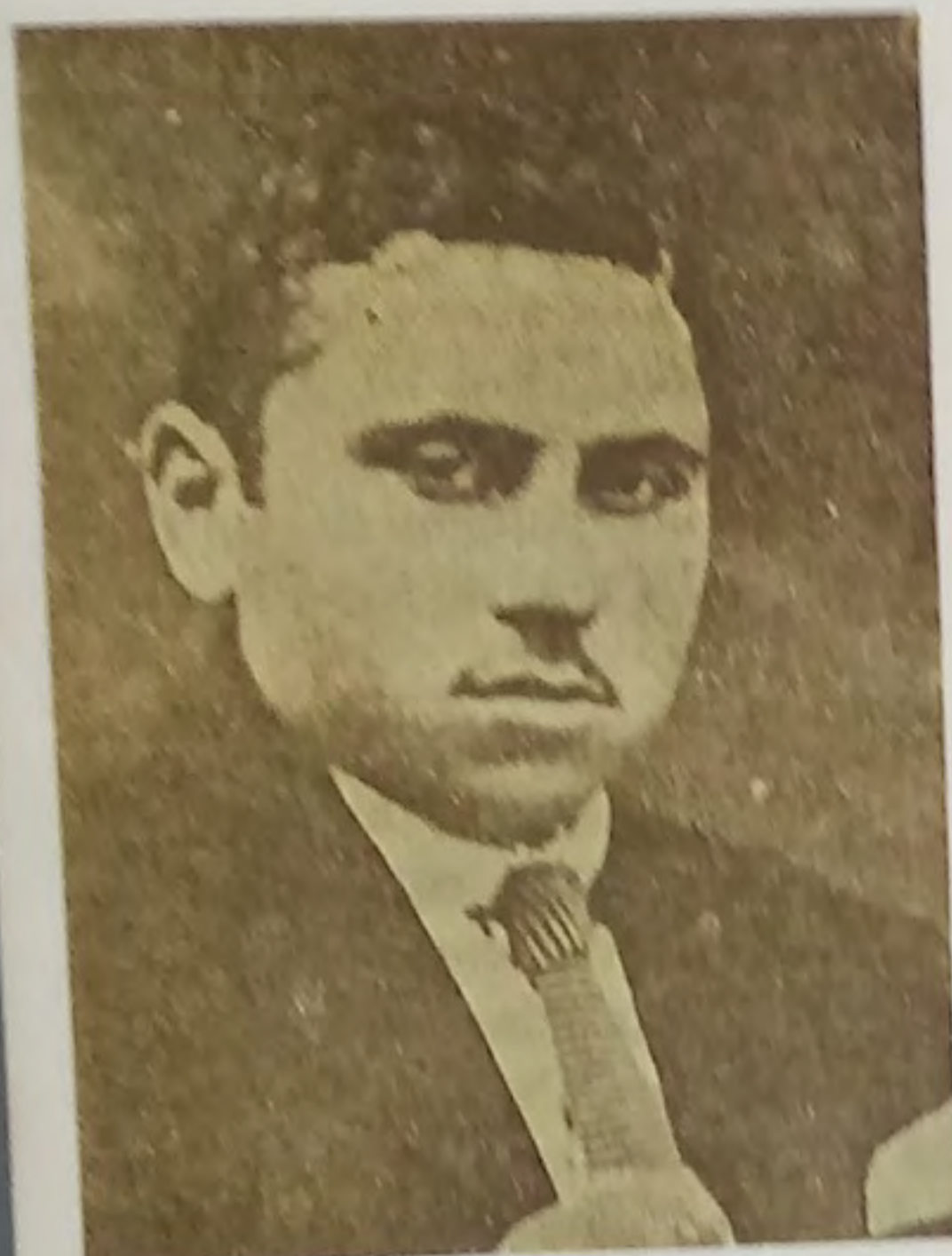

237 Sebastià Clarà, militant confederal que va participar en la Conferència de Blanes pel juliol de 1922

El pistolisme

Cronologia

- 19 de febrer El ministre de Treball Leopoldo Mateu es reuneix a Barcelona amb 44 organitzacions intentant la sindicació forçada.
- 8 d'abril Els cenetistes intenten que els obrers de la fàbrica Bertrán i Serra s'afilin novament a la CNT.
- 9 d'abril Mor assassinat el cenetista José Rivero.
- 11 d'abril Una comissió de la CNT presidida per Jesús Vallejo s'entrevista amb Anido. Assassinat el cenetista Joan Rius Albert.
- 7 de maig Els del Llibre atempten contra Joan Jaume Vicent i Lluís Portet Arceona.
- 11 de juny La CNT celebra un ple de Regionals en un teatre de Saragossa, es separa definitivament de la III Internacional i s'inscriu a la AIT que s'acaba de crear a Berlín.
- 8, 9 i 10 de juliol A la Conferència de Blanes la CNT discuteix sobre la tàctica que ha de seguir amb Martínez Anido.
- 19 de juliol La banda de pistolers de Pere Màrtir atempta contra l'inspector de policia Honorio Inglés amb l'objectiu de crear desestabilització.
- 2 d'agost A Badalona és assassinat el cenetista Jaume Casellas.
- 12 d'agost Assassinat el cenetista Joan Solanas. Atemptat contra Angel Pestaña, a Manresa.
- 1 de setembre És assaltat el tren de la MZA que porta la númina dels treballadors.
- 7 de setembre Detenen José Francés, implicat en l'assalt al tren de la MZA.
- 14 de setembre Detenen Segimon Solà, Marcelino de Silva i Francisco Peña, també implicats.
- 22 de setembre Els pistolers del Llibre atempten contra el cenetista Joan Cusi.
- 19 d'octubre El policia Pedro de Lucio queda ferit en un atemptat quan esportava l'emprovarri Esteve Aguiló, a la plaça de Màlaga, a Santa. Seguidament la policia deté els cenetistes Ramon Garcia i Juan Teller.
- 21 d'octubre Ramón Jaume Mateu sofreix atemptat dels pistolers del Sindicat Lliure.
- 23 d'octubre Són detinguts Joan Manent Pecos, Guillem Martí Texier i Vicenç Sobrer Joan. Al carrer de l'Esparteria, apliquen la "Ley de Fugas" a Amalio Cerdano.
- 24 d'octubre Martínez Anido i Miguel Arlegui són destituïts dels seus càrrecs.
- 26 d'octubre El general Ardanza, nomenat governador civil de Barcelona.
- 29 d'octubre Una comissió de la CNT es reuneix amb el nou governador.
- 31 d'octubre Es reuneix amb el nou governador el president del Sindicat Lliure Josep Fagola.
- 6 de novembre La CNT torna a ser legalitzada. Libertad Roldans i Francisco Comas "Fayon" prenen part en un míting al teatre del Boque.
- 22 de novembre És assassinat pel pistolero del Sindicat Lliure, el cenetista del Metall Fulgencio Segura Pérez.
- 25 de novembre Torna a Barcelona Salvador Seguí després de la seva estada al C.R. de Madrid.
- 13 de desembre Al carrer Calabrisa, mor el vigilant Pasqual Porta en una renyina amb un cenetista.

261 Ramon Recasens ferit durant l'assalt al tren de la MZA

254 Pestaña, Seguí i Ezequiel Endériz (més tard redactor de Solidaridad Obrera)

257 Pestaña a l'hospital de Manresa, amb la seva companya Maria i filla Azucena, poc després de sofrir l'atemptat.

260 José Francés Participa en l'assalt al tren

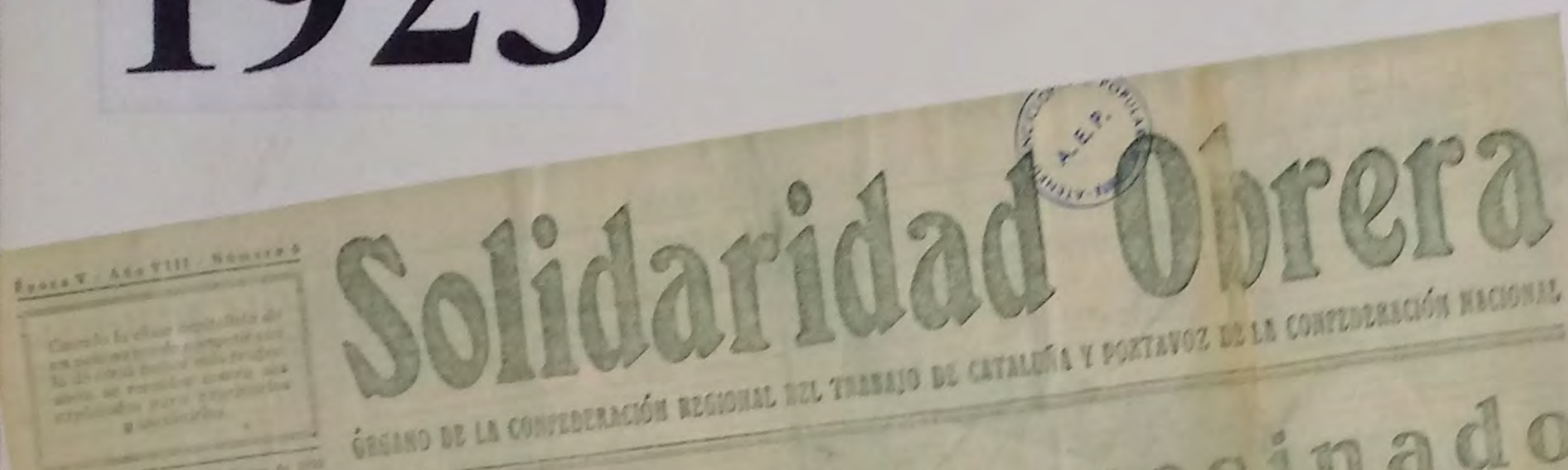
259 Antonio Jiménez "El señorito" participà en l'assalt al tren de la MZA al Clot.

252 Rafael Climent, que participà en l'atemptat trampa a Martínez Anido i en la fugida caigué abatut pels trets de la policia

1923

Salvador Seguí, asesinado Francisco Comas, gravemente herido

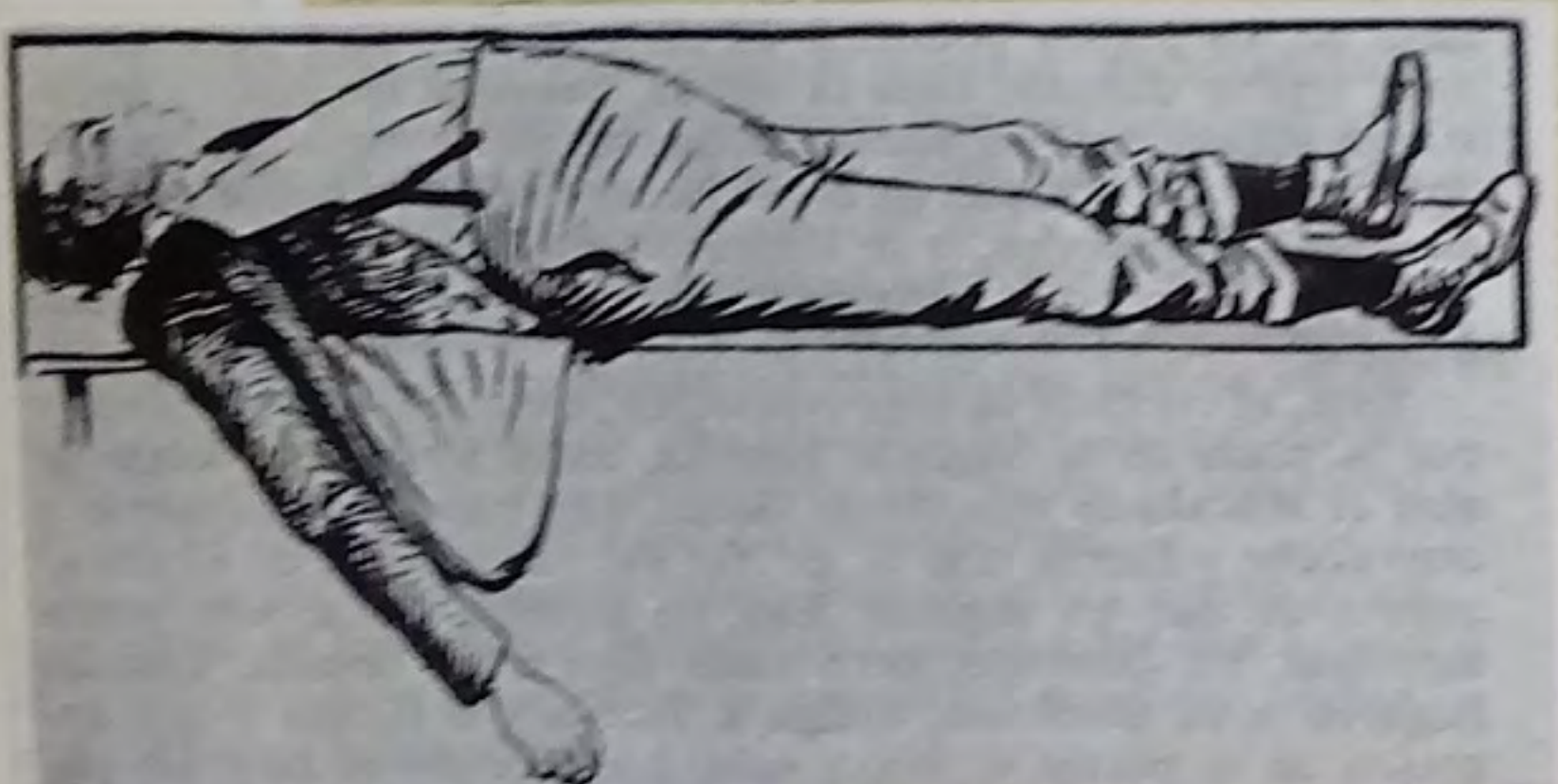
La tragedia. Barcelona vuelve a hundirse en un mar de sangre Crimen significativo. Complicidad manifiesta

Barcelona vuelve a hundirse en un mar de sangre. La tragedia. Barcelona vuelve a hundirse en un mar de sangre. Crimen significativo. Complicidad manifiesta. El pueblo de Barcelona se ha visto obligado a vivir en un estado de tensión y de miedo. La noticia de la muerte de Salvador Seguí y de Francisco Comas ha causado un gran impacto en la ciudad. La gente se pregunta por qué ha ocurrido esto y qué consecuencias tendrá. La prensa ha publicado numerosos artículos sobre el suceso, algunos de ellos muy sensacionalistas. La gente se siente traicionada y desorientada. La situación política en Cataluña es muy delicada y cualquier incidente puede tener graves consecuencias. La gente necesita saber la verdad sobre lo que ha pasado y qué se va a hacer para evitar que esto vuelva a ocurrir.

El pueblo de Barcelona se ha visto obligado a vivir en un estado de tensión y de miedo. La noticia de la muerte de Salvador Seguí y de Francisco Comas ha causado un gran impacto en la ciudad. La gente se pregunta por qué ha ocurrido esto y qué consecuencias tendrá. La prensa ha publicado numerosos artículos sobre el suceso, algunos de ellos muy sensacionalistas. La gente se siente traicionada y desorientada. La situación política en Cataluña es muy delicada y cualquier incidente puede tener graves consecuencias. La gente necesita saber la verdad sobre lo que ha pasado y qué se va a hacer para evitar que esto vuelva a ocurrir.

El pueblo de Barcelona se ha visto obligado a vivir en un estado de tensión y de miedo. La noticia de la muerte de Salvador Seguí y de Francisco Comas ha causado un gran impacto en la ciudad. La gente se pregunta por qué ha ocurrido esto y qué consecuencias tendrá. La prensa ha publicado numerosos artículos sobre el suceso, algunos de ellos muy sensacionalistas. La gente se siente traicionada y desorientada. La situación política en Cataluña es muy delicada y cualquier incidente puede tener graves consecuencias. La gente necesita saber la verdad sobre lo que ha pasado y qué se va a hacer para evitar que esto vuelva a ocurrir.

El pueblo de Barcelona se ha visto obligado a vivir en un estado de tensión y de miedo. La noticia de la muerte de Salvador Seguí y de Francisco Comas ha causado un gran impacto en la ciudad. La gente se pregunta por qué ha ocurrido esto y qué consecuencias tendrá. La prensa ha publicado numerosos artículos sobre el suceso, algunos de ellos muy sensacionalistas. La gente se siente traicionada y desorientada. La situación política en Cataluña es muy delicada y cualquier incidente puede tener graves consecuencias. La gente necesita saber la verdad sobre lo que ha pasado y qué se va a hacer para evitar que esto vuelva a ocurrir.

267 Seguí mort. Dibuix d'Opiuso

265 Evelio Boal, secretari del sindicat Metal·lúrgic de la CNT quan se li va aplicar la "Ley de Fugas" i Canela: assassinat al Bar Ciclista de la Plaça Bon Suïc

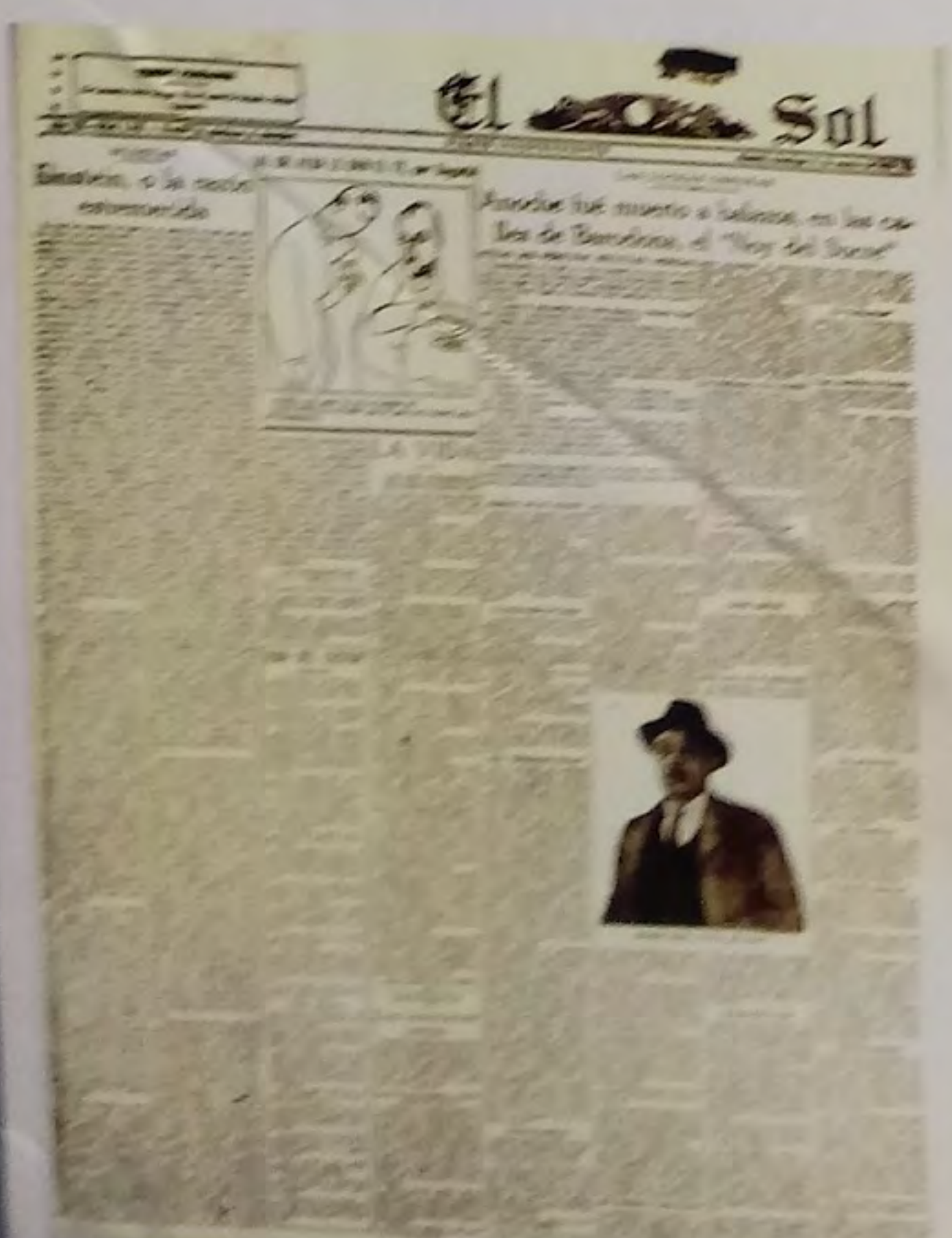

264 Carrer de la Cadena / Sant Rafael, on foren assassinats Salvador Seguí i Francesc Comas "Peronas"

Al carrer de la Cadena és assassinat l'anarco-sindicalista Salvador Seguí quan es dirigia al local de la CNT al carrer de l'Om, a una reunió sobre el possible cop d'estat de Primo de Rivera.

La confirmació. La noticia de la muerte de Salvador Seguí y de Francisco Comas ha causado un gran impacto en la ciudad. La gente se pregunta por qué ha ocurrido esto y qué consecuencias tendrá. La prensa ha publicado numerosos artículos sobre el suceso, algunos de ellos muy sensacionalistas. La gente se siente traicionada y desorientada. La situación política en Cataluña es muy delicada y cualquier incidente puede tener graves consecuencias. La gente necesita saber la verdad sobre lo que ha pasado y qué se va a hacer para evitar que esto vuelva a ocurrir.

262 Portada de Solidaridad Obrera, l'endemà de l'assassinat de Seguí i de Peronas

260 El Sol, diari de Madrid, durant notícia de l'assassinat del "Noi del Sènec"

266 Francisco Comas "Peronas"

Cronologia

- 2 de gener La CNT Catalana celebra un ple regional presidit per Francisco Arín. Un dels acords principals és la creació de cooperatives en els diferents rams.
- 1 de febrer Mor l'obrer Felipe Jiménez en un enfrontament amb un encarregat.
- 16 de febrer El sindicat de la Fusta de la CNT inaugura una escola nocturna.
- 23 de febrer Diferents delegats de grups d'afinitat es reuneixen al "Bar la Tranquil·litat" i acordem anar a la revolució, assaltar el poder, fer "gimnàsia revolucionària" com diu Garcia Oliver.
- 24 de febrer Assassinat Amadeu Campí, president del ram de l'Aigua del Sindicat Lliure, al Bar Apeadero del Clot.
- 6 de març Al cine Bohemia de Plaça d'Espanya, es celebra el míting que obre la campanya "Amnistia per a Acher".
- 8 de març Reunió de militars "gulgintres" al Casino Militar.
- 10 de març Salvador Seguí "El noi del sacre" i "Peronas" sofreixen un greu atemptat als carrers de la Cadena / Sant Rafael.
- 12 de març Salvador Seguí és enterrat sense que ningú en sàpiga res.
- 13 de març A la terrassa del Cafè Español, els pistolers del Lliure atempten contra els cenetistes Martí Borrera i Pere Comas. Aquest queda ferit.
- 14 de març Manifestació a la Plaça de Catalunya per la mort de Salvador Seguí.
- 18 de març Enterrament de "Peronas" amb la participació d'unes 200.000 persones.
- 27 de març Els del Lliure continuen matant. Ara la víctima és Joan Pey, comptable del sindicat de la Fusta de la CNT, a la font de Portaferrissa, quan Pey anava a beure aigua.
- 31 de març Assassinats els cenetistes Moisès Bustamante i Rafael Guirach.

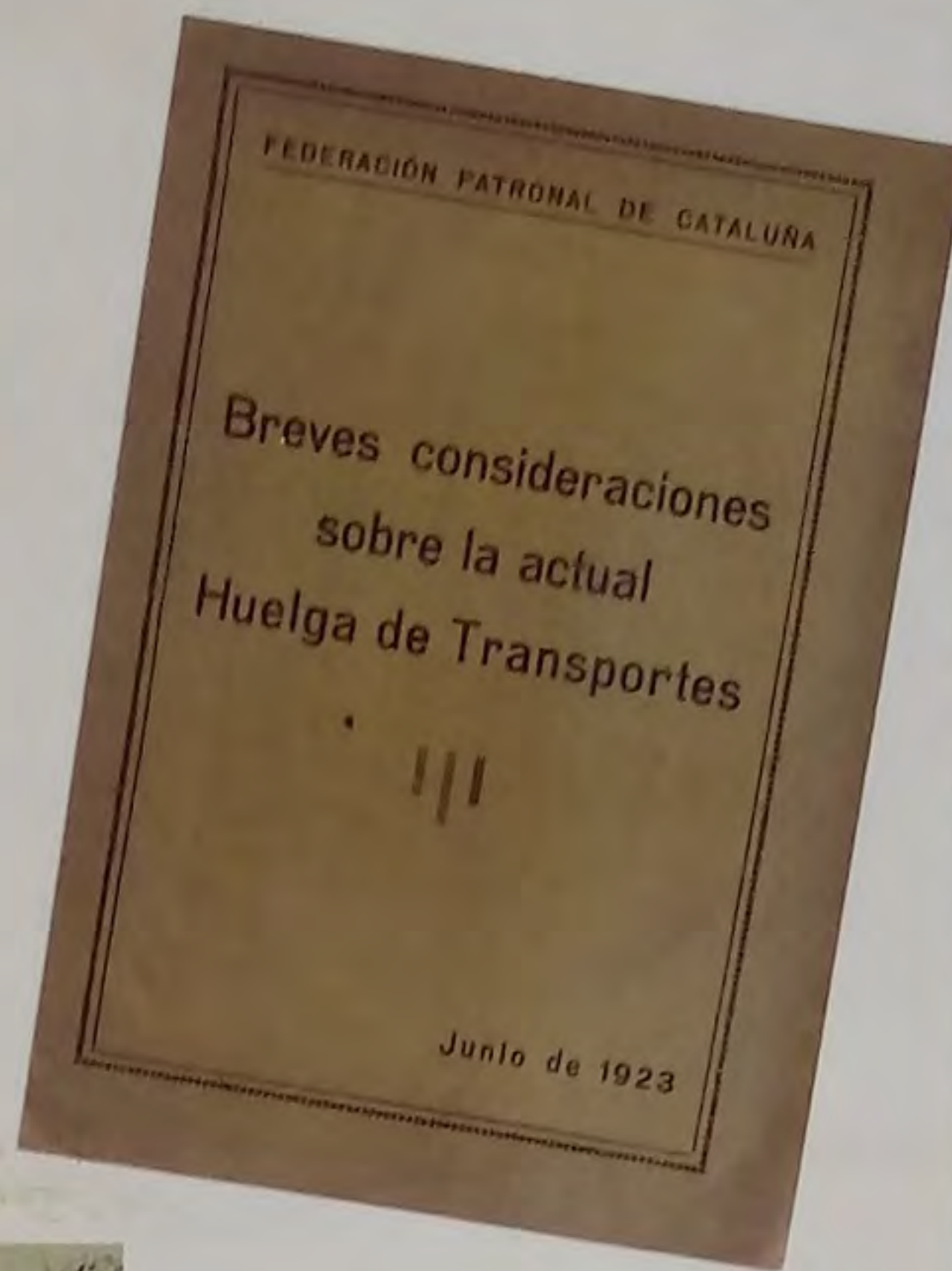

1923

275 Diagonal / Còrrega

274 Vaga del Transport.

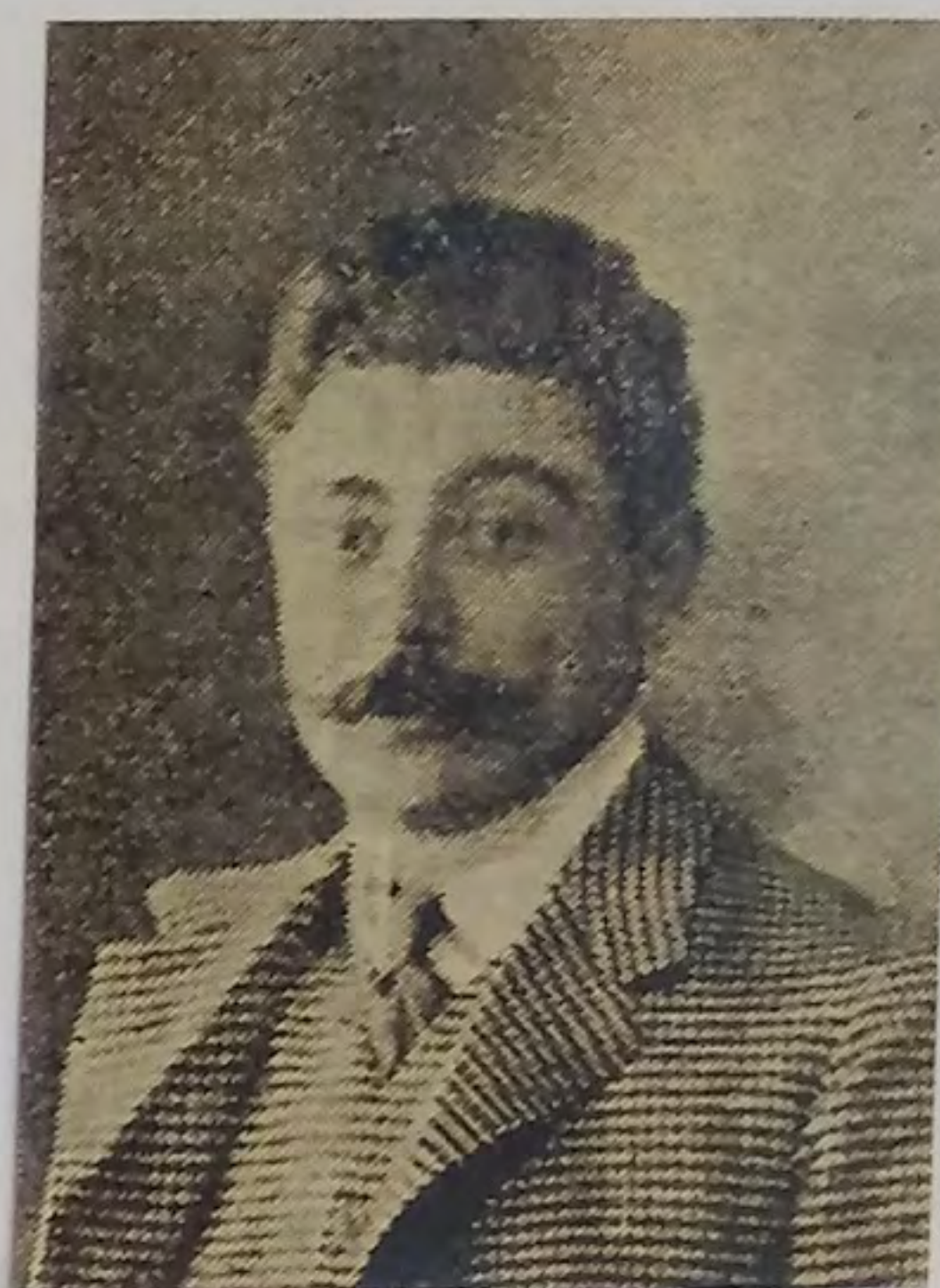
268 Francisco Barber, nomenat governador civil de Barcelona el 31-5-1923.

276 Els transportistes ocupen la plaça de Sant Jaume

270 Tomás Torrens, president del Sindicat Lliure de Badalona
Va sofrir atemptat el 30-5-1923

272 Emiliano Iglesias, diputat republicà, al juny de 1923 va denunciar a les Corts la trama del cop d'estat de Primo de Rivera.

273 Vaga del Transport

271 El somatén Josep Franquesa, mort en un enfrontament amb els grups d'afinitat

269 Arribada de Barber a Barcelona, amb tota la plana major de la ciutat.

279 L'Arquebisbe-Cardenal Soldevila, assassinat a Saragossa el 4-6-1923

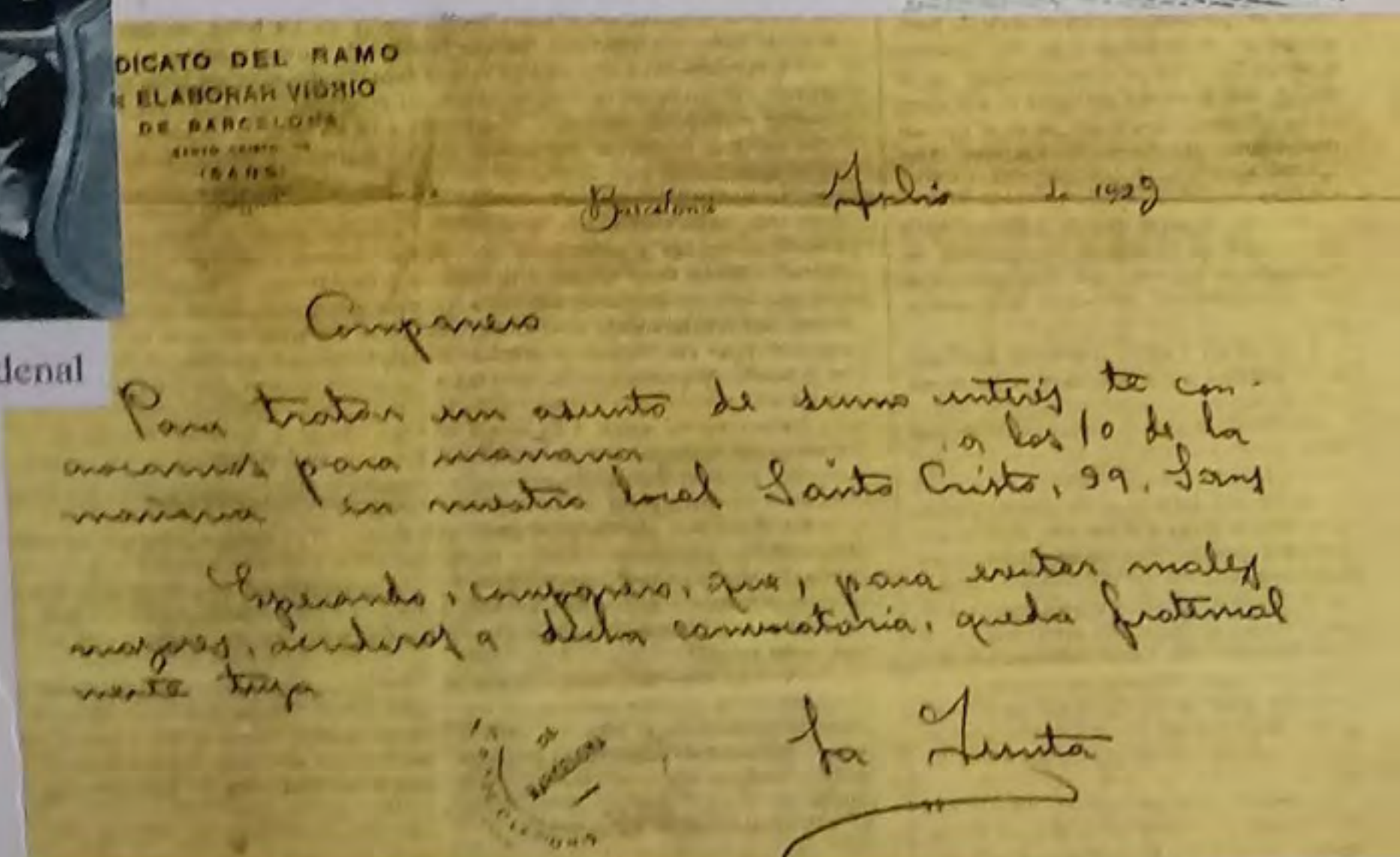
282 Carrer Pallars, 498 on es va descobrir un gran dipòsit d'armes: 130 bombes carregades, 160 cartutxos de dinamita i documentació anarcosindicalista

280 Portada del diari Heraldo de Aragón

281 Detall del cotxe en què viatjava el Cardenal

292 Octaveta del Sindicat del Vidre, juliol de 1923

Cronologia

- 6 d'abril Al bar La Alhambra de Manresa, atemptat contra Juan Zaguía que surt il·lès.
- 7 d'abril Els grups d'afinitat assalten el local del Sindicat Lliure, al carrer Sagristans.
- 12 d'abril Sofreixen atemptat al carrer del Sant Crist, Luisa i Diego Barranco, de 16 i 18 anys, membres de l'Ateneu Racionalista de Sants.
- 13 d'abril Assassinat del cenetista Garrigós.
- 14 d'abril A Badalona és assassinat el cenetista Ramón Gil. Al carrer de Sant Pau, atemptat contra Ramón Salvador Monte.
- 16 d'abril L'Ateneu Enciclopèdic Popular inicia una campanya de pau ciutadana, a la qual s'uncixen diverses entitats, entre elles, la CNT.
- 22 d'abril A les portes del cinema Odeón, a Sant Andreu, són assassinats els cenetistes Josep Ballart i Pere Martí.
- 23 d'abril Ple dels grups d'afinitat a Madrid.
- 24 d'abril A Madrid, Durruti visita disfressat a Pedro Matheu a la presó. És reconegut i el detenen al sortir.
- 25 d'abril Ara la víctima és el cenetista Joan Cervelló. Un altre atemptat organitzat per la banda de Pere Martí, al carrer Ponent, mata a Felipe Manero Francés, president del sindicat del Vestir.
- 28 d'abril Nova víctima: Josep Maria Foix, president del sindicat de Banca de CNT.
- 4 de maig Atemptat contra Josep Arqués, president del Vidre del Lliure, a Badalona.
- 15 de maig Severiano Martínez Anido, nomenat governador civil de La Coruña.
- 18 de maig Els pistolers del Lliure assassinen Josep Guitart.
- 19 de maig Sofreixen atemptat els ex-pistolers del varó de Koenning, Armengol i Alberic.
- 20 de maig El Lliure assassina el cenetista Alfredo Gómez.
- 22 de maig El Lliure atempta contra Manuel Salvador Serrano.

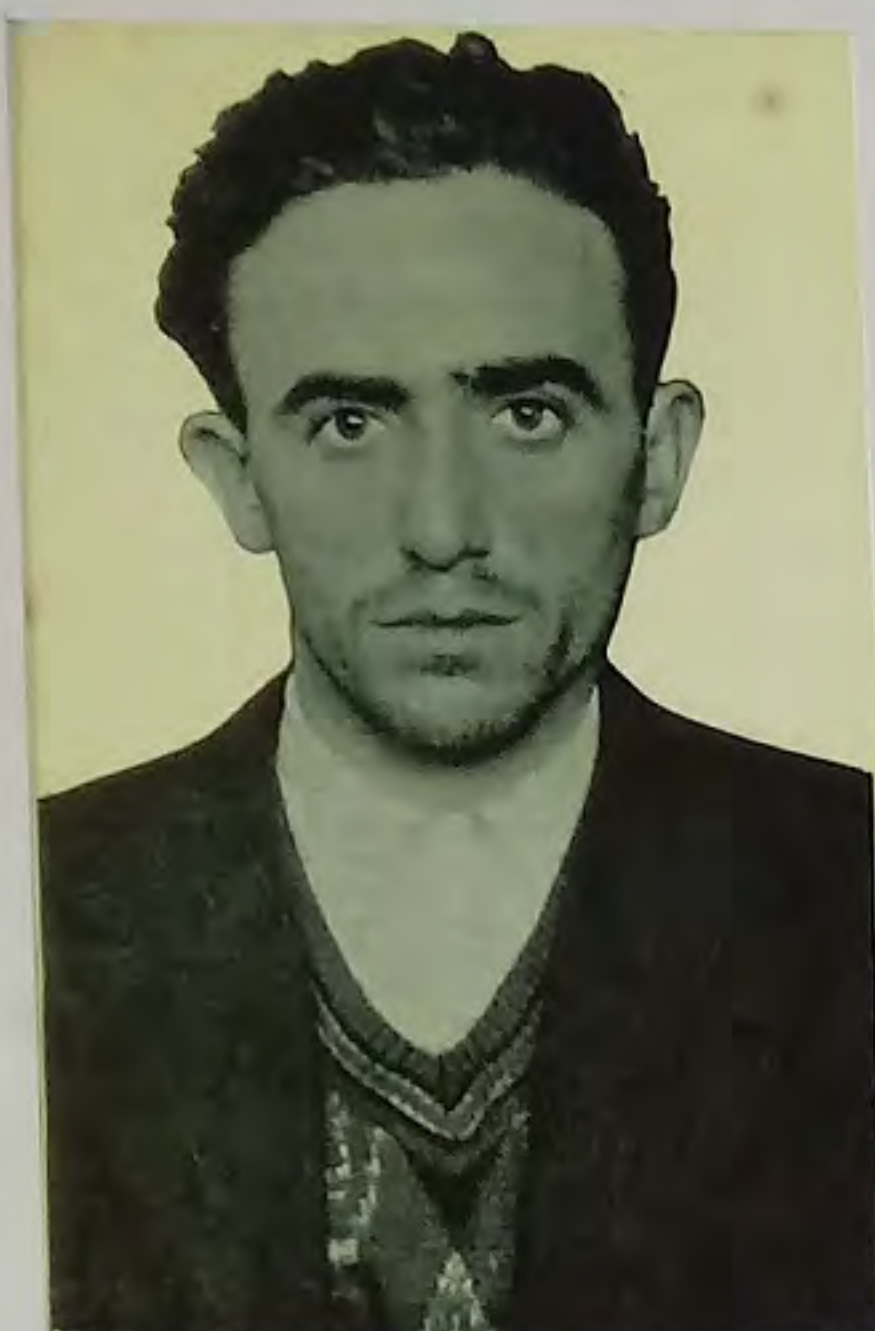
1923

283 Aurelio Fernández, Juan García Oliver i Ricardo Sanz que formarien el grup Crisol

286 El Banco de España de Gijón, assaltat per "Los Solidarios" l'1 de setembre de 1923

285 Francisco Ascaso, del grup "Los Solidarios"

287 El cotxe que van fer servir per l'assalt

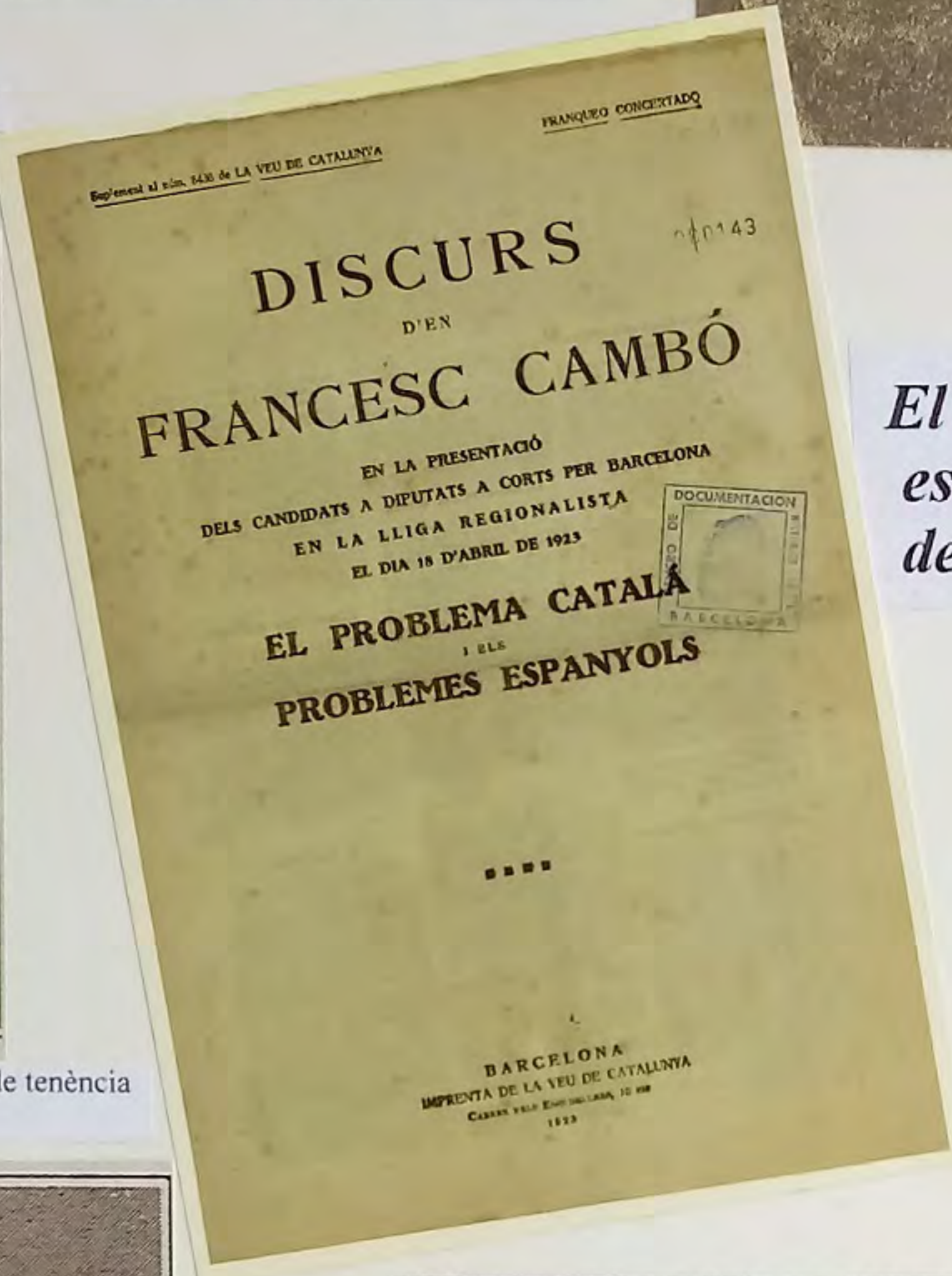
284 Buenaventura Durruti i Aurelio Fernández del grup "Los Solidarios"

288 Torres Escartín, del grup "Los Solidarios" va ser detingut a Llanes poc després. Va rebre terribles tortures que li causaren transtorn mental.

290 Adelaida Armas López, Detinguda i acusada de tenència il·lícita d'armes

El 13 de setembre es produeix el cop d'estat de Primo de Rivera.

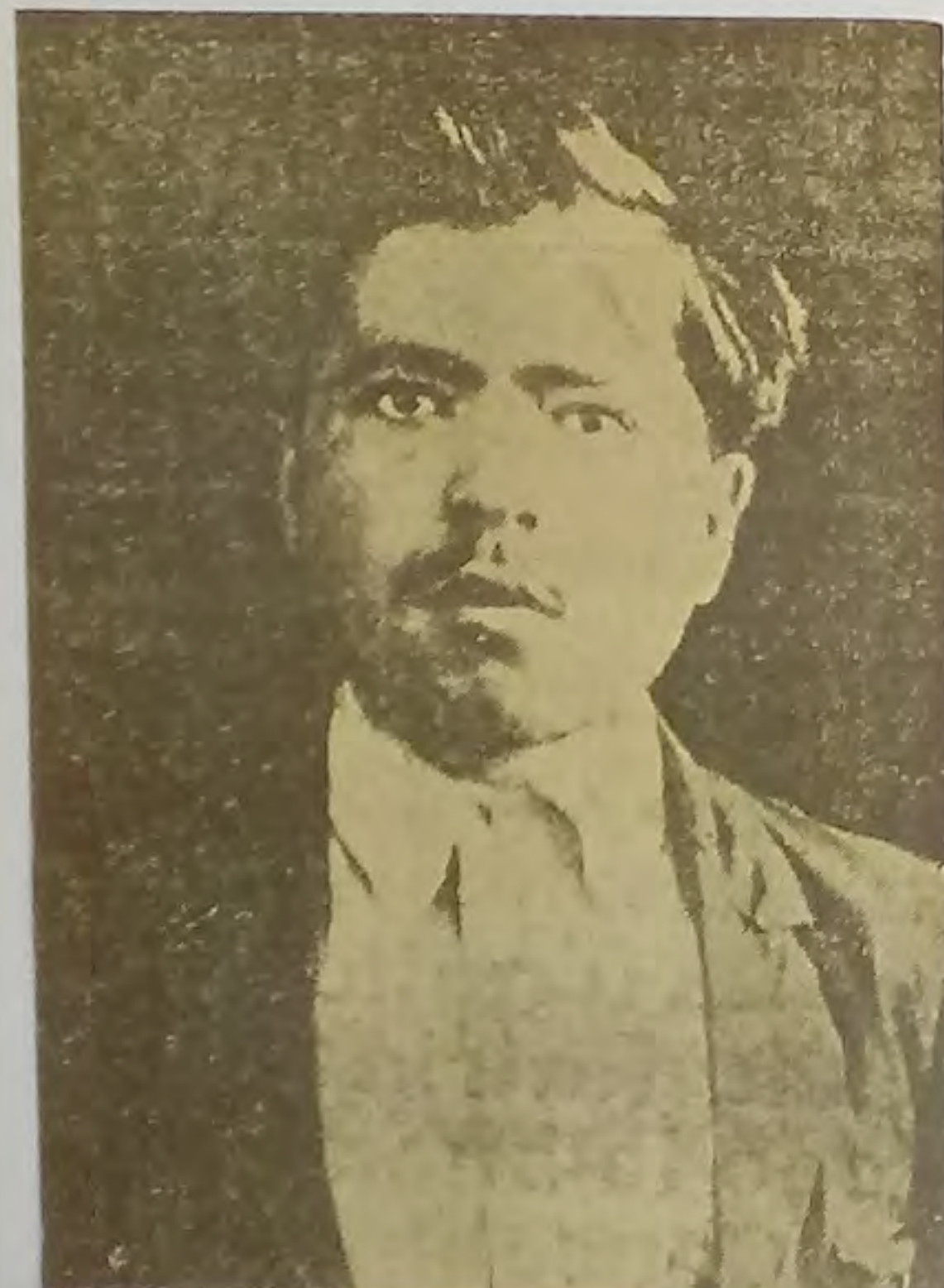
294 Cop militar de Primo de Rivera. El general amb els seus incondicionals de Barcelona

289 Silvio Acitores Mínguez, detingut en el correu de Saragossa a Bilbao acusat de tenència il·lícita d'armes.

297 Sortida del fiscal del Consell de guerra sumaríssim contra Saleta i Pascual.

295 Josep Saleta Pla "El nano de Sants", cenetista dels grups d'afinitat, detingut per l'atracament a la Caixa d'Estalvis de Terrassa. A la matinada del 23 de setembre de 1923 se li va aplicar el "garrote vil". Abans de morir va cridar: "Així moren els homes, per l'anarquia, visca l'anarquia!"

296 La Caixa d'Estalvis de Terrassa que fou assaltada.

Cronologia

- 27 de maig Responen els grups d'afinitat assassinant al camp de futbol de l'Atlètic Martinenc els membres del somatén Salvador Ubeda i Joaquim Oller.
- 30 de maig Atemptat contra el president del Lliure de Badalona, Tomás Torrens i Antoni Poch.
- 31 de maig Francisco Barber és nomenat governador civil de Barcelona.
- 4 de juny A Saragossa, Ascaso i Escartín atempten contra el Cardenal Soldevila, mentre a Barcelona, en un afrontament mor el policia Fernández Alegria i el somatén Franquesa.
- 13 de juny Afrontament entre policia i grups d'afinitat. Mor el policia López Solorzano.
- 18 de juny Barber i Primo de Rivera viatgen a Madrid.
- 21 de juny Assassinat del regidor de la Lliga, Joaquim Albiñana.
- 28 de juny La policia rodeja tot el barri de Dressanes.
- 6 de juliol Nomenat governador civil de Barcelona, Manuel Portela Valladares, Conte de Brias.
- 14 de juliol Greument ferit Tomás Herreros, director de "Tierra y Libertad" i administrador de "Solidaridad Obrera"
- 21 de juliol Atemptat contra l'advocat laborista Josep Maria Seseras.
- 1 d'agost Ple Regional de la CNT. Manresa, nova seu del C. R.
- 7 d'agost Assalt econòmic de "Los Solidarios" a la "Fonda de Francia", davant de l'Estació.
- 8 d'agost Assalt econòmic a les oficines de recaptació d'impostos de l'Ajuntament. Carrer Avinyó.
- 23 d'agost Els pistolers a sou atempten contra l'empresari Miquel Crivillés, que els deu alguns diners per serveis prestats.
- 1 de setembre "Los Solidarios" assalten el Banco de España de Gijón.
- 8 de setembre La Guàrdia Civil encercla al "grupo los Solidarios" i deté a Torres Escartín i a Brau, a Llanes (Astúries)
- 11 de setembre Diada Nacional de Catalunya. Càrrega policial davant l'estàtua de Casanovas.
- 12 de setembre Primo de Rivera convoca tots els coronels de la guarnició de Barcelona, i unes hores més tard proclama l'estat de guerra i la nova dictadura.
- 14 de setembre Primo de Rivera s'en va a Madrid per entrevistar-se amb Alfons XIII.
- 18 de setembre Assalt a la Caixa d'Estalvis de Terrassa. Detinguts els anarquistes Josep Saleta "Nano" i Jesús Aguirre Pascual.
- 21 de setembre Judici sumaríssim contra Josep Saleta i Jesús Pascual: condemnats a mort.
- 23 de setembre S'executa la sentència a "garrote vil". Josep Saleta mor cridant: "Així moren els homes per l'anarquia! Visca l'anarquia!"